

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXLVII. évfolyam • 2012. június

150 éves az
ERDÉSZETI
LAPOK

ALAPÍTVÁ

1862-BEN

Rakonczay Zoltán erőmérnöknek a Mérnöki Kamara, mint szakmai önkormányzat támogatásáért nagyra becsülve az erdőrendezés és a természetvédelem területén elért kimagasló szakmai teljesítményeit, az egyetemi oktatásban elhivatottsággal, szakmaszeretettel, gyakorlatorientált oktatóként végzett munkájáért a Magyar Mérnöki Kamara

„Tiszteletbeli Mérnöki Kamarai Tag”

címet adományozta, melyhez szívből gratulálunk.

Gyerekzsivajtól volt hangos az erdő

Több mint 400 gyermek vett részt az idei Madarak és fák napi rendezvényen a Sziágyi Erdei Iskolában, ahol ügyességi versenyek, környezetismereti bemutatók és még madárgyűrűzés is szerepelt a programok között. A megnyitón elhangzott: az erdőgazdálkodás egyike azon kevés ágazatoknak, amely kategóriákkal több szén-dioxidot köt meg, mint amennyit kibocsát.

Az erdei iskola tanösvényei ismeretterjesztő túraútvonalakká alakultak át egy napra a Lábod környéki erdőben, ahol a 3.-4. osztályosok a különböző fa- és vadfajokkal, lágyszárúakkal és

vadmadarakkal ismerkedhettek meg. A különböző témaköröket bemutató állomások nemcsak tájékoztatást nyújtottak a somogyi erdők élővilágáról, hanem az érdeklődő kisiskolások a különböző fafajok egy-egy jellegzetes darabját, természet is a kezükbe vehették, de volt lehetőségük a vadmadarak szakszerű befogását és gyűrűzését is figyelemmel kísérni. A nap során megjelent barátposztátákat és egyéb madarakat a megfelelő adminisztráció után maguk a diákok bocsáthatták útjukra, természetesen a SEFAG Zrt. szakértőinek segítségével.

Jankó Gábor

Vihar az Ormánságban

Az értékes, idős kocsányos tölgyek nem bírták a jelenetős széllel kísért májusi esőket. 200 köbméter fa dőlt ki a májusi hetek viharaiiban az Ormánságban Sellye és Drávaiványi térségében. A fakidulás szerencsére nem követelt emberéletet és már elkezdődött a kár felmérése.

A jelenlegi kár nem tekinthető kiemelkedőnek, de idén még nem fordult elő hasonló Baranya megye erdeiben. Az esőzés az elmúlt hónapok csapadékszegény időjárása után nagyon jó hatással volt az erdőkre is, segítve a természetes és mesterséges felújulást.

Kiss Tünde

(Mecsekerdő Zrt.)

Egyesületünk – a világ legrégebbi erdőgazdasági érdekképviselete. Azt hiszem, ezt is kevesen tudják! Maga a tény azonban eggyel több ok arra, hogy kicsit büszkékké is legyünk patinás egyesületünkre és ezért kíváncsiaknak tartjuk, hogy tagtársaink és olvasóink is tudomást szerezzenek róla.

Hosszabb idő óta gyűjtjük az adatokat Európa minden országából az erdészeti egyesületek alapítási éveiről és miután nemrégiben a skandináv államokra vonatkozó értesítést is megkaptuk, az eredményeket az alábbiakban foglalhatjuk össze.

Mint erdészeti egyesület, a miénknél is idősebb az 1843-ban megalakult Schweizerischer Forstverein. Ez azonban csak kari érdekeket szolgál, mint a svájci erdőtisztek társadalmi egyesülése, amelynek nincsenek erdőbirtokos tagjai.

Néhány, nálunk **idősebb** egyesület volt még a Német-birodalomban és Ausztriában is. A velünk szorosabb baráti kapcsolatban álló „Oesterreichischer Reichsforstverein” pl. igen tekintélyes – 86 éves – múlttal tekinthető vissza, amikor 1938. július 31-én, Leoben-ben tartott utolsó közgyűlésén kimondotta a feloszlását, illetőleg az 1900-ban alapított „Deutscher Forstverein”-be való beolvadását. Erre ti. a Harmadik Birodalomban érvényes törvényerejű rendelkezés kötelezte, amely minden szakma részére csak egyetlen érdekképviseletet engedélyez.

Így lett a Deutscher Forstverein a német erdőgazdaság központi irányító szerve, amelynek a többi német, osztrák és szudéta-földi egyesületek – régi keretük és működési körük megtartásával, de korábbi nevük és szervezetük megszüntetése mellett – ma már csak vidéki osztályai.

Tiszteletreméltó múltja van a horvát erdészeti egyesületnek, amely 1876-ban alakult és ma „Jugoslovensko Šumarsko Udruženje” néven Jugoszlávia erdész-kultúráját képviseli.

A legrégebbi lengyel egyesület a „Polskie Towarzystwo Leśne (Lwów) 45 éves, tehát jóval fiatalabb, mint zágrábi rokona. (Bedő Albert mind a kettőnek tiszteleti tagja volt.)

A romániai „Societatea Progresul Silvic” 1886-ban létesült, az angol „Royal English Forestry Society” 1906-ban (az amerikai „Society of American Foresters” már 1902-ben), az olasz és francia egyesületek csak 25–30 év előtt, sőt a skandináv erdészeti egyesületek legöregebbje is csak 56 esztendő!

Ügy érezzük, hogy ez is sok mindenre kötelez!

(EL, 1939. április 410. oldal)

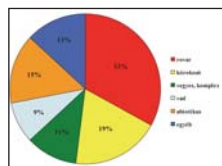

Gyereksivalytól volt hangos az erdő.....6/B2

Beszélgetés Zay Adorján erdészeti igazgatóval162

Detrich Miklós:
Visszatekintés hajdani vándorgyűléseinkre163

Lezárult a 2011/2012. tanév Országos Szakmai Tanulmányi Versenye166

150 év erdővédelme az Erdészeti Lapok hasábjain167

Winkler Dániel, Erdő Ádám:
Talajélet a vörösiszap-szennyezés után171

Nagy László:
Új keresőrendszer az Erdészeti Lapok digitális archívumában175

Detrich Miklós:
Mozdonszentelés Mesztegyőn177

Pápai Gábor:
Ismét Dráva Völgye Kupa.....178

Magánerdőben180

Elkészültek a Tagsági Kártyák.....182

Szabó Ilona:
A zselnicemeggy kórokozói184

Kollwintz Ödön:
Egy volt erdőgondnok visszaemlékezése a MÁLLERD időkre186

Végző búcsú Halász Aladártól (1921–2012)192

Könyvismertető195

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXLVII. évfolyam 6. szám (június)

FŐSZERKESZTŐ: PÁPAI GÁBOR • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: HARASZTI GYULA

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Bartha Dénes, Detrich Miklós, Lengyel László, Lomniczi Gergely, Oroszi Sándor, Puskás Lajos, Sárvári János

SZERKESZTŐSÉG: 1021 Budapest, Budakeszi út 91. Telefon: 201 62 93 • Mobil: 06 30 97 15 255 • e-mail: erdlap@oe.hu • www.erdeszetilapok.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1027 Budapest, Fő u. 68. • Levélcím: 1021 Budapest, Budakeszi út 91. • FELELŐS KIADÓ: ZAMBÓ PÉTER elnök

Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2012. június 1.

ISSN 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: Titkok a dabosi (Monostorapáti) erdő mélyén. Fotó: Pápai Gábor

Beszélgetés Zay Adorján vezérigazgatóval

Az idei vándorgyűlést az ÉSZAKERDŐ Zrt. rendezi

– Hagyomány, hogy a vándorgyűlés előtt a vendéglátó vezetőjével interjút közlünk. Most sem tesszük másképp. Kérlek, röviden mutasd be működési területeteket.

– A Bükk hegységben a diósgyőri koronauradalomhoz tartozó erdőkben már a XVIII-XIX. században kincstári erdőgazdálkodás folyt. Az 1924-ben létrehozott Miskolci Erdőgazgatóság elnevezés többszörös metamorfózison ment át, míg 1993-ban 100%-os állami tulajdonú részvénytársasággá alakult. Működési területünk meglehetősen változatos, amely magában foglalja a Bodroghöz, a Közép-Tiszaírt, a Borsod-Zempléni síkság, az Eperjes-Tokaji-hegyvidék, a Sajó-Hernád-közi dombság, az Aggtelek-Rudabányai-hegyvidék és a Bükk erdészeti tájrészleteket. Ez összességében 107 ezer hektár, melyből 102 ezer hektár az erdőterület. (Ez az ország erdőterületének 5%-át teszi ki.) A természetes erdőátarsulások közül a cseres-kocsánytalan tölgyesek, a gyertyános tölgyesek és a középhegységi bükkösök emelendők ki. De említhetem a Borsodi dombságon jelentős területet elfoglaló elegyetlen cseres állományokat is. Területeinken létesült a Bükki és az Aggteleki Nemzeti Park és több tájvédelmi terület is. Vagyis gazdálkodási területünk 46%-a (48,9 ezer hektár) természetvédelmi oltalom alatt áll, ezen túl a Natura 2000 területek nagysága 34,6 ezer hektár. Összességében a kezelt terület 78%-a érintett természetvédelmi korlátozásokkal.

– Mondhatni, kezetek-lábatok meg van kötve az erdőgazdálkodás szempontjából nézve.

– Ha csak a fakitermelés lehetőségeire gondolunk, akkor igazad van, mert a különböző megkötések alapján évi 230 ezer köbméter nettó fatömeg termelhető ki. Ebből 85% sarangolt választék (tűzifa, papírfa, rostfa, forgácsfa), 15% ipari fa. A bükkörnk fele exportra piacon értékesül, a tölgy ipari fa 99%-a hazai feldolgozásra kerül. A saját ládi fűrészüzemünk évi 6 ezer köbmétert dolgoz fel.

Annak ellenére, hogy sok helyen mi is javasoltunk a szigorú természetvédelmi előírásoknak megfelelő technológiákat, mégis olykor úgy éreztük, hogy ránk erőltetnek a gazdálkodást negatívan befolyásoló és az állományviszonyoknak nem is megfelelő elképzeléseket.

– Ezt hogy érted?

– Hát, úgy, hogy több helyen az állományszerkezet és a korosztály is olyan, amelyekben nem célravezető a természetvédelem által erőltetetten favorizált előírásokat követni, mert például egy 70-80 éves, egykorú, elegyetlen cseresben szerintem értelmetlen a szárlálás.

Ráadásul a pár hete megjelent rendelet szerint az állami tulajdonú erdőkben kijelölt Natura 2000 területeken nem érvényes a magánerdő-tulajdonosoknak juttatható 12-60 ezer Ft/ha támogatás. Mellékesen jegyzem meg, hogy nehéz lesz így a magánerdővel lépést tartani mind az erdőkezelés, mind a faárak tekintetében.

A természetvédelem képviselői türelmetlenek. Az erdészszakmának, az erdőkezelésnek hozzávetőleg 250 éves múltja van, és minél fejlettebb a társadalom, annál több fát igényel. Álságos az a gyakorlat, hogy hirdetjük például az európai erdők védelmét, miközben a trópusokról hozunk be fát.

– Adottságaitok folytán 14 erdészet, illetve erdészetszerű szerveződés működik a területeken.

– Valóban. A 14 erdészeti igazgatóság a térbeli tagozódás miatt Mezőkövesdtől Sátoraljaújhelyig működik. Általában az erdészetek egy erdészeti igazgatóból, egy műszaki, egy adminisztratív vezetőből, egy pénztárosból állnak, és területtől függően hozzájuk tartozik 5-8 kerületvezető erdész, a vadászházi gondnokok, így 10-15 fő a működőképes erdészeti létszáma. Ezt szeretnénk hosszú távon megtartani.

– Néhány szót beszéljünk a közjóléti beruházásaitokról.

– Két kisvasutat üzemeltetünk, négy erdei iskolát és sok-sok tanösvényt, kirándulóhelyet. Legutóbb a lillafüredi kisvasutat fejlesztettük 230 millió Ft-ért, amelyhez uniós pályázaton 90%-os támogatást nyertünk. Az elmúlt évben a főnagysági erdei iskolára, a „Bagolyvár” korszerűsítésére 70 millió forint támogatást nyertünk. Az MFB, mint tulajdonos, a közjóléti beruházásokhoz és tevékenységhez igen jól áll hozzá, az más kérdés, hogy a fenntartásra, üzemeltetésre nincs pályázati lehetőség.

– Mennyibe kerül ez nektek?

– A két kisvasút fenntartása évi 40-50 millióba, ezt kell kigazdálkodnunk a 230 ezer köbméter fakitermelés árbevételéből. Az erdei iskolák több mint 30 millióba kerülnek a szállás és egyéb szolgáltatásért számlázható bevételen felül.

– A helyi médiában visszaköszön olykor a közjóléti beruházásaitok elismerése.

– Igen. A látogatók tisztában vannak azzal, hogy a kisvasutak, az erdei iskolák, tanösvények a mi erdészeink keze munkája. Én azokra az újságírókra vagyok bosszús, akik olykor kiforgatják szavaimat, és egészen más jelenik meg az újságban, mint amit mondtam.

– Térjünk át a vándorgyűlésre. Miért nálatok?

– Vicsesen azt mondanám, hogy azért, mert az utóbbi időben a Dunántúlon volt a rendezvény, és hajnali 3-kor kellett kelni, hogy odaérjünk. De a viccet félretéve, utoljára 1992-ben rendeztünk vándorgyűlést a zempléni térségben, előtte 1968-ban Miskolcon, illetve a Bükk-hegységben. A helyi változást azok érzékelhetik igazán, akik a '68-as rendezvényen is itt voltak. Szerencsés egybeesés, hogy a selmecbányai alma mater bányász tagozatát is magába foglaló Miskolci Egyetem ad helyet szállásnak, közgyűlésnek.

Öt program közül választhatnak a jelentkezők:

1. Fenyvesek a Bükk-fennsíkon.
2. Szárláló erdő vihar után.
3. Hagyományos bükkgazdálkodás.
4. Romantikus vonatozás a Bükk hegységben.
5. Városnézés Miskolcon.

– Köszönöm a beszélgetést és sikeres vándorgyűlést kívánok. No meg szép időt.

Pápai Gábor

Visszatekintés hajdani vándorgyűléseinkre

Az Erdészeti Lapok – szem előtt tartva a tagság személyes találkozásainak jelentőségét – mindig is kiemelt fontosságot tulajdonított az erdész vándorgyűlések, közgyűlések ügyének. Az 1862-ben megalapított lap ugyan indulásakor még nem az egyesület tulajdonában volt, azonban az 1864. januári számban már arról számoltak be, hogy: *Az „Erdészeti Lapok” az Országos Magyar Erdőszegyesület közlönyévé váltak.* Ezt követően, már az az évi augusztusi számban részletesen foglalkoztak a vándorgyűléssel. Az alábbi felhívásban hirdették meg a Selmecen tartandó, tizennegyedik közgyűlést.

Ebben az időszakban bizony – időben és tárgysorozataiban – meglehetősen terjedelmes vándorgyűlésekről számolt be a korabeli sajtó. Jó példa erre az 1866-ban Losoncon tartott hatnapos vándorgyűlés, melynek tárgysorozata hat témakört fogott át vagy a '68-as ötnapos debreceni rendezvény hét témakörével.

Az Lapokban a vándorgyűlés kifejezést az 1872-es erdélyi rendezvényre alkalmazták első alkalommal: *Az orsz. erdészeti egyesület ez idei közgyűlése a szó teljes értelmében vándorgyűlés volt: Thordán nyitattott meg, Petrozsényban záratott be.*

A magyar erdészeti egyesület Losonczon tartandó XVI. nagygyűlésének tárgysorozata.

Vasárnap, sept. 2-án. Délután összejövetel a losonczy kassino épületében.

Hétfőn, sept. 3-án. Reggel 9 órakor a gyűlés megnyitása, a kitűzött tételek tárgyalása, délután 2 órakor közös ebéd, este átmenet Rhónyára.

Kedden, sept. 4-én. Reggel 6 órakor kirándulás a rhónyai uradalomhoz tartozó Csehbrezó nevű község határában lévő erdőbe, a faszállítási szárazon és vizeni – valamint a közelben lévő ertvények (kultúrák) megtekintése.

Szerdán, sept. 5-én. Zárulás. Jelentés az Egyesület működéséről a közelebbi nagygyűléstől kezdve. Elnök és választmányi tagok választása; 2 órakor közös ebéd; ezután a rhónyai határában lévő vörösfenyő-állab megtekintése.

Csütörtök, sept. 6-án. Kirándulás a rhónyai uradalomhoz tartozó szinobányai erdőbe, a vas- és üveggyárakon át a málnapataki hegyre és az újvilági pusztára, itt a fűrészmalom, a bikk- és jegenyefenyő állab megtekintése, hol a társaság az éjszakát is töltendi.

Péntek, sept. 7-én. Reggel 6 órakor visszautazás Rhónyára, útközben a gyárak megtekintése; 12 órakor bucsuebéd.

Rhónya, május 18-án 1866.

Hermann Imre,
a mlgs. Szentiványi örökösök
rhónyai uradalmának erdőmestere.

Tárgyalásra kitűzött tételek.

1. Minő befolyással volt a kőszén növekedő termelése az erdőgazdászatra és fakelendősségre különösen Magyarországon?
2. Minő módok állanak az erdőgazda rendelkezésére, hogy a bikk szálerdőt jövedelmezőbbé tegye, és hogy a törzsek nagyobb száma mellett az értékesebb használati- és szerszámfák megfelelő kifejlődését eszközölje? és mi az oka, hogy a becsesebb fanekekkel elegyült bikkerdők mind gyérebbekké lesznek?
3. Minő rendeletek által akadályoztathatja valamely államerdészeti törvényhozás az erdőpusztításokat és melyek azon határok, melyeken belől a törvény az erdőbirtokos szabad rendelkezési jogát a közjó érdekében korlátozhatja?
4. Vannak-e Losoncz közelében cserjeüzemben kezelt erdők és minő tapasztalások tettek a kéreghántásnál?
5. Közlemények és tapasztalatok: az erdőművelés és erdőgazdászati köréből, az ertvényesítés különböző neveiben, különösen kopár erdei tisztásokon és más sovány talajon tett kísérletek és eredmények tárgyalása; az erdei magvak gyűjtéséről, kezeléséről és csirkéességük tartamáról, az erdők kezeléséről és jövedelméről oda érte a mellék használatokat is mint a gubacs, makkolás és takarmánylomb nyerést, – továbbá az időjárás viszonyok- és erdőkárokról.
6. Minő tapasztalatok tettek a közelmúlt tavaszon a talaj felfagyásáról ugy a szabadban mint iskolában kezelt erdei vetényeknél, és minő módokon lehet az erdők ez utoni megkárosításának elejét venni?

A Magyar Erdészegylet igazg. választmánya 1863-ik év November 5-kén tartott ülésében, a XIII. közgyűléstől nyert meghatalmazás folytán, a XIV-ik közgyűlés helyéül Selmecz cs.k. fő-bányavárost választá, s ezen gyűlés ügy vezetésével alólírottat bízta meg.

Ennek következtében bátorodik az, az Egyesület igen tisztelt tagjait valamint az erdészeti és vadászat minden barátait e közgyűlésre meghívni.

Kétséget sem szenved, hogy a bányászati és erdészeti academia nagyszámú, az ország különféle részeiben szétszórott növénydekeinek nagyrésze felhasználandja ezen alkalmat, hogy rövidebb vagy hosszabb idő után kortársaiával összejöhessen, s az erdészeti oktatás terén azóta történt előhaladásról személyesen meggyőződhessek.

Az ország déli részeiből jövő látogatók kik Esztergomig vagy Esztergom-Nánáig a gőzhajón vagy gőzkocsin utaznak jól fogják tenni ha magukat az Esztergom-Nánai indóház vendéglőjében jeleníteni fogják minthogy intézkedés fog történni, hogy az ottani vendéglős által a szükséges alkalmatosságok Selmeczj jutányos árak mellett kiállitassanak.

Minthogy az Egyesület központi igazgatósága az illető vasutak igazgatóságait a személyszállítási bér mérséklése végeit megkereste; ne terhelessenek azon urak kik a vasúton akarnának utazni, a szükséges igazolási jegy végett idejekorán az Erdészegylet titkárságához Pozsonyba fordulni.

Azon biztos reményben, hogy e közgyűlés a leglátogatottabbak közé fog tartozni, szívélyesen üdvözlöm az erdő minden pártfogóit és barátait, – szerencse föl!

Selmecz, Július 10-én 1864.

A XIV. közgyűlés ügyvezetője
Schwarz Frigyes,
cs. k. bányatanácsos és az erdészeti-tan tanára

A magyar erdőgazdálkodás szempontjából meghatározó jelentőségű 1879. évi erdőtörvény megszületéséről is megemlékeztek a Székesfehérvári gyűlésen: *Junius 9-én reggel 10¹/₂ órakor nyitotta meg a közgyűlést Tisza Lajos ő excellentiája, az egyesület elnöke a városbász tanácstermében; a megnyitó beszéd kivált az erdőtörvény történetével és az erdők nemzetgazdasági és climaticus fontosságával foglalkozott. Az egyesület Eleőd Jósza indítványára az erdőtörvény érdekében kifejtett tevékenységeért elnök ő excellentiájának bálás köszönetet szavazott, melyet ő exja., miután a sikert az egyesület minden tagjának és kivált a választmány ernyedetlen tevékenységének tulajdonította, a választmányra is*

Egyesületünk közgyűlése Debreczen városában és környékén tartatván meg...

1) Közlemények a Bihar és szomszéd megyei erdészeti viszonyokról u. m. az erdők állapota, művelése, az erdei-gyomnövények terjedésének meggátolása, az erdők használat, a faárak, munkabérek és az erdők jövedelme felől.

2) Közlemények a Bihar és szomszéd megyei erdők mellékhasználatairól, különösen a makkoltatás, gubics-szedés és hamuszir-főzés módjáról; terjedelméről és jövedelméről.

3) Mily állapotban vannak a községi erdők és miképpen intéztetik azok irányában az állam felügyeleti joga?

Mennyire haladtak az erdei szolgálmányok megváltásával, s micsoda eljárást követtek azok terjedelmének kipuhatólására, és a váltásul szolgáló erdőterület nagyságának meghatározására? Minő eredményeket mutatott fel az erdei rendőrség azon vidéken?

4) Mily indító okok vezették a kincstárt s a magyarországi nagyobb erdőbirtokosok egy részét arra, hogy erdeik kezelését intézési, számviteli és pénztári tekintetben a gazdaság többi ágától függetlenné tegyék? miben rejlik oka annak, hogy ezen az erdőgazdaság felvirágzására föltétlenül szükséges rendszert Magyarországon oly kevésbé fogadták még el, s az erdészet csak a mezőgazdaság függelékéül tekintetik.

5) A közlekedési eszközöknek kilátásban levő nagyobb szerű szaporodása következtében minő épületi és szerszámfák számíthatnak keletre és kivitelre?

6) A Bihar, Szabolcs és szomszéd megyék homokos kopár területeinek befásítására eddig tett kísérletek az alkalmazott egyes fánemekre nézve minő eredményt szolgáltatottak; és mily fánemek volnának e célra még ajánlhatók, a faiskolákban és műkertekben ez irányban netalán tett észleletek nyomán?

7) Minő tapasztalatok tétettek a tölgy sarj erdők kezelése körül Debreczen vidékén s kivihető-e ott és mi módon az ezen erdő-üzemmel kapcsolatba hozható cserkéreg nyérés?

kiterjeszteni kérte, a mi szintén helyesleg fogadtatott.

Az 1882-es máramarosi gyűlésen Fekete Lajos foglalkozott a vándorgyűlések szerepével, hasznosságával is: *De szemben azon nagy erőfeszítéssel mely az utunkban mindenütt előkészített fényes fogadtatás komoly háttérét képezi, azon kérdés merül fel, hogy váljon arányban van-e az azon előnyökkel, melyek az „Orsz. Erd.-Egyesület” vándorló közgyűléséből erednek? Jól megfontolva a dolgot, erre batározott igennel kell felelnünk. Mert azonkívül, hogy az ily gyűléseken, mint ismeretes a felvetett szakkérdések felletti vélemények kicserélése által, – ami a szaklapokban soba sem lehet oly teljes, részletes és sokoldalú, mint előzővel, – tisztulnak a nézetek, s bizonyos kérdésekhez tüzetesen és biztosan csak a helyi szemle után lehet szólni; azonkívül, hogy a résztvevőknek alkalma nyílik ilyenkor a legkellemesebb módon megis-*

merkedni szakjára nézve érdekes s előtte többé-kevésbé új vidékekkel, intézményekkel és viszonyokkal, azon erkölcsi erőt sem szabad kicsinylenünk, melyet egyletünk minden jelenlévő tagja merít ilyenkor az általa becsült és szeretett szaktársak viszontlátásából, ujjakkal való megismerkedésből, a velük való szellemi érintkezésből s a kiválóbbak ügy iránt való lelkesedésének nyilvánulásából, mely vonz és elragad olyanokat is, kik arra önmagukban nem képesek.

A századfordulóhoz közeledve, úgy tűnik kissé visszafogottabbá vált a vándorgyűlések kommunikációja, valamint azok száma is. Húsz év leforgása alatt nyolcszor rendeztek vándorgyűlést – ezekről is ritkultak a beszámolók – és tizenkét alkalommal csak Budapesten tartottak egyesületi közgyűlést.

Az 1906. december 6-án tartott ünnepi közgyűlésen – amelyet Darányi Ignác földművelésügyi miniszter személyes jelenlétével tisztelt meg – hangzott el utalás az 1866-os megújulásra: *S ba 40 év előtt mintegy 40 lelkes bazafi az akkor fennforgó minden akadály daczára életre tudta kelteni a magyar erdészetet és az Országos Erdészeti Egyesületet, ugy annak a körülbelül 300 magyar erdőgazdának lelkesedése, aki 40 év multán összegyűlt, nagynevű vezéreinknek buzdító, bátorító vezérlete mellett annál jogosultabbá teszi, hogy bizalommal tekintsünk a magyar erdészet és az Országos Erdészeti Egyesület jövője elé.*

Az 1914. július 15-i lapszámban még megjelent a felhívás a Kassán augusz-

tusban megtartandó gyűlésre, azonban a háború ezt már elsöpörte. Ezután évenkéntül egy-egy egyesületi közgyűlést tartottak ugyan, de nemhogy komolyabb programokra, néha még egy közös ebédre sem került sor.

A Trianont követő katasztrófa-
lis helyzetre utal az 1923. december 9-i közgyűlés egy gondolata, mely az 1924. januári számban olvasható: *Az egyesület tevékenysége a közelmúlt években tulajdonképpen nagyrészt az ország megcsönkítéséből és a forradalmakból folyó rendkívüli viszonyokkal való küzdés, ezek pusztulással fenyegető hatása elleni védekezés volt. Idesorolhatjuk a kényszertermelések és a faforgalom megkötöttsége elleni ismételt felszólalásainkat, az elharapódzott erdőkárosítások elleni küzdelmet, a jövedelem- és vagyonadó, a földadó, a vadászati- és fegyveradó, a vagyonváltás törvényeknek az erdőgazdaságot sok tekintetben igazságtalanul érintő rendelkezései elleni védekezést, a földreformnovella veszélyes rendelkezéseinek kivédését célzó tevékenységünket.*

Az 1929-ben Parádfürdőn rendezett vándorgyűlésen szó volt az új erdőtervény előkészítéséről, valamint a terepi program során Róth Gyula mutatott be felújítási kísérleteket. *18-án a még mindig betventagú társaság rándult ki autókön a gyöngyös-parádi út 17. kilométeréig s onnan gyalog a kísérleti állomás által a parádi bükkösökben végzett felújítási kísérletekhez...*

A kísérletek színbélyén Róth Gyula főiskolai tanár, a kísérleti állomás vezetője tartott rövid, világos s a lényegre felölő magyarázatot az alkalmazott különböző felújítási módokról. A kísérleteket még alig három éve folytatják s így végleges bírálatot az eredményről mondani nem lehet, mindnyájunkat meglepett azonban a tavalyi bőséges bükk-makktermésből keletkezett foltos, de helyenként kendersűrű felújulás.

A koronalelvést is bemutatta néhány törzsön Róth. Bár a zárt állományból a robbantó erő nem tudta teljesen kitépni a lelőtt koronát, kétségtelenül beigazolódott, hogy az így lebulló korona a környezetben sokkal kisebb kárt okoz, mint ledöntött törzs odaeső koronája.

1939. és '43. között egy új kitüntetés, az 50 éves egyesületi tagság tiszteletére kiadott díszoklevelek átnyújtása szerepelt a napirendeken. Az első évben 39 fő részesült az elismerésben, közöttük: Kaán Károly, ny. államtitkár. A díszokleveleket az 1943-as közgyűlésen adták át utoljára.

E korszak gyűlésein résztvevők létszámára utalás olvasható az 1885-ben Budapesten tartott közgyűlési beszámolóban: *Az idei közgyűlés a leglátogatottabbak közé számítható. A jelentkezők száma 200-nál több volt; a másodalelnökre és a két választmányi tagra pedig 134-en szavaztak. Szép szám! Meg is telt a Köztelek kis terme s annak előterme, s még sem fértünk el valamennyien. Szék épenséggel kevésnek jutott. Már ezen körülmény is igazolja, hogy ideje volt házat szereznünk.*

A Miskolcon 1936-ban megrendezett összejövetel programja:

1936. évi július hó 31-én:

Ismerkedési vacsora 20 óra 20 perckor a „Korona-Szálló”-ban.

1936. évi augusztus hó 1-én:

10 órakor választmányi ülés a városháza tanácstermében.

11 óra 30 perckor az Egyesület közgyűlése a városháza tanácstermében.

13 óra 30 perckor közös ebéd a „Korona-Szálló”-ban.

16 órakor indulás autóbuszokkal Görömböly-Tapolcára, itt az üdülőtelep megtekintése, fürdés stb.

20 órakor vacsorát ad Miskolc városa, utána autóbuszokon vissza Miskolcra, ahol meghálás. Az autóbuszokat Miskolc városa bocsátja a résztvevők rendelkezésére.

1936. évi augusztus hó 2-án:

Indulás a Szent Anna-térről 6 óra 45 perckor a lillafüredi állami erdei vasút különvonalán a ládi rakodóra, ahol a rakodó, fűrész, stb. bemutatása; utána a nagysomi m. kir. Erdőhivatal felújítása alatt álló 13/a. és 14/a. számú erdőrészeleteinek a megtekintése.

8 óra 30 perckor továbbutazás Diósgyőr-Majláthra a Láev.-telep és fűrész tanulmányozására.

9 óra 30 perckor indulás vonaton Új-Kisiblyére, itt a bányabükki m. kir. erdőhivatal természetes úton felújult fiatalosainak bemutatása.

11–12 óra 30 percig villásreggeli az új-kisiblyei tanulmányi kirándulások épületében; utána vonaton a mélyvölgyi viadukthoz.

Innen gyalog (bejáró ösvényen) a fehérkőlápai és bagolyhegyi koncentrált legelőre. Útközben természetes és mesterséges felújítások bemutatása és a lillafüredi m. kir. erdőhivatal 8-10. számú erdőrészeleteiben folyó szálaló vágásnak a megtekintése.

Leérkezés a Bethlen-sétányon Lillafüredre, ahol a „Palota-Szálló”-ban 17 óra 30 perckor estebéd.

Úgy az újkisiblyei villásreggelit, mint az estebédet, valamint a Láev.-szállítást a kincstár adja.

Lillafüredről indulás vissza 20 óra 45 perckor, érkezés Miskolcra, 21 óra 39 perckor, ahol megszállás.

1936. évi augusztus hó 3-án:

Indulás 7 órakor a Horthy Miklós-térről autóbuszokon Lillafüreden át Egerbe. Útközben Répáshuta határában a gyertyánvölgyi m. kir. erdőhivatal természetes úton felújított erdőrészeleteinek bemutatása.

11 órakor villásreggeli az egri érsekség felsőtárkányi erdőgondnokságában lévő Szikla-forrásnál. Utána az erdei falepárlóüzem, a felnémeti vasúti rakodó, mészégetőüzem és az útközben érintett állomások bemutatása.

Estebéd d. u. 4 óra 30 perckor Egerben. Utána a város megtekintése (tetszés szerint) és hazautazás az esti vonatokkal. Az ellátást (villásreggeli és estebéd) ezen a napon az érseki uradalom adja.

litikai mechanizmusnak, attól elszakítva nem vizsgálható, mert számos szál fűz bennünket más állami és társadalmi szerkezhez. Az állami szervek közül természetesen a legszorosabb kapcsolatunk az erdőgazdálkodást legnagyobb területen irányító Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztériummal van. E kapcsolat érdemi voltára jellemző jelenlegi közgyűlésünk is, melyet a MÉM által szervezett Fagazdasági Műszaki Napokhoz kapcsolódóan rendeztünk meg, az itt átadásra kerülő miniszteri kiáltványok és az a megértő anyagi támogatás, amelyet a Minisztérium részéről szaklapunk fenntartása céljára élveztünk. A Fagazdasági Műszaki Napokkal történő közös szervezés hat éven keresztül tartott.

1957-et követően, az elmúlt ötvenöt évben csaknem rendszeressé vált a vándorgyűlések megrendezése, valamint az ezekről való részletes tájékoztatás. Mindössze 1965-ben, '82-ben és '90-ben nem rendeztek vándorgyűlést. Ez időszakban rendszeres és részletes beszámolók jelentek meg, több alkalommal a teljes lapszám a vándorgyűlésről szólt.

A kommunikáció tekintetében jelentős változás következett be 1990-től. Az Erdő folyóirat helyett ismét a régi néven, Erdészeti Lapokként adta ki az egyesület folyóiratát. A küllemében, szerkezetében átalakult, olvasmányos, modern lap, szélesebb teret nyitott a vándorgyűléssel kapcsolatos információknak. Történelmi, kultúrtörténeti, szakmatörténeti adalékokkal mutatja be a rendező szervezetet, illetve az adott térséget. A nyomdatechnikailag is látványos újság – az egyesület által biztosított források hasznosításával – fókuszosan áttért a színes megjelenésre. Az első színes címlappal megjelenő vándorgyűlési lapszám 1995-ben, a pécsi rendezvény után jelent meg, majd a 2000-es évben, a székesfehérvári vándorgyűlésről már teljes terjedelmében színes képekkel számolt be.

Végére érve százötven év vándorgyűlésein és az azokról az Erdészeti Lapokban megjelent tudósításokon, rá kellett jönnöm, hogy az elérhető hatalmas információtömeg bizony nehéz helyzet elé állított. Folyamatosan a bőség zavarával küszködve, egy meglehetősen szubjektív válogatás született. E munka során az Erdészeti Lapok egyedülálló elektronikus adatbázisa volt a segítségemre, és zárszóként azt javaslom az olvasóknak, hogy éljenek az archívum nyújtotta lehetőségekkel, és a régi lapokban tallózva érdekes információkhoz juthatnak!

Detrich Miklós

Ezt követően másfél évtizeden keresztül csak néhány közgyűlést sikerült megrendeznie az egyesületnek, azonban az Erdészeti Lapok szünetelése miatt ezekről sincs sajtóbeszámoló.

Az első „újkori” vándorgyűlésről, amelyet Parád-füreden rendeztek, Az Erdő című folyóirat 1957-es decemberi számában olvashatunk terjedelmes ismertetőt. Az itt elhangzott beszámolóban is kinyilvánították a jogfolytonosságot a két orgánus között: „Az Erdő” című lap... elődjével, az „Erdészeti Lapok”-kal együtt immár 92 éve szolgálja a magyar erdőszéktársadalom szakmai fejlesztésének, a magyar erdőgazdaság fellendítésének ügyét.

Ugyancsak ezen a vándorgyűlésen alapították a Bedő Albert Emlékérmet. Az elnökség az emlékérmét és a vele járó pénzjutalmat (mely ekkor 5000 forint volt) Keresztesi Béla, Dévényi Antal és Horváth László tagtársaknak adomá-

nyozta. (Az OEE jelenleg is érvényben lévő magasabb kitüntetési formái közül 1985-ben, az egri vándorgyűlésen adták át a Tiszteletbeli Tagsági Díszoklevelet dr. Madas Andrásnak, Tömpe István-nak és Joachim Buff-nak, valamint az első Kaán Károly Emlékérmeteket dr. Borsos Zoltánnak, Csaja Domonkosnak és Molnár Lászlónak. A Decrett József Emlékérmet 2007-ben Kecskeméten első alkalommal Goldbach Károly, Szabó Béla és Vaspöri Lajos kapta.)

1973-tól – átmenetileg – változott a vándorgyűlések megnevezése. Szekszárdon az Országos Erdészeti Egyesület Közgyűlése és Fagazdasági Műszaki Napok címmel hirdettek meg közös rendezvényt. A főtitkári beszámolóban a külső kapcsolatok ismertetésénél hangzott el erre hivatkozás, mely egyben a szaklap kiadás anyagi fedezetére is utalt. Egyesületünk léte, élete, tevékenysége része a magyar közéletnek és gazdaságpo-

Lezárult a 2011/2012. tanév Országos Szakmai Tanulmányi Versenye

Lezárult a Vidékfejlesztési Minisztérium felhívásában meghirdetett és a Magyar Agrárkamara által szervezett Országos Szakmai Tanulmányi Verseny (OSZTV).

Az erdésztechnikus-képzést folytató szakközépiskolák 46 versenyzője két fordulóban mérte össze elméleti felkészültségét. A versenyre az 1. táblázatban látható iskolák jelentkeztek.

Az első, írásbeli fordulón a következő modulokból összeállított feladatlapokat kellett megoldani: Tanult növények, állatok elterjedése, élőhelyigénye, jelentősége, jellemzése, a termőhelyi tényezők meghatározása és jellemzése. Szaporítóanyag-termesztési elméleti ismeretek, magszükséglet-számítás, mesterséges és természetes erdőesítés, erdőnevelés, erdővédelem. Erőgépek, erdőgazdasági gépek beállítása, működtetése, használatuk szabályai és a használatukat befolyásoló tényezők. Az írásbeli feladatok megoldásában kiemelkedő eredményt elért versenyzők folytathatták a versenyt március 19-én a budapesti Pesti Barnabás Élelmiszeripari Szakképző Iskola és Gimnáziumban megrendezett szóbeli versenyen. A szóbeli fordulóban három modulból (A fakitermelés és faanyagmozgatás alapfogalmai, tevékenységi köre; az erdőhasználat tervezése; a fafeldolgozás alapanyagai és termékei, fűrész- és lemezipari gyártástechnológiák. A vadgazdálkodás helye, jelentősége, jogi környezete; a vadfajok élőhelyigénye és életmódja; vadászati módok; vadászfegyverek használata, vadállomány-sza-

	Iskola neve	Iskola címe	Tanulók száma
1.	Somogyi TISZK Közép- és Szakiskola Dráva Völgye Tagintézménye	7570 Barcs, Latinca S. u. 13.	6 fő
2.	NYME Roth Gyula Gyakorló Szakközépiskola és Kollégium	9400 Sopron, Szent György u. 9.	18 fő
3.	Marcali Városi Önkormányzat Széchenyi Zsigmond Szakközép- és Szakiskolája	8734 Somogyzsitfa, Ady Endre u. 8.	5 fő
4.	Szegedi Szolgáltatási Középiskola és Szakiskola Kiss Ferenc Erdészeti Tagintézménye	6721 Szeged, József Attila sgt. 26.	11 fő
5.	Mátészalkai Szakképző Iskola és Kollégium Baross László Mezőgazdasági Szakközépiskolai és Szakiskolai Tagintézménye	4700 Mátészalka, Baross László út 12-14.	3 fő
6.	VM ASZK, Szakképző Iskola – Mátra Erdészeti, Mezőgazdasági és Vadgazdálkodási Szakképző Iskola és Kollégium	3232 Mátrafüred, Erdész u. 11.	3 fő

1. táblázat

Helyezés	Versenyző neve	Felkészítő tanárok	Iskola neve
1.	Orbán Gergő	Halápi Nándor Dr. Pálkök Mihály	Szegedi Szolgáltatási Középiskola és Szakiskola Kiss Ferenc Erdészeti Tagintézménye
2.	Domján Marcell	Molnár József	NYME Roth Gyula Gyakorló Szakközépiskola és Kollégium
3.	Tormási László Ádám	Szabó László Gábor	NYME Roth Gyula Gyakorló Szakközépiskola és Kollégium

2. táblázat

bályozás; vadtakarmányozás és élőhely-gazdálkodás; zárt téri vadtartás; mesterséges vadtenyésztés. A biztonságos munkavégzés feltételei, az egészséges munkahely, az egészségvédelmi eszközök, berendezések, az EBSZ szabályai) adtak számot tudásukból a versenyzők a szakterület elismert szakértői előtt.

A verseny végeredménye a 2. táblázatban látható.

A versenysorozat zárásaként 2012. április 24-én került sor az ünnepélyes eredményhirdetésre, ahol a Magyar Agrárkamara a szakképesítések/szakmacsoportok első három helyezett versenyzőjének teljesítményét és felkészítő tanárai munkáját oklevelek és jutalmak átadásával ismerte el, az Országos Erdészeti Egyesület részéről pedig különdíjában részesültek.

A legjobb erdésztechnikusok

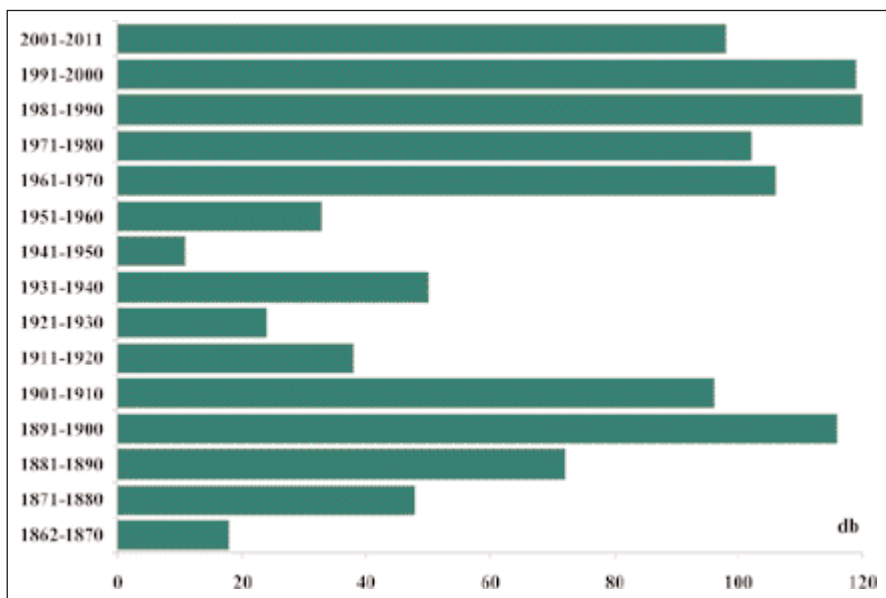
Eredményhirdetés közönsége (versenybizottság és a versenyzők)

150 év erdővédelme az Erdészeti Lapok hasábjain

Az erdők egészségi állapota, a bennük bekövetkező biotikus és abiotikus károk már nagyon régóta foglalkoztatják a szakmai közvéleményt. Az erdészeti szaksajtó születésétől fogva megjelenő erdővédelmi tárgyú írások egyrészt bemutatják az adott kor szakembereit leginkább foglalkoztató problémákat, másrészt pedig szakmatörténeti korrajzot adnak a kérdéses időszak általános szemléletéről is.

2012-ben ünnepeljük nagy múltú (és remélhetőleg „nagy jövőjű”) lapunk, az Erdészeti Lapok 150. születésnapját. Ez a nem mindennapi évforduló kiváló apropó arra is, hogy áttekintsük a Lap hasábjain másfél évszázad alatt megjelent erdővédelmi témájú írásokat. A szakterület iránti kiemelt érdeklődést jelzi, hogy másfél évszázad alatt az 500-at meghaladó szerző tollából több mint 1000, azaz éves átlagban mintegy 7 erdővédelmi tárgyú írás jelent meg. Ebből a rendkívüli kínálatból csupán egy rövid áttekintést kísérelhetünk meg, de talán ez is szolgáltathat némi adalékot a múlt és a jelen erdővédelmi problémáinak sokrétűségére.

Az évtizedenként megjelent írások számát bemutató *diagram* jelentős hullámzásokat mutat, és szinte visszaköszönnek rajta történelmünk sorsfordulói is. A Lap megalapítását jelentős szakmai fellendülés követte (ennek egyik fő hajtóereje egyébként maga az Erdészeti Lapok volt), ami például pezsgő szakmai publikációs kedvben is megnyilvánult. A lendület az 1911-1920 közötti dekádban törik meg, az évtized második felében ugyanis más dolgok foglalkoztatták az országot és a világot... A következő dekád még ehhez képest is visszalépést hozott. Nem is csoda, hiszen a trianoni trauma az erdőgazdálkodást legalább oly mértékben sújtotta, mint az egész országot (ha nem erősebben). Az 1931-1940 közötti időszakban fokozatosan erőre kap az ország, az erdőgazdálkodás és a szakmai publikációs kedv is. Ezt igazolja az a tény is, hogy 1936-ban a IUFRO hazánkban rendezte meg IX. kongresszusát. Sajnos a fellendülés csak kérészerűen lehetett, mert mint tudjuk „háborúban halgat-

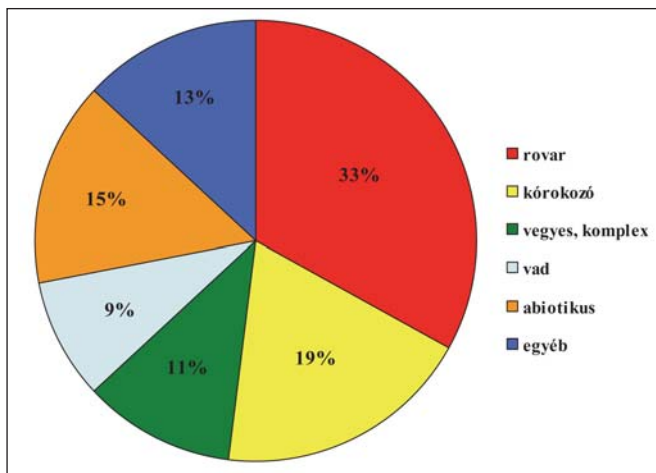
nak a műzsák”. A II. világhégés ismét csak háttérbe szorította a szakmai munkát, a szakkikkek, ezen belül is az erdővédelmi tárgyú írások száma is drámaian csökkent.

Az 1950-es években beinduló és a '60-as években felpörgő erdőösítési program egyre több erdővédelmi problémát is felszínre hozott. Ezért nem meglepő, hogy az utóbbi 50 évben éves átlagban 10-12 „védelmes” közlemény jelenik meg a Lapban.

Az egyes dekádokhoz rendelt közlemények számával kapcsolatban nem árt megjegyezni, hogy kezdetben igen sok rövid, „krónika” jellegű beszámoló jelent meg. Ezzel szemben az utóbbi 50 évben már inkább a hosszabb terjedelmű munkák váltak jellemzővé. Ugyancsak említésre érdemes tény, hogy a teljes másfél évszázad alatt – de különösen annak utolsó harmadában – számos olyan szakmai/tudományos lap is működött/működik, amely a szakmai cikkek szempontjából bizonyos fókig konkurenciája az Erdészeti Lapoknak. Ezzel együtt is a Lap a kezdetektől napjainkig meghatározó, megkerülhetet-

len fóruma az erdészeti, ezen belül az erdővédelmi szakkikkeknek.

Az 1000-et meghaladó írás (lásd az *ábrát*) mintegy harmada rovarani témájú. 19%-a kórtani témákat, 15%-a pedig abiotikus károkat taglalt. 11%-a az írásoknak egy cikkben belül több kártípussal is foglalkozott, illetve ide soroltuk az ún. komplex erdőkárokkal foglalkozó írásokat is. A vadkár az egész másfél évszázad alatt foglalkoztatta a szakírókat, ezek a témák az írások 9%-át teszik ki. Talán nem vállalnunk túl nagy kockázatot, ha megjegyezzük, a vadkárak kérdésköre a következő 150 év alatt sem kerül le a napirendről. A megjelent írások 13%-át az „egyéb” kategóriába sorolhatjuk. Ide tartoznak a növényi károsítókkal, a gyomirtással foglalkozó munkák, illetve az erdővédelmi tárgyú konferenciák és tanulmányutak beszámolóit.

* Erdészeti Tudományos Intézet Erdővédelmi Osztály

A medve mint erdőkárosító.

[...]A máramarosi erdőségekben s különösen a havasokhoz közel fekvő fenyvesekben gyakran lehet 10–15 darabból álló

60 éven felüli fenyőcsoportokat találni, melyeknek egyes törzsein a kéreg alulról felfelé a földszinétől mintegy 1 m magasságig, ék- vagy megfordított szivalaku szalagokban fel van hasítva. E szalagok felső részükkel sokszor csüngve maradnak a fán s idővel egészen felgöndörödnek. Minél vadabb természetű, elhagyatottabb és hozzáférhetetlenebb a fenyves, annál nagyobb mérvben mutatkozik e kár, még pedig többnyire a gerinczek világos és napnak kitett helyein; ezért nem egyszer esett már a havason gulyákat legeltető, közelben tanyázó pásztorokra a gyanú, hogy a fákat ők kérgezik meg pajkosságból, holott a tapasztalat kiderítette, hogy e kár elkövetésében tulajdonképpen a maczkó a bűnös, mert tény, hogy az ilyen faszerűlések egész frissében már abban az időben is észlelhetők, midőn az erdők ezen tájékán a pásztoroknak még hire nyoma sincs.

Különben a medvének fogazata is arra mutat, hogy táplálkozás tekintetében inkább a növényekre mint az állatvilágra van utalva, s tudva van az is, hogy az állati táplálkozást csak akkor kezdi meg, ha a növények és ezek gyümölcsei elegendő mennyiségben nem állanak rendelkezésére. Máskülönben friss fűvel, éré gabonane-műekkel, farügyekkel, vad gyümölcsökkel, erdei bogyókkal és gombákkal táplálkozik s így nem is csoda, ha tavasszal, midőn még a növényvilág alig ébredszik téli álmából s nem nyújthatja neki az előbb felsorolt táplálékokat, a nyájak pedig, melyből szükség esetében prédáját kiszemelhetné még nincsenek a közelben, a nedv keringésbe lépett fenyők lekérgezéséhez is hozzá fog s gyomra csillapíthatatlan éhségét a frissen hántott fa nedvével s a kéreg puhább részeivel csillapítja. [...]

Belházy Jenő.

A kezdetektől Trianonig

Az Erdészeti Lapok első erdővédelmi tárgykörbe sorolható dolgozata Illés Nándor „A makk és gubics termő erdőről” szóló cikke a 2. évfolyam 1. számában jelent meg (1863). Érdekességként megjegyezhető, hogy a 19. század végén a tölgyek gubacsai (mint jelentős erdei mellékhaszonvétel) komoly érdeklődést váltottak ki. Ennek megfelelően számos írás foglalkozott velük (Borbás Vince, Divald Adolf, Paszlauszky József, Rejtő Adolf, Závodnik István... stb.).

Az 1. évtized írásai számos erdővédelmi témát érintettek (rovarkárok, legeltetés, fagyöngy szerepe stb.), de a legtöbb valamilyen abiotikus kárral – fagykárrel, szélkárrel – foglalkozott (pl. Mentovich Ferenc, Fekete Lajos).

Az 1870-es években már erőteljes növekedésnek indult az erdővédelmi témájú cikkek száma, elsősorban rovar-tani, valamint abiotikus témákat érintő írások születtek. Fekete Lajos több cikkében foglalkozik a szűk jelentőségével, kártételével. Ebben az évtizedben megjelennek a gyapjaslepke-károsítók-ról szóló első tudósítások (Dufek Elek, Kallina Károly, Szabó Adolf, Vaddászf. Jenő), melyek a mai napig időről időre helyet követelnek maguknak a Lap hasábjain. Megjegyzendő, hogy az ezen írások alapján jól „lenyomozható” másfél évszázad *Lymantria dispar* tömegszaporodásai. A rovarkárok mellett jelentősek a vihar- és fagykárokról

írt cikkek is, közülük Illés Nándor, Herman Ottó és Fekete Lajos írásai emelhetők ki.

Az 1880-as évektől kezdődően a rovaros cikkek mellett megjelentek a növénykórtani tárgyú írások is. E korszak két kiemelkedő kórtanos kutatója Schilberszky Károly és Tuzson János. Az előbbi a jegegyfenyő, a lucfenyő, a tölgyek és a gertyán, utóbbi botanikai és rovar-tani kutatásai mellett a vörös- és erdefenyő betegségeit is behatóan tanulmányozta.

Érdemes megemlíteni, hogy nemcsak a főállású kutatók, hanem megfigyeléseikkel más érdeklődő, „gyakorlati” szakemberek is igen tevékenyen hozzájárultak erdővédelmi ismereteink gyarapításához. Pisó Kornél például az 1880-as években rendszeresen beszámol a Máramaros megyében bekövetkezett erdei rovarkárokról, de figyelemreméltóak a hasznos parazitoid és ragadozó rovarokkal kapcsolatos közlései is.

Az első „aranykor” a 19. és a 20. század fordulója volt. Az időszak egyértelmű „sztárja” az apácalepke [*Lymantria (=Liparis) monacha*] volt, ami főként Erdélyben okozott ismételt és jelentős károkat. Még olyan nagyságok is cikkeztek róla, mint Fekete Lajos és Bedő Albert. Napjainkban ennek a fajnak már semmiféle jelentősége nincs (sajnos), merthogy Trianon az országhatárokkal együtt az erdővédelmi problémák palettáját is jelentősen módosította.

A 19. század utolsó évtizedében több szerző, köztük Kallina Károly, Rat-

kouszky Károly Péch Kálmán foglalkozik a cserebogárpajzorokkal, azok kártételével és gyérítésük lehetőségeivel. Ismét csak egy örökzöld téma, ami még a 21. században is napirenden van.

A 20. század első két évtizedéből kiemelendő Matusovits Péter munkássága, aki számos rovar-tani témájú írása (apácalepke, gyapjaslepke, sávós tölgybogár) mellett többször értekezik a sík vidéki kocsányos tölgyesek pusztulásának okairól. Főbb megállapításai a mai napig is érvényesek és elfogadhatóak. Rámutat ugyanis, hogy a folyamatnak elsődlegesen termőhelyi okai vannak, a rovarok, illetve a kórokozók pedig csak elemei annak a kárláncolatnak, aminek a végén akár tömeges fapusztulás is felléphet.

Az első világháború alatt természete-sen csökkent az erdővédelmi (és persze minden egyéb) témájú cikkek száma az Erdészeti Lapokban, alig találunk néhány írást.

A két világháború között

Az első világháború utáni évtizedben is nagyon kevés írás született. A trianoni sokk nyilván a szaksajtóban is visszatükröződik. Ebből az időszakból Fehér Dániel és Bokor Rezső növénykórtani, főként tölgylisztharmattal foglalkozó munkái emelhetők ki.

Talán kevésbé közismert, de az első-sorban kiemelkedő erdőművelőként ismert Roth Gyula az erdővédelem terén is maradandót alkotott. Az Erdészeti Lapok hasábjain is cikkezett többek között rovar-tani témákról, a szilfavészről és a vadkár kérdésköréről is.

Az 1930-as évektől kezdődően a honi erdészettudomány fokozatosan magára talál. Ez az erdővédelem vonatkozásában elsősorban Kelle Artúr-nak és Győrfi Jánosnak volt köszönhető. Kelle a gyapjaslepkéről, a tölgygolyváról és a szilpusztulásról közöl írásokat. Győrfi János, a 20. század kiemelkedő erdész-entomológusa, rendkívül sokoldalú tevékenységet folytatott (díszbogarak, fadarazsak, parazitoid rovarok stb.).

A II. világháború kezdetétől 1960-ig

Az 1941–1950-es időszakban mindössze 11 erdővédelmi témájú közlemény jelent meg az Erdészeti Lapok hasábjain. Itt ismét csak az orosz frontot is megjáró Győrfi Jánost kell említeni, aki a fürkészdarazsakkal kapcsolatos elmélyült kutatásairól közöl beszámolókat, feltárva azok erdővédelmi jelentőségét. Korát megelőzve hangsúlyozza a kártevők elleni megelőző védekezés, a vegyes korú, elegyes állományok erdővédelmi jelentőségét. Ő

egyébként később is, egészségi állapotának súlyos megromlásáig, az 1960-as évek elejéig folyamatosan publikált cserebogarakhoz, fenyőiloncához, gyapjaslepkéhez kapcsolódó szakkikket az Erdészeti Lapok (1952-1990 között „Az Erdő”) hasábjain. Utóda, *Haracsi Lajos* szakmai munkásságához képest viszonylag kevés munkáját publikálta a Lapban.

Az 1920-as években eltervezett, de igazából csak az 1950-es évek elején felpörgő erdőtelepítési program eredményeként a trianoni 11,8%-ról 21%-ra növekedett az ország erdősültsége. Ez azonban egyidejűleg azt is jelenti, hogy jelenlegi erdeink jelentős része korántsem optimális termőhelyen létesült. Ezen túl pedig a fahozam remélt maximalizálása érdekében egyértelmű törekvés volt az erdőgazdálkodás belterjessé tétele. Megjegyzendő, hogy ezek a törekvések már a 18. századtól kezdve jelen vannak Európa-szerte. A kedvezőtlen termőhely és a nagy kiterjedésű monokultúrák létrejötte szinte kikerülhetetlenül hozta magával az erdővédelmi problémákat. Az 1950-es évektől kezdődően fokozatosan „sűrűsödnek” az erdővédelmi tárgyú írások. Ekkor kezd el publikálni a két kiváló növénykórtanos kutató, *Igmándy Zoltán* és *Pagony Hubert*, akik tudásukkal és emberi kvalitásaikkal még jóval haláluk után, a mai napig is jelentős hatással vannak a honi erdővédelemre.

Igmándy Zoltán kezdetben a fenyőgyökérrontó taplóval, a csertaplóval, a

csemetedőléssel, *Pagony Hubert* pedig a nyárák álgesztesedésével és bélkorhadásával foglalkozott, illetve cikkezett.

1961-től 1990-ig

Az 1960-as évek elején új korszak kezdődött az erdővédelmi kutatások szempontjából. Ennek egyik fő mérföldköve az volt, amikor *Pagony Hubert* 1960 őszén megbízást kapott az Erdészeti Tudományos Intézet önálló Erdővédelmi Osztályának létrehozására és vezetésére. Az Osztály létrejöttével már két önálló műhely szolgálta a magyar erdőgazdálkodás ügyét. Így az Erdészeti Lapok (illetve Az Erdő) lapjain megjelenő erdővédelmi publikációk szempontjából újabb „aranykor” kezdődött, ami tulajdonképpen még ma is tart. Az 1950-es évekhez képest megháromszorozódott az erdővédelmi tárgyú cikkek száma. Éves átlagban (egészen napjainkig) ez nagyjából 10-12. Azaz szinte minden lapszámra jut egy-egy ilyen tartalmú írás.

A kutatók szinte minden olyan erdővédelmi témával foglalkoztak, ami a hazai erdőgazdálkodás számára problémát jelentett. *Kolonits József* a fenyődarázsak és a fenyőilonca kártételével, *Szontagh Pál* pedig többek között a nyárák károsítóival, illetve az ellenük való védekezéssel kapcsolatos eredményeit ismertette. *Tallós Pál* az 1960-as évek elején kialakított fénycsapdahálózat erdővédelmi jelentőségével, valamint a gyapjaslepké-károsítások előre-

jelzésével kapcsolatban cikkezett. *Gergác József* a lucfenyő gubacstetű életmódját ismertette, *Lengyel György* védekezési eljárások kidolgozásáról számolt be több alkalommal.

A kiterjedt erdőtelepítési program kapcsán egyre nagyobb problémát jelent a gyomirtás. Így az 1960-as évek második felétől egyre gyakrabban jelentek meg gyomirtási témájú írások (*Czebei Sándor*, *Tarján Lászlóné*, *Ujváriné Jármay Éva*). A '70-es években már évente átlagosan 3 ilyen témájú közlemény lát napvilágot, főként *Kollwenz Ödön*, *Németh András* és *Lemmer Józsefné* tollából. Ebben az időszakban ismét „fellángolt” a cserebogarak elleni küzdelem, amivel *Kolonits József* és *Tóth József* foglalkozott behatóbban. *Szontagh Pál*, többször *Gergác Józseffel* közösen a nemesnyár-ültetvények komplex erdővédelmi technológiáit ismertették. A korszak növénykórtani favoritja egyértelműen a fenyő gyökérrontó tapló volt. Életmódjáról és az ellene történő védekezés kidolgozásáról *Pagony Hubert*, a téma hazai apostola cikkezett rendszeresen.

Az 1980-as évek nagy „durranása” minden kétséget kizáróan a „tölgypusztulás” volt. Ez a probléma az erdővédelmi tárgyú cikkek valóságos gradációját váltotta ki az Erdészeti Lapokban, de más sajtóorgánokban is. Az 1981-1990 közötti évtizedben, évente 4-5 cikk jelent meg ezzel kapcsolatban. A problémát sokan és sokféle módon közelítették meg. *Jakucs Pál* és munkatársai a légszennyezést okolták. Mások, így *Igmándy Zoltán*, *Hangyáhné Balul Vanda*, *Vajna László* növénykórtani okokat kerestek, *Szontagh Pál* pedig a lehetséges rovarritató vonatkozásokat vizsgálta. *Járó Zoltán* és *Führer Ernő* a termőhelyi tényezők hatásait taglalta. Később egyre inkább a többtényezős komplex megközelítés vált elfogadottá (*Igmándy Zoltán*, *Pagony Hubert*, *Varga Ferenc* és *Tóth József*). A tölgypusztulás mellett azért jutott némi figyelem a fenyők, az akácok és a nyárasok egészségi állapotára (*Pagony Hubert*, *Tóth József* és *Szontagh Pál*), a lepkehernyók elleni védekezésre (*Leskő Katalin*), illetve a fenyőpohók ritkán előforduló tömegszaporodására is (*Csóka György*).

1991-től 2011-ig

Ebben az időszakban évenként több mint 10 erdővédelmi tárgyú munka jelent meg. A '90-es évek elején még erős a tölgypusztulással kapcsolatos figye-

A vukovári uradalom Sáreograd nevű községének határában egy terjedelmes dunai sziget van, – legelője jó és buja, melyet csak ló kívánhat s a sáreogradiaknak a marhatenyésztés útján jó nyereséget hajt; több gazda a számos szarvasmarhán kívül még egy egy ménessel is bír, melyet örökké a szigeten tart, e lovak soha se kerülnek fedél alá, szabadon, ugyyszólván az égimadarak módjára nőnek fel, szénát soha se esznek, füvekben pedig nemcsak nem válogatás, de még a fűzfa kergét is megeszik, sőt erre télen midőn a hó mindent ellep, rá is szorulnak.

A vágások a széna jó surrogatumaül szolgálnak télen, s e hosszuszőrű lovak az idegennek nem épen érdektelen látványt nyujtanának, ha a vágásba jőve látná, hogy mily jó étvágygyal költik el a vékonyabb fűzfagalyakat, s ha ebből kifogytak a 3-7” vastagságu fákat is mily ügyesen hámozzák fehérre. A vágásban járva szintugy különös az embernek, hogy tisztán csupa fehér ágakra és majdnem egészen hámozott dorongfára talál mindenütt, mely nagy fűzfahántás miatt egész vágás mintegy fehérlik; sőt e kéregrágó lovak még oly bátrak is, hogy ha a fát hámozás előtt rakják fel, a félőles öleket lassanként szét-széthuzogatják, mintha bizony a kéreghez különös privilegiummal bírnának.

A favágókkal egyszerre jelennek meg a vágásba s míg azok ott vannak, ők se távoznak, és el lehet mondani, hogy a gondviselés őrökdi felettük, mert hisz a mult téli vágás alkalmával csupán egyet ütött agyon a lezuhanó fűz; – már peig elég bátrak arra, hogy a hol a fejsze legelőnebb hangját hallják, oda siessenek.

A fejsze hangja kedvesebb az abrakos tarisznánál – mert addig míg az abrakos tarisznával hívásra lépést se tennie, a fejsze hangjára futva jön a fa alá, és e miatt nem egy kárttevő is akad oly formán, hogy lovainak nemcsak enni adni, de azokat számbavenni is akarva egy fát ejt le, mire azok a fejsze csapásokat hallva a sziget legtávolabb részéből is körbe gyűlnek.

Bedő Albert

1866. július. 332. old.

Rovarrágvány

Felhívás.

A selmeczi m. kir. bányász- és erdész-akadémia gyűjteményében az évenkénti használat miatt a rovar s más rágványok nagyon megfogyván, és itt csak kevésnek gyűjtésére lévén alkalom, felkérem szakoktatásunk barátait, hogy gyűjteményünk kiegészítése- és gazdagítására az erdészeti gyakorlat terén bőven gyűjthető mindenféle rovarrágványt, de ezenkívül evet, pele, egerek sat. által elrágott, megrongált tárgyakat minél nagyobb mennyiségben küldjenek. – Továbbá igen szívesen fogadunk gombától megtámadott növényrészeket, ha lehet a gombatermással együtt (lágú gombák spiritusba teendők); ezenkívül rövid, s ha lehet száraz, 25–50 cm. hosszú tönköket vagy hasábokat is fagyűjtemény számára mindenféle fanemből.

Természetesen kitömött állatokat vagy praeparált bőroket is legnagyobb köszönettel vennénk; ámbár ilyenekre kevésbé számítunk; pedig szíjelyük a többek közt különösen azt, hogy a hazánkban lőtt vagy fogott hiuzokból bécsi s más külföldi gyűjteményekbe jut, de a mienkben ez állat hiányzik.

Fekete.

(EL 1883. március, 258. oldal)

lem. Többek között *Somogyi Zoltán*, *Vajna László* és *Csóka György* is közöl kapcsolódó írásokat. *Lakatos Ferenc* az egyre gyakoribbá és súlyosabbá váló szűkárókról számol be több alkalommal. *Boda Zoltán* és *Kolonits József* jóvoltából újra feltűnnek a vegyszeres gyomirtással foglalkozó munkák. Az 1993-as erősen aszályos évnek köszönhetően pedig „tüzes” írások is napvilágot látnak (*Bussay Attila*, *Geleta Ferenc*, *Ghimessy László*).

A gyapjaslepke 1993-1994-es tömegszaporodása ismét több szakembert „megihletett” (*Lengyel László*, *Nowinszky László*, *Puskás János*).

Pagony Hubert és munkatársai (*Hegedűs Péter*, *Tóth József*) a '90-es évek közepén újra felhívják a figyelmet a gyökérrontó tapló jelentőségére és az ellene alkalmazható biológiai védekezés lehetőségeire (Penofil). *Koltay András* több írást közöl a feketefenyő tű- és hajtásbetegségeivel kapcsolatban.

Az 1996-tól indult „Az Év fája” mozgalom keretében minden évben megjelent egy, a kiválasztott fafaj rovараival és kórokozóival foglalkozó írás. Ezeket

Varga Ferenc, *Szabó Ilona*, *Csóka György* és *Lakatos Ferenc* jegyzi.

A '90-es évek végétől kezdve több cikk megjelent új jövevény rovarokról és kórokozókról, melyek megjelenése és károkozása összefüggést mutathat a feltételezett klímaváltozással is (*Leskó Katalin*, *Szabóky Csaba*, *Szabó Ilona* és munkatársai, *Csóka György* és *George Melika*).

A neki kijáró figyelem övezi a gyapjaslepke 2003-2006-os, minden eddigénél nagyobb mértékű tömegszaporodását. A szerzők a bekövetkezett károkról, védekezésekről írtak, illetve összefoglaló jellegű cikkek is születtek (*Lengyel László*, *Vaspöri Ferenc*, *Csóka György* és munkatársai, *Tavaszi Judit* és munkatársai). Megjegyzendő, hogy a bulvár ízü, gyakran szenzációhajhász zagyvaságokat közlő irományok tengerében valóságos világítótoronynak tekinthetők az Erdészeti Lapokban megjelent tárgyilagos szakkikkek.

Az utóbbi években gyakoribbá váltak a súlyos abiotikus károk (fagykárók, szél- és viharkárók). Ezekkel kapcsolatban *Veréb István*, *Nagy László*, *Hirka Anikó* és *Csóka György* közölt írásokat. 2006-tól kezdődően rendszeresen jelennek meg összefoglaló közlemények a hazai biotikus és abiotikus erdőkárók-

ról, (*Hirka Anikó* és *Csóka György*), illetve az erdő-egészségi állapot-monitoringok eredményeiről is (*Koltay András* és *Kolozs László*).

Összefoglalás

Erdünk egészségi állapota mindig is foglalkoztatta és vélhetően foglalkoztatni is fogja az elhivatott szakembereket. Ezt a figyelmet jelzi az Erdészeti Lapok másfél évszázada alatt megjelent 1000-nél több hosszabb-rövidebb erdővédelmi tárgyú közlemény. Kiváló dokumentumai ezek a 150 év legjelentősebb erdővédelmi problémáinak, illetve az orvoslásukra tett szakmai erőfeszítéseknek. Szakmánk egyik büszkesége, hogy az Erdészeti Lapok teljes körű digitalizálása révén ezeket az írásokat bárki, a világ bármely tájáról teljes terjedelemben elérheti. Régi szakkikkek között „bóklászni” pedig egyszerre egyedülállóan tanulságos és örömteli dolog.

Nem túl nagy kockázat megjósolni, hogy erdünk egészségi állapota, a biotikus és abiotikus károk, az erdővédelem a jövőben is helyet fognak kapni az Erdészeti Lapokban. A tendenciák ismeretében azt sem túl kockázatos kijelenteni, hogy a jövőben is lesz miről írni.

„Muzsikál az Erdő” Mátrai Művészeti Napok 2012. június 30-tól július 8-ig

Hívunk mindenkit az erdőbe, felnőtteket és gyerekeket, családokat egyaránt, ahol jó társaságra, barátságra találhat! Ismerje meg a Muzsikál az Erdő céljait, értékrendjét!

A Prima Díjas „Muzsikál az Erdő” Mátrai Művészeti Napok 9. alkalommal kerül megrendezésre a Mátrában.

A rendezvényen **erdei séták**on vehet részt hozzáértő erdész szakemberek vezetésével, kiváló művészek **komolyzenei koncertjeit** hallgathatja a lombkorona árnyékában. A helyi és országos kulturális élet meghatározó egyéniségeivel is találkozhat. **Ismeretterjesztő előadásokon** szerezhet információt az ember-erdő kapcsolatáról, **képzőművészeti kiállításokat** tekinthet meg. Az egészséges életmód is a középpontba kerül. Civil szervezetekkel együttműködve több **erdei sportrendezvény** is lesz: tájfutóverseny, teljesítménytúra.

A mátrai települések lakói nagy szeretettel várják az érkezőket.

A falusi vendéglátás során megkóstolhatja a helyi jellegzetes ételeket, a kiváló mátrai borokat.

Találjuk meg együtt a valódi értékeket művészekkel, természetvédőkkel, erdészekkel érző szívű, gondolkodó emberekkel közösen! Az összefogása a jövő!

Bővebb információ: www.muzsikalazerdo.hu

Muzsikál az Erdő Alapítvány

Szabó Lajos
erdőmérnök, főszervező

Talajélet a vörösiszap-szennyezés után

A talajélet jelentősége

A mai fogyasztói társadalomban megszokhattuk, ha valami elromlik, egyszerűen kidobjuk vagy elvisszük javítani. De mi történik, ha valami nem javítható? Mi a helyzet a természeti erőforrásokkal? A talaj hosszú idő alatt keletkezett, pótolhatatlan, értékes természeti kincsünk. Arra a kérdésre, hogy mitől értékes a talaj, egyszerű a válasz: a talaj él! Nemcsak élettelen ásványi komponensek alkotják, hanem baktériumok, gombák, növény- és állatközösségek: összefoglaló nevükön edafon. Az egészséges talajélet nélkülözhetetlen feltétele a talajfauna jelenléte, amely a teljes állatrendszertani spektrumot felöleli a gerincesektől (pl. a közismert vakondok) a férgek keresztől (pl. földigilisztá) egészen a mikroszkopikus méretű állatokig. Nem túlzás azt állítani, hogy a talajfauna a talaj termőképességének egyik alappillére.

A talaj-mezofaunához tartozó ugróvillásokból (*Collembola*) zavartalan, természetközeli élőhelyeken átlagosan ~1000 példányt találunk minden liter földben. Nagymértékben hozzájárulnak a humuszképződéshez és a növények számára nagy segítséget jelentő mikorrhiza gombák terjesztéséhez, valamint segítik a szerves anyag lebontását és a talaj mineralizációját. Mindemellett a talaj fizikai és kémiai jellemzésére is alkalmasak, sok esetben jobban, mint a laboratóriumi módszerek. Kiváló indikátorai a talajkörnyezeti változásoknak. Kimutatták továbbá, hogy az ugróvillások szoros funkcionális kapcsolatban vannak a talajfauna más csoportjaival, ezért nagy valószínűséggel feltételezhető, hogy ahol jelentős *Collembola* diverzitást találunk, ott élénk a talajélet és gazdag a talajfauna. 2010-ben, a Nemzetközi Biodiverzitás Évében azonban a hazai talajfaunáért is aggódhattak az Európai Unió.

Előzmények

Mint ismeretes, 2010. október 4-én a Veszprém megyei Ajka mellett található timföldgyár vörösiszap-tározójának gátja átszakadt, s a kizúduló, közel 1 millió köbméter jelentős nehézfém-tartalmú lúgos zagy és iszap több mint 1017 ha területet szennyezett be, az ország eddigi legnagyobb ökológiai és környezeti katasztrófáját okozva ezzel. A szennyezés szerteágazó, hosszú távú hatását értékelni ma még nehéz lenne. Talajtani vonatkozásai különös jelentőségűek, hiszen a szétterülő vörösiszap nemcsak a nehézfémek akkumulációjával, hanem erőteljes ellúgosodással is terhelte a talajokat, azok élővilágát, beleértve a *Collembola* faunát is.

Talajfaunisztikai (*Collembola*) vizsgálatok célja és módszere

A vörösiszap-szennyezés hatását a talajfaunára még nem vizsgálták. Joggal merülhet fel bennünk a kérdés, hogy a vörösiszap-szennyezés sújtotta régióban milyen változások álltak be a talajéletben, mutatkoznak-e a regeneráció jelei egy évvel a katasztrófa után? Ez a – sajnálatosan – „szabadtéri kísérlet” adott lehetőséget a hatások és jelenségek vizsgálatára.

A mintaterületeket a Torna-patak mentén, Tüskevár és Somlójenő között fekvő területeken jelöltünk ki, ahol a jellemző talajtípus eredendően savanyú öntéstalaj (pH 5,2–5,8), amely a vörösiszap hatására egy évvel a katasztrófa

Szennyezés által érintett mintaterületek – erdő és rét (Fotó: Erdő Ádám)

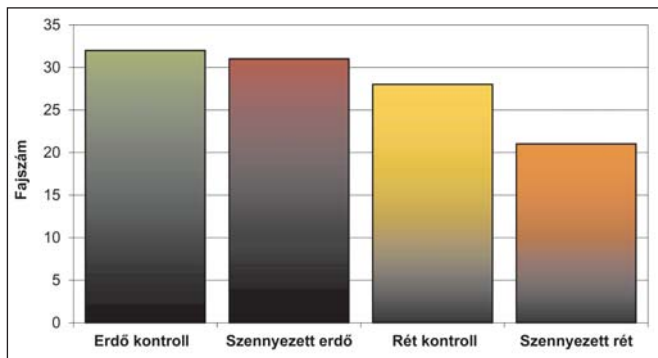
után még mindig erősen lúgos kémhatást mutat (pH 8,80–9,20). A mintavételezést két élőhelytípusban, gyertyános-kocsányos tölgyesekben és kaszálóréteken végeztük. Mindkét élőhelytípusból három-három, a vörösiszap-szennyezés által érintett olyan mintaterületet választottunk, ahol nem történt talajcsere vagy más kezelés, emellett három-három szennyezéstől mentes kontrollterületet is kijelöltünk a vörösiszap talajfaunára gyakorolt hatásának kimutatására. A mintavételezést 2011. augusztusában végeztük, a talajfaunisztikai vizsgálatokhoz összesen 120 db, egyenként 50 cm³ talajmagot vettünk a felső 5 cm-es rétegből. A kiértékelésnél olyan ökológiai mutatókat alkalmaztunk (fajszám, abundancia, diverzitás), amelyek számszerűsítve jellemzik a vizsgált élőhelyek ugróvillás közösségeit, ezáltal közvetve az élőhelyek (erdő-rét, szennyezett-kontroll) is könnyen összehasonlíthatók.

Eredmények

A vizsgálat során összesen 4339 *Collembola* egyedet azonosítottunk. Az előkerült 59 faj 15 családot képvisel.

A fajszám a felmért élőhelyeken 21 és 32 között változott (1. ábra). Legkevesbé fajgazdagnak a szennyezett rét bizonyult, míg a legtöbb faj a kontroll erdei mintaterületekről került elő. Mind az erdei élőhelyek, mind a rétek esetében a szennyezett élőhelyek voltak fajokban szegényebbek, bár a

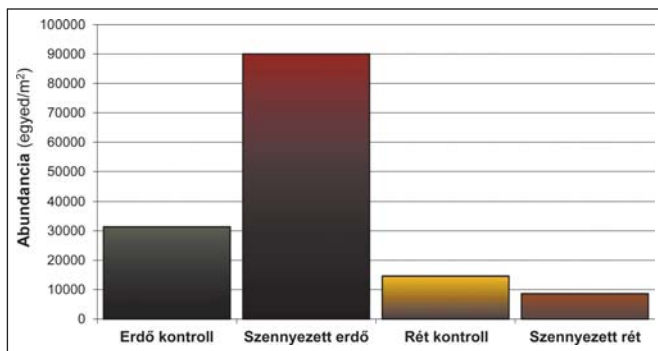
* Nyugat-magyarországi Egyetem, Erdőmérnöki Kar

1. ábra: *Collembola* fajszám a kontroll és a vörösiszap-szennyezett területeken

kontroll és a vörösiszap-szennyezett erdők esetében a különbség nem volt olyan számottevő (32 vs. 31), mint a rétek relációjában (28 vs. 21).

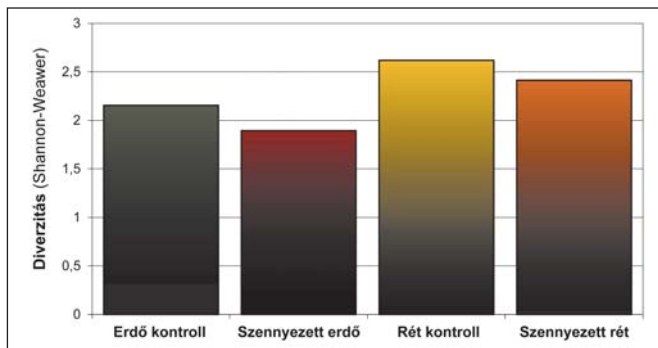
Az abundancia (egyedsűrűség) a vizsgált élőhelyeken rendkívül nagy szórást mutat (2. ábra), de mindenképpen megmutatkozik az erdők jelentősége, hiszen az átlagos ugróvillás-sűrűség az erdei területeken volt nagyobb. A kontroll-szennyezett erdei élőhelypárok esetében rögtön feltűnhet a jelentős különbség: a vörösiszap-szennyezett erdei mintaterületek átlagos *Collembola* abundanciája majdnem 3-szorososa a kontroll erdei területekének, közel 90 000 egyed/m². Ez a jelenség elsősorban 3 faj, az eudomináns *Folsomia manolachei* és *F. quadrioculata*, valamint a *Parisotoma notabilis* jelentős egyedszám-növekedésének köszönhető. A vizs-

2. ábra: *Collembola* abundancia a kontroll- és a vörösiszap-szennyezett területeken

gált rétek esetében is a szennyezett területeken volt kisebb az abundancia, átlagosan a kontrollterületek abundanciájának mintegy 60%-ára esett vissza.

Az ugróvillás közösségek diverzitása (Shannon-Weaver) a kontroll-szennyezett élőhelypárok vonatkozásában mind az erdő, mind a rét esetében a vörösiszap-szennyezett területe-

3. ábra: *Collembola* diverzitás a kontroll és a vörösiszap-szennyezett területeken

ken volt alacsonyabb (3. ábra). Mivel a kontroll és szennyezett erdő fajgazdagsága közel azonos volt, a szennyezett erdő *Collembola* közösségének alacsonyabb diverzitása elsősorban a már említett *Folsomia* fajok kiugróan magas abundanciájának tudható be. A kontroll és a szennyezett rét abundanciaviszonyai hasonlóak voltak, ebben az esetben a kontrollterület magasabb diverzitása egyértelműen a nagyobb fajszámnak köszönhető.

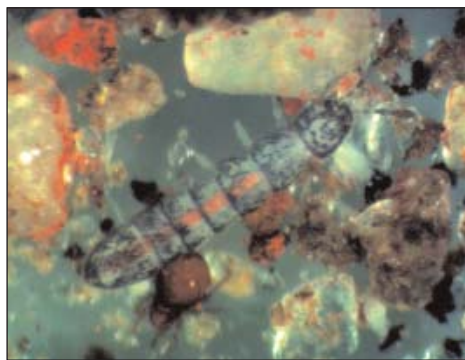
A közösségi szintű elemzés után érdemes kiválasztani ún. teszt- vagy monitoring ugróvillás fajokat, és megvizsgálni, hogyan reagáltak a szennyezés következtében megváltozott körülményekre a vizsgált élőhelyeken, van-e szignifikáns eltérés az abundancia-átlagokat tekintve? Öt alapesetet különítettünk el, ezeket az 1. táblázatban színekkel jelöltük.

Színek jelmagyarázat

megjelenik
növekszik
nem változik szignifikánsan
csökken
eltűnik

Collembola családok / fajok	Kontroll területek		Szennyezett területek
Hypogastruridae			
<i>Hypogastrura vernalis</i>	1533	→	1667
Neanuridae			
<i>Micranurida pygmaea</i>	0	→	933
Onychiuridae			
<i>Protaphorura gisini</i>	900	→	1233
Tullbergiidae			
<i>Mesaphorura macrochaeta</i>	1633	→	133
Entomobryidae			
<i>Lepidocyrtus cf. serbicus</i>	1267	→	167
<i>Pseudosinella alba</i>	833	→	0
<i>Heteromurus nitidus</i>	233	→	1033
<i>Orchesella flavescens</i>	33	→	900
<i>Orchesella multifasciata</i>	667	→	1800
<i>Orchesella spectabilis</i>	300	→	1533
Isotomidae			
<i>Cryptopygus bipunctatus</i>	4100	→	267
<i>Folsomia candida</i>	0	→	5233
<i>Folsomia manolachei</i>	7667	→	28533
<i>Folsomia quadrioculata</i>	10167	→	30233
<i>Isotomiella minor</i>	600	→	0
<i>Parisotoma notabilis</i>	500	→	7667
Arrhopalitidae			
<i>Arrhopalites caecus</i>	0	→	500
Katiannidae			
<i>Sminthurinus aureus</i>	267	→	0
Sminthurididae			
<i>Sphaeridia pumilis</i>	2033	→	6800
Sminthuridae			
<i>Allaema fusca</i>	167	→	0
<i>Spatulosminthurus flaviceps</i>	500	→	0

1. táblázat: *Collembola*-fajok abundancia-változása (egyed/m²) a vörösiszap-szennyezés után

Vörösiszappal szennyezett táplálék a gyűjtött ugróvillások (*Folsomia manolachei*, *Arrhopalites caecus*, *Orchesella multifasciata*) bélcsatornájában (a szerzők felvételei)

Az elsődlegesen réteken előforduló *Hypogastrura vernalis* abundanciája nem változott számottevően, a vörösiszap-szennyezett területeken is hasonló egyedszámban találtuk. Érdekes faunisztikai jelenség volt a *Micranurida pygmaea* előfordulása a szennyezett területeken. Ezt a fajt, mint kimondottan acidofil ugróvillást ismertük eddig, így a vörösiszappal szennyezett, erősen lúgos környezetben való előfordulása azt bizonyítja, hogy a talaj pH-értékével szemben kimondottan tág tűrésű, euryök faj. Az euedafikus *Protaphorura* fajok (mint pl. a *P. gisini*) főként a réteken fordultak elő, egyedszámuk, abundanciájuk ugyan mutatott változást, azonban egyik fajnál sem volt szignifikáns az eltérés a kontroll- és a vörösiszap-szennyezett területek között. A *Mesaphorura macrochaeta* a szennyezésre érzékenyen reagált, egyedszáma mindkét élőhelytípusban szignifikánsan csökkent.

Érdekes megvizsgálni az *Entomobryidae* család néhány hemiedaphikus faját. A *Lepidocyrtus* cf. *serbicus*-t és a *Pseudosinella alba*-t a kontrollerdőben még szép számmal találtuk. A vörösiszap-szennyezett erdőben az előbbi faj egyedszáma szignifikáns csökkenést mutatott, utóbbi teljesen eltűnt. Az erdei mintaterületekre jellemző hemiedaphon *Heteromurus nitidus* és három *Orchesella* faj (*O. flavescens*, *O. multifasciata*, *O. spectabilis*) viszont pont a szennyezett területeken volt gyakoribb. Feltételezhető, hogy ezeknél a felszínen, mohapárnákon, néha fatörzseken mozgó fajoknál a vörösiszap-áradás során a fatörzsek „ökológiai Noé bárka”-ként refugiumot jelentettek több egyednek, és az ár elvonultával ezek képesek voltak rekolonizálni a talajokat.

Az Isotomidae család fajait tekintve szintén tapasztalhatunk érdekes jelenségeket. Az *Isotomiella minor* teljesen eltűnt, a *Cryptopygus bipunctatus* jelentős abundancia-csökkenéssel válaszolt a szennyezés következtében megváltozott körülményekre. A szennyezésre érzékenyebb fajok egyedszámcsökkenése vagy eltűnése által felszabaduló niche általában nem marad betöltetlen, más, a szennyezést jobban toleráló fajok megjelenhetnek, illetve egyedszámuk megnövekedhet. A *Folsomia* fajok közül a *F. candida* a kontroll erdei mintaterületekről nem került elő, a vörösiszap-szennyezett területen viszont már mint szubdomináns faj volt jelen. Az erdei mintaterületek két eudomináns faja, a *F. manolachei* és *F. quadrioculata* már a kontrollterületeken is nagy egyedszámmal fordult elő, a szennyezett területeken abundanciájuk 3-szorosára nőtt. Mindhárom *Folsomia* faj kolonizációs képessége, valamint a nehézfémekkel szembeni toleranciája ismert jelenség. Francia vizsgálatok kimutatták, hogy a *F. manolachei* és *F. quadrioculata* a nehézfémekkel szennyezett, savanyú talajokat jobban benépesítette, mint a nem szennyezett,

neutrális kontrolltalajt. Az említett *Folsomia* komplex fajai egyben a pH-viszonyokkal szemben is nagy toleranciát mutatnak, a szakirodalom elsősorban mint savanyú és neutrális talajokban gyakori fajokat említi. A vörösiszappal szennyezett területen végzett vizsgálataink eredményei azt mutatják, hogy ezek a fajok nagy sűrűséggel népesítik be az erősen lúgos talajokat is. Ennél fogva pH-toleranciájuk alapján rendkívül tág tűrésű (euryök) fajoknak tekinthetjük őket. A *Folsomia* fajok mellett a *Parisetoma notabilis* is jelentős, 15-szörös abundanciával volt jelen a szennyezett erdők talajában.

A gömböc ugróvillások (*Symphyleona*) karakterfajai szintén különbözőképpen reagáltak. Három ritkább, a kontroll-élőhelyen előforduló faj (*Smintburinus aureus*, *Allacma fusca*, *Spatulosmintburus flaviceps*) a szennyezett erdei mintákból teljesen eltűnt. A *Sphaeridia pumilis* egy gyakori, felszín közelben élő, hemiedaphikus faj, amely talajszennyezések esetén olyan stratégiát alkalmaz, hogy kevésbé szennyezett mikro-habitatot választ. Ez oly módon történik, hogy mélyebb térszintekre húzódik és így átmenetileg „euedaphikus-sá” válva vészeli át a kedvezőtlen feltételeket. Feltételezhetően ez történhetett a Torna-patak menti, vörösiszappal szennyezett területeken is. A savanyú erdőtalajokat kerülő *Arrhopalites caecus* a kontroll erdei mintaterületekről nem került elő. A szennyezett erdei területen való előfordulása jelezheti egyrészt azt, hogy a lúgosabb környezet közelebb van a faj pH-optimumához, emellett azt is, hogy a faj toleránsabb a nehézfémekkel szemben is. Ez ellentmondani látszik egyes szakirodalmi adatoknak, miszerint ez az ugróvillás faj a nehézfémekkel szemben érzékeny.

Konklúzió

A vörösiszap, mint komplex szennyezőanyag hatását, amelynek konkrét mérhető talajfizikai és talajkémiai paraméterei is voltak, a *Collembola* közösség fajösszetételének, valamint mennyiségi viszonyainak változásában jelentkező érdekes, sokszor meglepő biológiai válaszok követték.

Amint a felsorolt néhány példa is mutatta, van talajélet a vörösiszap-szennyezés után. Bár a diverzitásban csökkenés volt tapasztalható a kontrollterületekhez képest, a változás nem drasztikus mértékű. Ugyan van néhány olyan faj, amelynek abundanciája csökkent, vagy szélsőséges esetben eltűnt a területről a szennyezést követően, bizakodásra adhat okot, hogy megindulni látszik a szennyezett talajok rekolonizációja, gyorsabban, mint azt gondolhatuk volna.

Vizsgálatainkban egy állapotfelvétel eredményeit tettük közzé, ezért természetesen szükségesnek és fontosnak tartjuk a kijelölt mintaterületek további monitorozását.

Lezárult egy újabb nagyszabású természetvédelmi fejlesztési program
a Pilisi Parkerdő területén

Parkerdő természetesen 2010-2012

Sajtóközlemény - Valkó, 2012. május 8.

Sikeresen zárult a Pilisi Parkerdő Zrt. gondozásában megvalósult, az Európai Unió és a Magyar Állam közös pénzügyi támogatását élvező *Parkerdő természetesen 2010-2012* pályázati program. Különös jelentősége, hogy a korábbi, 2008-2010-es pályázati időszak folytatásaként, annak eredményeire építve újabb nagy volumenű, aktuális természetvédelmi fejlesztések elvégzését tette lehetővé. A program során a Pilisi Parkerdő kezelésében lévő védett erdőterületeken került sor a fejlesztésekre, összességében mintegy 296 millió forint költséggel.

A védett erdőterületek rehabilitációjára (erdőszerkezet átalakítás) volt a legköltségesebb projektelem, a két év során összesen közel 168 millió Ft-ot fordított a Parkerdő a száradó fekete- és lucfenyvesek, őshonos erdőtömbök melletti nemesnyárasok és akácok erdőszerkezet átalakítására. A védett területeken lévő idegenhonos erdők őshonossá alakítására 100 hektárnyi területen került sor, melynek során összesen 1,1 millió facsemete kiültetését és 22,5 mázsa makk vetését végeztük el. Az új, őshonos fajokkal történt erdősítések mindenhol sikeresnek mondhatók, a csemeték megmaradását a pályázat végzetével saját költségén végzett további ápolások segítik majd.

Az őshonos erdőállományok megőrzésének céljából elengedhetetlen feladat az agresszívan terjedő, idegenhonos fajok irtása. Az invazív fajok (akác, zöldjuhar, bálványfa) védett erdőterületen történő visszaszorítását többszöri, esetenként vegyszeres kezeléssel összesen 79 hektáron végeztük el, 33 millió forintos költségen. Az illegális erdőhasználatot és hulladéklerakást gátló és ezáltal az erdő tisztaságát óvó sorompókból 59 darabot, útelzáró karókból pedig 211 darabot helyeztünk ki, közel 24 millió Ft költségen. A védett területeken az ökológiai kapcsolatokat akadályozó, mára funkcióját veszített kerítéseket 32,2 kilométer hosszban számoltuk fel, egy fokozottan védett erdőt védő kerítést pedig közel 1 kilométer hosszban telepítettünk közel 29 millió Ft-os költségen. A védett területeken az illegálisan lerakott hulladéktól tisztítottuk meg az erdőt, összesen mintegy 200 m³-nyi hulladék összegyűjtésével és elszállításával, közel két és fél millió forintos költségen.

A PÁLYÁZAT MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ KAPCSOLÓDÓ ALAPINFORMÁCIÓK

- *A pályázat címe: Parkerdő természetesen 2010-2012*
- **Projekt összköltség: 296 172 210 Ft**
- **Megítélt támogatás: 266 554 989 Ft**
- **Megvalósítás helyszíne: 201 erdőrészlet a Pilis, a Visegrádi-hegység, a Budai-hegység, a Gödöllői-dombság és a Kiskunsági homokhát (Dabas) területén.**
- **Megvalósítás időszaka: 2010. július – 2012. május**
- **Fenntartási kötelezettség: 5 év**
- **Támogatás formája: vissza nem térítendő támogatás**
- **Megvalósítás helyszíne: 201 erdőrészlet a Pilis, Visegrádi-hegység, Budai-hegység a Gödöllői-dombság és a Kiskunsági homokhát (Dabas) területén, a Közép-Magyarországi Régióban**
- **Megvalósítási helyszín védettségi szintje: országos jelentőségű védett és fokozottan védett terület, NATURA 2000 terület és helyi védett terület**

További információ:

Vígh Andrea

a Pilisi Parkerdő Zrt. kommunikációs előadja

Telefon: 06-20-984-6166, E-mail: vigh.andrea@pprt.hu

Új keresőrendszer az Erdészeti Lapok digitális archívumában

Egy kimagasló látogatottságú web-archívum a fejlesztések tükrében

Az Erdészeti Lapok immár három éves digitális archívuma újabb jelentős fejlesztésekkel bővítette ingyenesen elérhető tartalom-szolgáltatásait. Ebben az a különleges, hogy archívumunk új technikai lehetőségeit nem maga az Egyesület, hanem külső tudományos fejlesztőműhelyek, szolgáltatók gerjesztették. Mindezek mögött az a nagyszerű tény áll, hogy várakozáson felüli látogatottságot mutatnak az archívum statisztikai adatai.

Korábbi fejlesztések

Már 2011 elején történt egy jelentős fejlesztési lépés az Erdészeti Lapok digitális archívumában.

Az üzemeltetést végző Országos Széchényi Könyvtár Elektronikus Dokumentációs Központja és „leányszervezete”, az archívumot 2009-ben megvalósító Magyar Elektronikus Könyvtár Egyesület, az EPA (Elektronikus Periodika Adatbázis) eredeti, Swish++ keresőrendszere mellett, a legtöbbször által használt Google rendszerbe integrálta az archívumunkat. Ezzel jelentősen növelte a különböző speciális keresések lehetőségeit, illetve a találati arányokat is.

Ennek kísérleti fázisában az Erdészeti Lapok archívuma volt az első tesztfelület, majd a már jól működő szisztémát

kiterjesztették az EPA-ban tárolt összes magyar nyelvű folyóiratra is.

Ezt követően felmerült az igény, hogy képet kapjunk a valódi látogatottsági adatainkról. Látni kívántuk: kik és hogyan használják hazánk egyik legnagyobb internetes, tematikus rendszerű tartalmi szolgáltatását. A könyvtári informaticusokkal történt egyeztetések után – az OSZK informatikai főigazgatója jóvoltából – az Erdészeti Lapok archívuma önálló web-statisztikázó programot kapott, melyen keresztül bármely külső felhasználó naprakész adatokat érhet el a látogatottságról. Ennek kapcsolóját beágyazták az archívumunk nyitólapjába.

Látogatottsági statisztikák

A február óta teljes értékűen üzemelő program táblázataiból és grafikonjaiból kirajzolódó kép meglepően kedvező adatokkal szolgált. Az utolsó egyéves megfigyelési időszakot nézve, 2011 májusa óta az archívumnak összesen csaknem 16 ezer valós (nem keresőrobotok által generált) látogatója volt, akik az EPA ún. kardex (nyitó) lapján keresztül léptek be a rendszerbe. Összesen több mint 2,5 millió kattintást hajtottak végre, ami felhasználónként átlagosan 156 kattintást jelent.

Ez a kiugróan nagy szám az informatikus kiértékelők számára egyértelművé tette, hogy jóval több – a statisztikázó

program által nem „látható” – felhasználó érkezik külső internetes felületen keresztül. A külső hivatkozásokon, keresőkön át történő belépést regisztrálni nem tudjuk, de az archívumban végzett kutatást, olvasást, vagyis az egyes kattintásokat igen.

A fő belépőfelületen regisztrálnál lényegesen nagyobb látogatószám (kb. 40 ezer fő/év) feltételezését az támasztja alá, hogy a vizsgált időszakban 1 106 000 file-t (PDF-dokumentumot, cikkanyagot) töltöttek le, ami kimagasló a maga nemében. (Persze ez abszolút érték, ugyanazon cikkek többszöri letöltését is tartalmazza.) Ezzel párhuzamosan a letöltött adatmennyiség is kivételesen jelentős: összesen 2939 gigabyte, vagyis kb. 3 terabyte adatforgalomról beszélhetünk.

Az egyes hónapok adataiba jobban belemélyedve, érdekes egyedi értékkülgörásokra lelhetünk a napi elemzésű grafikonokon. A legtöbb látogató hétfőn, elsősorban vasárnap olvassa az Erdészeti Lapok archív digitális számait. A napszakokon belül a késő délutáni órák adatai kiugróak 16 és 18 óra között.

Mivel a belépő felhasználók web-szolgáltató szervereinek nevét is regisztrálják, ezért jó rálátással rendelkezünk a hazai felsőoktatási intézmények irányából érkező igényekre is.

A látogatottsági adatok alapján az első helyen a Miskolci Egyetem könyvtári szervere, a másodikon a soproni Erdőmérnöki Kar szervere szerepel. Ott találjuk a statisztikai adatok között a gyöngösi Károly Róbert Főiskolát, a szarvasi Tessedik Sámuel Főiskolát, a budapesti Műegyetemet, az ELTE Bolyai Kollégiumát. Ezek mellett – nem számolva a számos egyéni látogató különböző internet-szolgáltatóinak web-szervereit – köz-könyvtárak, intézeti szakkönyvtárak, sőt időnként kormányzati részről (Miniszterelnöki Hivatal) vagy a szakmai közigazgatásból (MgSzH) is jönnek látogatók az archívumba.

Ha a felhasználók földrajzi elhelyezkedésének adatait nézzük, a világ minden tájáról – Venezuelától Dániáig – találhatunk havonta látogatókat. Természetesen – magyar nyelvű archívumról lévén szó – 90-95%-ban magyarországi felhasználók lépnek be a rendszerbe,

Magyarország első blogoló tölgyfája!

Rejtélyes körülmények között blogírásba kezdett a Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt. egyik tölgy csemetéje a győri Püspökerdőben.

A jelenség „tudományos” hátterét még bizonyára vizsgálni fogják a kutatók, de magát a blogot addig is olvashatja mindenki az alábbi címen: <http://tolgyfa.blog.hu>

Az erdőgazdaság szakemberei bíznak benne, hogy üzenetük nemcsak a távoli jövőbe jut el, hanem a ma emberéhez is. Úgy tűnik, blogjával ehhez a szándékhoz csatlakozik az interaktív tölgyfa is.

A fácskát az Erdők Nemzetközi Éve emlékére ültették, hogy hírül vigye a jövőbe: A ma embere (legalább néha) gondol a holnapra!

de havonta 2-3%-ot az Erdélyből és Felvidékről érdeklődő honfitársaink is képviselnek.

A fenti látogatottsági adatoknak köszönhetően az Erdészeti Lapok „önálló életre” kelt a világhálón. Ma a web-alkalmazások fejlesztésének és terjedésének dinamikus korában kijelenthetjük, hogy digitális archívumunkon keresztül lépést tartunk a kor e téren jelentkező kihívásaival és igényeivel. Ez egyben azt is jelenti, hogy a Lapok és vele az Egyesület ismertsége és jelenléte – nem csak a szakmai felhasználók között – exponenciálisan növekszik minden egyes web-fejlesztés révén.

Hazánk egyik legnagyobb terjedelmű, nyílt felhasználású tematikus internetes tartalmaként, külső oktatási, kutatási intézmények fókuszába kerültünk. Mindez köszönhető a digitalizálási projektekben élen járó és azokat tevékenyen generáló Országos Széchényi Könyvtárral vagy a Magyar Elektronikus Egyesülettel meglévő kiváló szakmai kapcsolatnak is.

Új fejlesztés – még komfortosabb keresőrendszer

Jó példa az elmondottakra az egyik legjelentősebb archívumfelhasználó, a Miskolci Egyetem TÁMOP pályázati keretrendszerben megvalósult új, minden eddiginél részletesebb és nagyobb találati arányú keresőmotorjának létrehozatala.

Az ún. EHM-projekt során a magyarországi digitálisan kereshető folyóirat-archívumoknak – EPA – *Elektronikus Periodika Archívum és Adatbázis*, HUMANUS – *Humántudományi Tanulmányok és Cikkek*, MATARKA – *Magyar folyóiratok tartalomjegyzékeinek kereshető adatbázisa* – fejlesztettek egy közös keresőplatformot, mely <http://ehm.ek.szte.hu/ehm> hivatkozáson keresztül érhető el a világhálón.

A digitalizált tartalmak közül első helyen szerepel az EPA Erdészeti Lapok adatbázisa, melyre egy kijelöléssel szűrhetjük le a keresés tartalmi keretét. A keresés mezőben háromféle szint között tud az adott felhasználó navigálni – az egyszerű keresésétől az összetetten át a szakértői kereséséig. Ez utóbbi akár tudományterületi lehatárolást is lehetővé tesz. Jelentős előrelépés a rendszerben a kereső kifejezés programozott megjelenítése a találatlistában, amely szövegkapcsolóként működve egy kattintással a keresett tartalomhoz, vagyis közvetlenül a találatához navigál. Ezen túlmenően a folyóirat-adatbázison belül az adott kereső kifejezést időrendi

megjelenési sorrendbe rendezi, amely egyes kutatási igényeknél (pl. adott szakmai múltja), egyben egyfajta életút-áttekintést is lehetővé tesz a megjelenési évszámok alapján. Ráadásul az adott találati oldalon egy kis gomb segítségével azonnal az eredeti EPA PDF-cikk érhető el.

A Lapok digitális archívumához kapcsolódó új fejlesztések korántsem értek véget. A fenti keresőrendszerek egymásba kapcsolódnak, egymásra mutatnak, és koordinált web-navigációt tesz-

nek lehetővé, a minél teljesebb keresési lehetőségek vagy éppen a minél speciálisabb keresési igények maximális kiszolgálása érdekében. (Hiszen ahány felhasználó, annyi keresési, böngészési cél létezik.) Másrészt új és új keresőrendszerek állnak fel, új és új szolgáltatásokkal bővítve, mely a világhálón keresztül az Erdészeti Lapok ügyét, ismertségét és vele az Egyesület jó hírét viszi tovább a világban. Használjuk ki hát az ebben rejlő lehetőségeket!

Nagy László

Tuba Katalin, Horváth Bálint és Lakatos Ferenc

Inváziós rovarok fás növényeken

(Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, 120 oldal, ISBN 978-963-334-049-3)

A fenti címmel, 2012 májusában igényes kivitelű, tartalmas szakkönyvet jelentetett meg a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőművelési és Erdővédelmi Intézete. A téma jelentőségét aligha kell méltatni, hiszen napjainkban a mezőgazdaság és erdőgazdálkodás egyik legjelentősebb kihívása a behurcolt és terjeszkedő kórokozók elleni harc. A korai felismerés elősegítésével, illetve a legfontosabb ismeretek összefoglalásával ehhez a küzdelemhez nyújt segítséget a könyv.

B5-ös méretű, jól szerkesztett, fotókkal és ábrákkal gazdagon illusztrált könyvet vehet kezébe a kedves olvasó, amelyet csupán lapozgatni is öröm, a benne foglalt tartalmat pedig kifejezett haszonnal szemezgetheti mezőgazdaság és erdőszeg egyaránt. A fajokénti ismertetés előtt a szerzők tisztázzák a főbb alapfogalmakat, és rövid áttekintést adnak a rovarinváziók európai és hazai trendjeiről.

Mint ahogy a cím is jelzi, a mérleg nyelve a fás szárú tápnövények felé billen, de a könyv látóköre nem korlátozódik az erdészeti jelentőségű fajokra. A munka 50-nél több fajt érint, egységes rendszerben tárgyalva ezek tápnövényeit, elterjedését, főbb morfológiai jegyeit, jelentőségét, a megelőzés, illetve a védekezés lehetséges

módozatait. A könyv lapjain több olyan fajjal is találkozhatunk, ami még nincs jelen sem hazánkban, esetleg Európában sem. Potenciális jelentőségük azonban mindenképpen indokolja, hogy már „jóelőre” ejtsünk szót róluk. „Kakukktójásnak” is nevezhetjük a fenyőrontó fonálférget (*Bursaphelenchus xylophilus*), ami ugyan nyilvánvalóan nem rovar, de éppen elég retteget keltett Európa-szerte ahhoz,

hogy említést érdemeljen. Nem is beszélve arról, hogy vektorai a *Monochamus cinctus*, melyek között inváziós fajok is vannak.

A könyv végén irodalomjegyzék, ábrajegyzék, magyar és tudományos névjegyzék segít a „bóklászásban”. A további kutakodásra is hajlamos szakemberek pedig a témához kapcsolódó honlapcímeket is találhatnak.

Szóval mindenkinek jó szívvel ajánlható a könyv, aki könyvtárát (és tudását) egy „kellemes megjelenésű”, egyben tartalmas kiadvánnyal szeretné gazdagítani. Beszerezhető a NYME Erdőművelési és Erdővédelmi Intézeténél (emvi@emk.nyme.hu, 99-518-333), várhatóan 3000 Ft körüli áron.

Hirka Anikó

Erdészeti Tudományos Intézet
Erdővédelmi Osztály

Mozdonyszentelés Mesztegnyőn

Júliust idéző nyárias időjárás fogadta május elsején azt a több száz látogatót, akik részt vettek a mesztegnyi kisvasút napján. A Sefag Zrt. Nagybjajomi Erdészete által üzemeltetett kirándulóvonat változatos erdőállományok, halastavak között kilenc kilométeren át vezet a felsőkaki végállomásig. A tavakon vadkacsák, a távolabbi partokon szürkegémek, kócsagok láthatók, de az éber szemlélő a magasban méltóságteljesen köröző rétisast is láthatott. Helyenként még érezhető az elvirágzóban lévő medvehagyma erőteljes illata, a tocsogós részekben pedig már bontja gyönyörű sárga virágait a mocsári nőszírom.

Az idei kisvasúti napnak – a tavasz-köszöntő kiránduláson kívül – egyéb aktualitása is volt: ebből az alkalomból avatták a felújított mozdonyt és egy személykocsit is. A *Muki I.* névre „keresztelt” mozdonyt *Jankó Gábor*, a SEFAG Zrt. erdészeti politikai osztályának vezetője avatta. Szavai szerint igény van arra, hogy a turisták ily módon ismerjék meg a Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet erdeit, halastavait, az égerlápok Somogyban is egyedülálló természeti világát. Utána az újonnan forgalomba lépett mozdony *Galambos Ferenc* mesztegnyi plébános áldásával indult első útjára.

Az avatást követően *Nagy László Péter* mesztegnyi polgármester nyitotta meg a programsorozatot. Köszöntőjében utalt a Sefag és az önkormányzat között kialakult sokéves hagyományra, a közösen megszervezett turisztikai, kulturális és hagyományőrző programokra.

Az első szerelvény indulásával kezdődött az „Előzd meg a kisvasutat” elnevezésű futó- és kerékpáros verseny is, míg az állomások környezetében igazi majálisi hangulat alakult ki családi főzőversennyel, szalonasüttéssel, bog-

rácsozással. A résztvevők nagy száma miatt az eredeti menetrendet – miszerint kétóránként indulnak a vonatok – módosítani kellett, és az igények szerint szinte folyamatosan indultak a szerelvények. A vonatkozás mellett folyamatosan zajlottak a szabadidős, kulturális és sportprogramok, míg a természeti környezet megismerését a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságának jelen lévő munkatársai is segítették.

Szöveg: **Detrich Miklós**

Fotó: **Merczel István**

Ismét Dráva Völgye Kupa

Erdésztechnikus-jelöltek versenye Barcson

Az Agrárkamara gondozásával, és több mint kéttucatnyi támogató segítségével kerülhetett sor az immár hagyományos szakmai vetélkedőre. A somogyi TISZK Közép- és Szakiskola Dráva Völgye Tagintézményének igazgatója, *Horváthné Madarász Zsuzsanna* invitálta a háromnapos versenyre az Erdészeti Lapokat.

Örömmel tettem eleget a meghívásnak, annál is inkább, mert nem az első ilyen rendezvény, melyen ízelítőt kaphattam a jövő szakembereinek felkészültségéből, szakmaszeretetéből.

Az utóbbi évtizedekben számtalanszor megvettem Nagyatádon keresztül a Középrigócra vezető utat. Most is arra mentem, és lenyűgözött az a változás, melyet Lábod környékén tapasztaltam. Erdősítések területeinek egymást érintő sokasága. A nemesnyárasok sorainak

katonás rendje, melyet a fakadó levelek halványzöld színe tesz igazán sajátos látvánnyá. Hát hogyan kellenének a vetélkedő technikusjelöltek.

A hajdani *Széchényi László* birtokán épült kastélynál – amely most az oktatási intézmény gyakorló bázisa – *Malgay Viktor* gyakorlati oktatásvezető fogadott. Mint elmondta:

„Az 1980-as években rendeztek erdészeti honvédelmi versenyt az erdésziskolák közt, ezt tekinthetjük elődjének, ebben még a katonai jelleg dominált (kézigránát-hajítás, teherrel, puskával futás), de már erősen hasonlított a mai vetélkedőre. Ennek volt nemzetközi versenye is talán egy; Szlovákiában. Ez a verseny elhalt. 1992-ben a mátrafüredi iskola kezdeményezésére új keretek közt már a mai formájában újra indult.

A négy iskola – Mátrafüred, Sopron, Szeged, Barcs sorrendben – forgószínpad-szerűen rendezte meg a versenyeket. A versenyszabályzat letisztult, évek óta változatlan, ennek megfelelően az elismertsége is megnőtt. Ma már államilag elismert verseny, melynek első hat helyezette mentesül a gyakorlati vizsgák alól.

A verseny egyéni, csapatértékelés nincs. A győztes tanuló iskolája egy évig birtokolja a vándorkupát, melyre a győztes nevét és iskoláját vésik fel. A kupa írható felülete természetesen megtelt, így egy díszesen faragott tábla is jár mellé, mely mostanra szintén megtelt, így a soproni iskola vállalta egy új készítését.”

Röviden ismertette a versenyszámokat. Ezek szerint az első napon az írásbelit a felismerés követi, majd a külön-

sen nagy figyelmet igénylő választékolás ismerete, azután a lövészet mint levezető az első versenynap penzuma.

A következő nap versenyszámai: határozásosítás, fatömegmérés, gyérítés jelölés.

Az eredményhirdetésre a komplexum különös formájú tornatermében került sor. (Az építmény története hű keresztmetszetet ad az elmúlt két évtized korrupt politikusainak és ügyeskedőinek káros tevékenységéről.)

Az eredményhirdetésekor *Máté János*, a versenybizottság elnöke összegezte a verseny tapasztalatait, mely szerint: „Nagyon szoros eredmény született, hajszálnyi különbség volt csak az első néhány helyezett diák között. Szerencsére ez az eredmény is azt mutatja, hogy a magyarországi erdészek szakmai képzése igen magas színvonalon zajlik.”

Összesített csapatvégeredmény:

Sopron	2889 pont,
Szeged	2765 pont,
Barcs	2668 pont,
Mátrafüred	2420 pont,
Somogyzsitva– Szőcsénypuszta	1393 pont.

Hasznos, tanulságos, jó verseny volt. Köszönet a szervezőknek, rendezőknek, s nem utolsósorban a támogatók-

nak, melyből oroszlánrészt vállalt a SE-FAG Zrt. Egy év múlva Szőcsénypusztán találkoznak a jelöltek. Addigra a lábodi nyárasok is öregebbek lesznek egy esztendővel.

Kép és szöveg: **Pápai Gábor**

MAGÁNERDŐBEN

Már támogathatók a magánerdőkben kijelölt Natura 2000 területek, megjelent a több erdészeti jogcímet pozitívan érintő rendelet is!

Rendkívüli lehetőségek előtt áll a magyar magánerdő-gazdálkodás, több tízmilliárd forint az igénybe vehető támogatások összértéke

A Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége (MEGOSZ) fennállása óta, 18 éve küzd azért, hogy a magyar erdők 43%-át birtokló közel félmillió magánerdő-tulajdonos és -gazdálkodó minél több nemzeti és uniós társfinanszírozott támogatáshoz jusson és így hozzájárulhasson a tökeszegény, elaprózott birtokviszonyokkal rendelkező magánerdő-gazdálkodás felemelkedéséhez. A MEGOSZ rendkívül sikeres évkezdetet mondhat magáénak az idén, hiszen a több éve tartó érdekképviselési munka eredménye beérett és számos olyan jogcím, lehetőség nyílt meg az idén a magánerdő-gazdálkodók előtt, amelyek maradéktalan igénybevétele mindannyiunk érdeke.

Mint előző lapszámunkban jeleztük, a Fiatal erdők állománynevelése jogcím megnyitása csak az első lépése volt a vidékfejlesztés erdészeti lehetőségeit bővítő intézkedéssorozatnak. Az alábbiakban részletesen ismertetjük azt a két, májusban megjelent jogszabályt, amelyek újabb távlatokat nyitottak meg az erdőgazdálkodók előtt.

Natura 2000 magánerdőkben

Már az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program kezdetét megelőzően – gyakorlatilag a 2004. évi Natura kijelölések óta – a MEGOSZ indítványozta, hogy a korlátozások miatt elmaradt haszon és árbevétel-kiesés kompenzálására kaphassanak a magyarországi magánerdő-tulajdonosok a mintegy 200 ezer hektár Natura-2000 hálózathoz kijelölt erdőterületen támogatást. Ennek érdekében Szövetségünk a legkülönbözőbb fórumokon próbálta meg érvényesíteni a magánerdő-tulajdonosok érdekeit a hivatalos és civil természetvédelem illetékeseivel egy asztalhoz ülve. A rendkívül hosszú és sokszor megakadó egyeztetések végül 2011-12-ben eredményre vezettek és a magyar magánerdő egyik legnagyobb sikeréként könyvelhetjük el, hogy az ezzel kapcsolatos támogatási rendelet a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó

kompenzációs támogatás részletes szabályairól **41/2012. (IV.27.)** szám alatt a Magyar Közlöny 51. számában megjelent. Ennek értelmében a támogatás igénybevételére minden olyan naturás magánerdő-gazdálkodó jogosult, aki rendelkezik az adott erdőrészletre vonatkozó jóváhagyott erdőterület, gazdasága teljes területén betartja a kölcsönös megfeleltetés előírásait és 10 hónapon belül részt vesz a Natura 2000 erdőterületen gazdálkodók részére szervezett képzésen. A legkisebb támogatható terület 1 hektár. A támogatás területalapon, egyszerű módon, az egységes kérelmekkel együtt, vagyis **minden év május 15-ig igényelhető**. Ugyanakkor ez az időpont majdnem 1 hónappal, **az idén június 11-ig meghosszabbítható**, mivel ekkor is befogadják az erre irányuló kérelmeket, igaz, hogy egyre csökkenő támogatási hányaddal. Sajnos a megjelenés és a benyújtás között rendelkezésre álló idő rendkívül rövid volt (két hét mindössze), de abban reménykedünk, hogy a jövő évben a kérelmet benyújtók száma jelentősen növekedhet egy átgondolt széles körű tájékoztatás és az első évi pozitív tapasztalatok elterjedése nyomán. A támogatás mértéke az adott Natura erdőterület faállománya korától és fajától függően mintegy 13–70 ezer Ft/ha/év (40–230 EUR/ha/év) között változik. A MEGOSZ honlapján az egyes Natura területek beazonosításához és az igények bejelentéséhez szükséges információkat folyamatosan közzétettük, ezzel is elősegítve a kérelmek benyújtását. Ezzel párhuzamosan a Vidékfejlesztési Minisztérium, az MVH, az erdészeti hatóságok, az Agrárkamara és a MEGOSZ széles körű sajtókampányt indított a jogcím népszerűsítésére. Kérjük az olvasóközönséget,

**35 éves erdősztechnikus
erdészeti, vadászati, mezőgazdasági állást keres az ország
bármely részén.
Elérhetőség: (06) 30 339 23 58
számon. Köszönöm.**

hogy terjesszék ennek a lehetőségnek a hírét, hiszen az itt felhasználható keret meghaladja a 10 milliárd (!) forintot, és jövőre is benyújthatók kérelmek.

Több erdészeti jogcímet érintő módosításokról szóló rendelet

Az erdészeti potenciál helyreállítása, az erdő-környezetvédelmi intézkedések és az erdőszerkezet-átalakítás jogcím-rendelet módosításáról szóló jogszabályról az EMVA társfinanszírozású intézkedések Irányító Hatóságának 43/2012. (V. 4.) Közleménye segítségével számolunk be.

Az EMVA társfinanszírozású intézkedések Irányító Hatósága felhívja az érintettek figyelmét arra, hogy 2012. május 3-án megjelent az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból erdészeti potenciál helyreállítására nyújtandó támogatások részletes szabályairól szóló 32/2008. (III. 27.) FVM rendelet, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdő-környezetvédelmi intézkedésekhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 124/2009. (IX. 24.) FVM rendelet, valamint az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet-átalakításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 139/2009. (X. 22.) FVM rendelet módosítását tartalmazó miniszteri rendelet.

A módosításokat az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból finanszírozott egyes agrártámogatási tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló **44/2012. (V. 3.) VM rendelet** tartalmazza. A legfontosabb változások a következők:

- Az „Erdészeti potenciál helyreállítása” intézkedés támogatási összegei jelentős mértékben emelkedtek. Hektáronként az eddigi 873 euró támogatási maximumot 2365 euró maximálisan igénybe vehető támogatás váltja fel.
- „Erdő-környezetvédelmi kifizetések” támogatási jogcím esetében a támogatási összegek 40%-os megemelésére került sor, melyet a 2011-ben támogatási kérelmeket

benyújtó erdőgazdálkodók is megkaphatnak, ha a támogatandó intézkedéseket saját felelősségükre a rendelet hatálybalépéséig még nem kezdték meg.

- Szakmai megfontolásból az „Erdő-környezetvédelmi kifizetések” esetében a számláló erdőgazdálkodás és a mikroélőhelyek kialakítása, fenntartása célprogram együttesen is támogathatóvá vált.
- „A közjóléti célú erdők fenntartása” célprogramnál már nem csak a rendelet 1. számú mellékletében támogatatként feltüntetett erdőállományok részesülhetnek támogatásban, így például az akác-erdők is támogathatók lettek az

intézkedés keretében, ha ott szabadon látogatható közjóléti létesítmények vannak és a rendelet egyéb feltételei teljesülnek.

- Az „Erdőszerkezet átalakítás” intézkedés esetében a módosítás értelmében a támogatásnak már nem feltétele, hogy a tarvágás a támogatási kérelem benyújtása előtt megtörténjen. Ez azt jelenti, hogy az erdőgazdálkodó megvárhatja a támogatási határozatot, amelynek birtokában kockázat nélkül dönthet a véghasználat elvégzése mellett.

Ismételten köszönetünket fejezzük ki a szaktárca, az MVH, az er-

dészeti hatóságok vezetőinek, munkatársainak, hogy ezek a rendkívül pozitív változások életbe léphettek. A fenti tevékenységekre és jogcímekre - az erdőtelepítéseken túl - több tízmilliárd forint(!) pályázható, igényelhető forráshoz juthat idén és jövőre a magánerdő-gazdálkodás, ami az érdekképviseleti munka eredményességét is dicséri. Élünk tehát a lehetőséggel és használjuk ki a rendelkezésre álló kereteket a magyar magánerdő-gazdálkodás felvirágoztatására!

Dr. Sárvári János
ügyvezető elnök
MEGOSZ

M E G H Í V Ó

Kedves Diáktársunk!

Dr. Kondor Antal, a mindnyájunk által szeretett és tisztelt „Tanár Úr” 2012 szeptemberében tölti be 90. életévét. Köszöntésére, páratlan pedagógiai életműve és emberi nagysága előtt tisztelve, egykori diákjai, családja és a Roth Gyula Erdészeti Szakközépiskola vezetőinek részvételével népes, hangulatában mégis családias ünnepséget szervezünk **Sopronban 2012. szeptember 29-én**.

Az ünnepség dr. Kondor Antal köszöntéséből és az azt követő közös ebédből áll.

A rendezvényre ezúton tisztelettel meghívunk minden kedves, egykori „Kondor-tanítványt”!

A várható nagyobb létszámra való tekintettel – megértésekre számítva – ezúttal családtagok nélkül várjuk a jelentkezéseket **2012. június 30-ig**.

Jelentkezni a levélben közölt címen e-mailben, valamint a közös költségeknek a **Szép Erdéskollégium Alapítvány 11996004-02206013** számú folyószámlájára történő befizetésével lehet. A befizetés az azonosíthatóság érdekében névvel és a „Kondor tanár úr” jeligével történjen. A részvételi díj **6 500 Ft**, amely az ebéd, a meghívott vendégek, az ajándék, virág stb. költségeit tartalmazza. A maradványösszeggel az iskola alapítványát támogatjuk.

Igény esetén az iskola a kollégiumban szállást biztosít, amelyet egyénileg lehet kérni és helyben kifizetni. Jelentkezéskor azonban kérjük előre jelezni a szállásigényt is.

Tájékoztatásul: az iskola honlapja a www.rothszki.hu címen érhető el.

Kérünk benneteket, hogy a Kondor tanár úr részére készítendő ajándékalbumba a diákélethez, Kondor tanár úrhoz kapcsolódó fényképeket, osztályotok kistablóját szkennelve küldjétek el! Küldjétek a „Tanár Úrhoz” kapcsolódó rövid kis történeteket, anekdotákat, szerkeszthető módon! További jó ötleteket is várunk.

Aki valamilyen felajánlással él vagy szívesen részt vállalna a szervezésben, keressen minket a közölt elérhetőségek valamelyikén!

A jelentkezések összesítése után a végleges programról, helyszínről mindenkinek részletes tájékoztatást küldünk.

Kérünk minden kedves egykori erdész diákot, ha megkapta meghívónkat, szíveskedjen osztálytársaihoz, diáktársaihoz továbbítani, hogy mindenkire eljusson!

Jelentkezéseket, alkotó támogatásokat előre is köszönjük!

A szervezők:

Major László
30/2688-941
majorl@nebih.gov.hu

Nagy Pál
30/9469-247
nagypal@jakofa.hu

Steinbach Pál
30/3007-017
steinbach.pal@upcmail.hu

Tímár György
30/9568-034
timar.gy@bakonyerdo.hu

Ezúton hívjuk fel figyelmeteket, hogy Jereb Ottó tanár úr, Firtás Oszkár tanár úr és Kondor Antal tanár úr életútja a Gyökerek és lombok 4., 5. és 6. kötetében olvasható. Megrendelhetők az OEE titkárságán.

OEE TAGSÁGI KÁRTYA

Elkészültek az Országos Erdészeti Egyesület tagsági kártyái. Az április 30-i állapot szerint összesen 3310 fő számára készítettünk tagsági kártyát, ami a taglétszám folyamatos és örvendetes növekedését mutatja. A kártyák kiosztása a helyi csoportokon keresztül történik. Az át nem vett kártyák visszakerülnek a titkárságra, ahonnan az év folyamán bármikor felvehetők. Új belépők számára minden hónapban elkészítjük az új kártyákat.

A kártya első oldala tartalmazza a változó adatokat, vagyis a tag nevét, helyi csoport tagságát és a tagnyilvántartásban hozzá kapcsolódó sorszámot. A jövőben a tagsággal kapcsolatos ügyintézésben ez a sorszám mindenkinek segítségül szolgál,

kérjük, minden alkalommal hivatkozzatok rá. Szintén az első oldalon található az érvényesség éve. A kártya az érvényesség évét követő év február 28-ig érvényes. Tehát a most kiadott, 2012-re érvényesített kártyákkal 2013. február 28-ig lehet igénybe venni a kedvezményeket. A kártyák érvényesítése matricával történik. A tagdíjat adott évre befizető tagok az év elején kapják meg a matricákat.

A kártya hátoldalán tájékoztató szöveg, az Egyesület elérhetőségei és egy vonalkód található. A vonalkód minden kártyán ugyanaz, tehát nem a kártya tulajdonost azonosítja, hanem a kártyát kibocsátó szervezetet, vagyis az Országos Erdészeti Egyesületet.

A kártyával igénybe vehető kedvezmények mindenkor aktuális listája a www.oee.hu oldal Tagsági kedvezmények menüpontjában olvashatók. A kártya kibocsátásakor érvényes induló csomag kedvezményeiről a kártya átvételekor is tájékoztatást kapnak a tagok. A kedvezmény rendszerben lesznek olyan elemek, ahol a kedvezményt adó szervezet törzsvásárlói kártyáját kapják meg Egyesületünk tagjai. Ezek postázása a nyár folyamán történik.

A tagsági kártyán felhasznált fotót Greguss László Géza tagtársunk készítette, a grafikai terv Aliné Szemrák Valéria grafikus munkája. Köszönjük munkájukat!

A kártyákkal, azok használatával kapcsolatos bármely kérdésben a titkárság szívesen áll a tagság rendelkezésére!

Lomniczi Gergely
főtitkár

MEGHÍVÓ

Pro Silva Hungaria nagyrendezvény
2012. szeptember 20-21.

„Pro Silva - fókuszban az ökonómia”

a Pro Silva Hungaria és a Párisi Parkerdő Zrt. közös rendezvénye

Szeptember 20. csütörtök

- 10:00 Érkezés a Párisi Parkerdő Zrt. Budapesti Erőszékhöz (Erőszéki Információs Központ, Bp. Budakeszi út 91.)
- 10:00-10:30 Regisztráció.
- 10:30-12:00 Megnyitó, általános információk, majd előadások:
Téma: A folyamatos erdőborítás biztosító gazdálkodás helyzete eddigi eredményei, kudarcai, jelenlegi nehézségei és kilátásai. (kb. 4-5 előadás).
- 12:00-13:00 Búfé ebéd az Erőszéki Információs Központban.
- 13:00-15:00 Terepi gyakorlatok Ióra a Hárshegyen.
Téma: Örökzöld lándzsák, szállás és egyes kocsánytalan félévekben.
- 15:00 Indulás sajátautókkal Visegrádra, szállásbepótlás a Magyórhégyi Erőszéki Erdei Iskola tálcaiban.
- 16:00-19:00 Előadások az Erdei Művelődési Házban.
Téma: A folyamatos erdőborítás biztosító gazdálkodás ökonómiaja.
- 19:30 Vacsora, beszélgetés a Magyórhégy Étteremben.

Szeptember 21. péntek

- 7:00-8:00 Reggeli (Magyórhégy Étteremben).
- 8:30-16:30 Terepi program: szállásüzemeltetésben lévő erdőszékek megtekintése a Visegrádi Erőszéknél (Erdőnyai-völgy szállásai, útközben dr. Madas László emlékdryének megtekintése), és a Párisi Parkerdő Erőszékeknél, Párisi Erdő Örökzöld, Mexikói-pusztai Pro Silva Bemutató Terület megtekintése.
A bemutató a természetvédelmi erdőgazdálkodás tapasztalataival, demonstrálja az alkalmazott módszerek fejlődését, a vegyes szerkezetű erdők kialakításának eredményeit.
Ebéd terepen lesz.

Hornáth Iván
elnök - Pro Silva Hungaria

Zambó Péter
vezérigazgató - Párisi Parkerdő Zrt.

TOVÁBBI INFORMÁCIÓK:

Regisztráció:

A regisztrációhoz szükséges Őrnap a Párisi Parkerdő Zrt. honlapjáról letölthető: www.parkendo.hu. Ajánlatkérési lapokat kérjük e-mailben, vagy postai úton megküldeni: e-mail: kissne@pprthu. Levél cím: Kissné Szabó Gabriella, Párisi Parkerdő Zrt. 2029 Visegrád Mátyás k. út 4.

Részvételi díj:

A részvételi díj 11.000 Ft 2012. augusztus 15-ig történő regisztráció, és fizetés esetén. Augusztus 15. utáni regisztráció esetén 12.500 Ft. A részvételi díj tartalmazza a szállást, az étkezési díjat és a pénzügyi napon a terepi szállás díját az Erdőnyai-völgybe. A részvételi díj felsorolásban banki átutalással, de helyben a regisztrációkor is kifizethető.

Átutalás

Kedvezményezett: Pro Silva Hungaria, 5232 Mátrabükk, Hegyalja út 14.

Bankszámla száma: OTP 11742094-20163242-000000000

Átutalás közlemény: Nagyrendezvény, „részt vevő neve”

Szállás

Visegrádon, a Magyórhégyi Madas László Erőszéki Erdei Iskola 12 személyes tálcaiban. A tálcaiban 1 db 4 ágyas és 4 db 2 ágyas szoba, fürdőszoba, táblaház. Paplant, pántát ágynemőhuzattal is biztosítunk.

Előadások

A kb. 20 perces előadások összehajtogatottaként 2012. augusztus 15-ig megküldeni a csepányi.peter@pprthu e-mail címre.

A zselnicemeggy kórokozói

A zselnicemeggy (*Padus avium* /L./ Miller) Euráziában őshonos, boreális jellegű fafaj. Magyarországon szórva-nyosan fordul elő, főként ligeterdőkben, láperdőkben, esetenként üde lomb-erdőkben él. Nemesített kertészeti változatait dísznövényként viszont alig termesztik. A zselnicemeggy kórokozói nagyrészt a csonthéjas gyümölcsfák kertészeti növényvédelemben jól ismert kórokozóival azonosak, azonban a betegségek megjelenése a zselnicemeggyen – különösen erdei környezetben – ritkább, mint a csonthéjas gyümölcsös kultúrákban. Míg a csonthéjas gyümölcsösökben Magyarországon is számos kórokozó előfordulását ismerjük, a zselnicemeggy esetében kevésről van hazai adatunk. E cikkben szerepelnek azok a kórokozók, betegségek is, amelyeknek a zselnicemeggyen való előfordulását csak a külföldi szakirodalomból ismerjük, mivel az Európában előforduló betegségek nálunk is nagy valószínűséggel megjelenhetnek.

Levél- és hajtásbetegségek

Levél- és hajtásbetegséget a zselnicemeggyen vírusok, fitoplazmák és gombák egyaránt okozhatnak. A vírusok közül a legjelentősebb a csonthéjas terméshű gyümölcsfákon széles körben elterjedt szilva himlő vírus (*Plum pox potyvirus*). Mesterséges fertőzésekkel mind levéltetű, mind oltás útján történő átvitelrel bizonyították, hogy e kórokozó a zselnicemeggy is fogékony. A megfertőzött zselnicemeggy levelein halványzöld gyűrűs-mozaikos foltokat és ér menti halványzöld-sárgás elszíneződéseket okoz. A természetben élő zselnicemeggy egyedeken a betegséget nem jelezték, de egyéb vadon élő csonthéjasokon előfordul. A zselnicemeggyet a csonthéjasok más vírusai is megbetegíthetik, gyűrűsfoltosságot, levélsodródást, vonalas mintázottságot és más tüneteket okozva.

Fitoplazma eredetű betegség a csonthéjasok európai sárgasága, kórokozója a 'candidatus *Phytoplasma prunorum*'. Főképpen a gyümölcsös kultúrákban fordul elő, de a vadon élő csonthéjasokon, köztük a zselnicemeggyen is ismerik. A kórokozó a növények hancsszövetében él, a *Cacopsylla pruni* levélbolha terjeszti. A tünetek változatosak: a levelek sárgulnak, deformálódnak,

vörösödnek-barnulnak, végül elhálnak és lehullanak. A hajtások elpusztulnak, a hancsban barnulás figyelhető meg. A kórokozó hatására a nyugalmi állapot idő előtt megszakad, ezért fagykárak is keletkezhetnek. Súlyos esetekben a fa elpusztul.

Levél- és hajtásbetegséget sok gomba okozhat a zselnicemeggyen. A rozsdagombák közül a fafaj sajátos kórokozója a *Pucciniastrum areolatum*. A zselnicemeggy levelein az uredó- és teletotelepek fejlődnek, köztes gazda a lucfenyő, amelynek tobozpikkelyein a spermogóniumok és az ecídiumok keletkeznek. A csonthéjas gyümölcsfák rozsdagombái közül a zselnicemeggy levelein előfordul a *Leucotelium cerasi*, köztes gazdája a tavaszi tűzike (*Leucjum vernum*), továbbá a szilvarozsda kórokozói is megjelenhetnek (*Tranzschelia pruni-spinosae* és *Tranzschelia discolor*). Ez utóbbiak köztes gazdái a szellőrózsa- (*Anemone*) fajok. Lisztharthatbetegséget a zselnicemeggyen a *Podosphaera tridactyla* okoz, tünete a levelek színén és fonákján képződő, gyengén fejlett, szürkésfehér lisztharthatbevonat.

Levélfoltosodást, korai lombohullást számos tömlősgombafaj okozhat a zselnicemeggyen. Az *Apiognomonia erythrostoma* (konídiumos alakja *Phomopsis stipitata*) sárgás udvarral övezett, nagyméretűre megnövő, barna foltokat idéz elő. A levelek kanalasodnak, sárgulnak, majd lehullanak. Hasonló tüneteket okoz a *Phomopsis padina* konídiumos gomba is. A *Blumeriella jaapii* (konídiumos alakja *Phloeosporella padii*) 2-3 mm-es rozsdabarna levélfoltokat okoz, amelyek idővel kilyukadnak. A *Gnomonia padicola* (konídiumos alakja *Asteroma padii*) tünete a leveleken ősszel megjelenő, barna, az erek mentén hálózatosan elágazó foltok. A *Stigmia carpophila* konídiumos gomba a leveleken, hajtásokon és a gyümölcsökön is 1-3 mm-es foltokat okoz, amelyeknek később a közepe kiesik, de a

parás szegélye megmarad. A *Polystigma fulvum* okker színű, később barnásvörös sztrómákat képez a zselnicemeggy élő levelein.

A levelek, hajtások, virágok és termések sajátos kórokozói a *Monilinia* fajok. A *Monilinia linbartiana* a zselnicemeggy termésén, levelein és vékony ágain nagy elhalásos foltokat idéz elő, amelyeken szürkés penészbevonat fejlődik. A fertőzött levelek lehullanak, a hajtások elpusztulnak. A *Monilinia padi* a zselnicemeggy élőködője, a hajtások pusztulását és a termések rothadását okozza. A csonthéjas gyümölcsfákon, különösen a meggyen és a kajszin jól ismert *Monilinia laxa* a zselnicemeggyen is előfordul, virág- és hajtásszáradást, ágrákosodást és gyümölcsrothadást okoz. A gyümölcsök barna rothadásának kórokozója a *Monilinia fructigena* (vánkospénész), a zselnicemeggy termésén is megjelenhet.

A *Tapbrina* fajok (dégrogombák) hipertrofikus tünetek megjelenését váltják ki a megtámadott növényeken. A zselnicemeggyen a *Tapbrina padi* fordul elő, levélfodrosodást, bábaseprűt és terméstorzulást okoz. A terméseket torzíthatja a szilva kórokozója, a *Tapbrina pruni* is.

Kéregbetegségek, ágrákosodás, ágelhalás

A *Pseudomonas syringae* pv. *syringae* sokgazdás baktérium a csonthéjas gyümölcsfákon, főleg a kajszin és az őszibarackon, a faggyal együtt hatva az ágak hirtelen, gutaütésszerű pusztulását váltja ki. A fagy szerepe a baktérium jégmagképző sajátosságával van összefüggésben. A tünetegyüttest a zselnicemeggyen nem írták le, de a *Pseudomonas syringae* előfordulását kimutatták e fafajon is.

A különböző okok miatt legyengült csonthéjas gyümölcsfák kérgében kórokozó tömlősgombák léphetnek fel, amelyek hatására az ágak elhálnak, illetve az egész fa elpusztul. A zselnicemeggyen előforduló ilyen gomba például a *Leucostoma personii* (konídiumos alakja *Cytospora leucostoma*). A *Nectria cinnabarina* narancsvörös sztrómáival is találkozhatunk e fafaj pusztuló vagy elpusztult ágain. A *Neonectria galligena* (konídiumos alakja *Cylindrocarpon heteronemum*) a lombos fafajok ágain, törzsén élő rákos

Honlapjaink:

www.oec.hu

www.erdeszetilapok.hu

www.vandorgyules.hu

elváltozásokat okoz. Előfordulása a zselnicemeggyen is ismert.

Észak-Amerikában az *Apiosporina morbosa* tömlősgomba különböző *Prunus* fajok ágain torzulásokat, megvastagodásokat idéz elő. Ezek golyvák, majd rákos daganatokká fejlődnek, amelyeken később megjelennek a kórokozó fekete, szénszerű ivaros sztrómái. A megtámadott ágak elhalnak, súlyos esetben a fák elpusztulnak. A fekete kéregráknak is nevezett betegség Észak-Amerikában az Európából bevitt zselnicemeggyen is előfordul. Az *Apiosporina morbosa* az EPPO A1-es listáján szereplő karantén kórokozó. Európában, jelenlegi tudomásunk szerint, még nem jelent meg.

A fatestes korhadása

A zselnicemeggy törzsének és ágainak fatestében különböző gombák okozhatnak korhadást. Az élő fákat is megtámadó taplógombák közül a *Phelellinus punctatus* (domború fekvőtapló) és a *Heterobasidium annosum* (gyökérrontó tapló) előfordulásáról vannak adatok a fafaj vonatkozásában. A domború fekvőtapló aljzatra fekvő, barna színű, csöves termőtestei a törzs és az ágak felületén jelennek meg. A fában fehér korhadást okoz. A gyökérrontó tapló, mint ismeretes, főleg a fenyőket támadja. Ritkán különböző lombos fák és cserjék, köztük a zselnicemeggy gyökerén, tövén is megjelenik, de ezeken kórtani szerepe nem tisztázott.

A zselnicemeggy fogékony a gyűrűs tuskógombával (*Armillaria* fajok) szemben, amely a gyökereket és a fák tövét fertőzi meg és korhasztja el. A gomba az avarban nő, zsinórszerű, fekete rizomorfáival terjed fáról fára. A megtámadott fák elszáradnak, gyakran többől kiborulnak. A kórokozó gyűrűs tönkkel rendelkező kalapos gomba termőtestei ősszel jelennek meg a fák tövén, tuskókon.

Az elhalt faanyagot szaprotróf módon korhasztó taplógombák közül a zselnicemeggy esetében a következő fajokról találunk adatokat: *Trametes versicolor* (lepketapló), *Trametes hirsuta* (borostás egyrétűtapló), *Pycnoporus cinnabarinus* (cinóbertapló), *Trametes pubescens* (bársonyos egyrétűtapló), *Hymenochaete tabacina* (sárgaperemű sőtés réteg-gomba), *Datronia mollis* (hanyatfekvő egyrétűtapló). Célrányos vizsgálatokkal valószínűleg több más, sokgazdás korhasztó gomba zselnicemeggyen való előfordulása is kiderülne.

Dr. Szabó Ilona

Az Erdészcsillag Alapítvány felhívása az erdészeti ösztöndíj 2012/2013. évi pályázatára

1. Az ösztöndíjra pályázhatnak a

- Bedő Albert Erdészeti Szakiskola és Kollégium, Ásotthalom
- Dráva Völgye Középiskola és Kollégium, Barcs
- Kiss Ferenc Erdészeti Szakközépiskola, Szeged
- Roth Gyula Gyakorló Szakközépiskola és Kollégium, Sopron
- Széchenyi Zsigmond Szakközépiskola és Szakiskola, Szöcsénypuszta
- Debreceni Márton Szakképző Iskola, Miskolc
- Vadas Jenő Erdészeti és Vadgazdálkodási Szakképző Iskola és Kollégium, Mátrafüred

2. Az adományozás feltétele

Egyesületi ösztöndíjban az egyetemi, szakközépiskolai és szakiskolai nappali tagozatos, okleveles erdőmérnök, erdésztechnikus, erdészeti szakmunkás szakon első alapképzésben és első kiegészítő alapképzésben résztvevő hallgatók részesülhetnek két lezárt félév (egy tanévnek megfelelő oktatási időszak) után, képzési szintenként egy tanévre, a következő létszámban:

szakmai középfokú iskolai tanuló

Az egyesületi ösztöndíjat pályázat alapján az a hallgató, tanuló nyerheti el, aki:

- a) az előző tanév mindkét félévében 4,5-nél, a szakiskolai tanuló 4,2-nél jobb tanulmányi eredményt ért el,
- b) tudományos, szakiskolai diákkörben, illetve szakmai területen kimagasló munkát végez és a magyar erdészszakmunkásokon alapuló kiemelkedő közösségi tevékenységet folytat.

A szakmai előmenetelen kívül legfeljebb a pályázó teljesítménynek 10 százalékáig figyelembe vehető a hallgató, tanuló közéleti, közösségi, sport és egyéb tevékenysége, illetve szociális helyzete.

Ugyanaz a hallgató, tanuló több éven át is elnyerheti az egyesületi ösztöndíjat, de minden tanévben újra kell pályáznia.

A pályázatot az oktatási intézmény vezetőjének címére, június 15-ig kell beadni.

3. Az ösztöndíj havi összege

- szakmai középfokú iskolai tanuló esetében a köztársasági ösztöndíj 50%-ával azonos.

4. Az ösztöndíj elbírálásának módja

Az egyesületi ösztöndíj adományozására benyújtott pályázatokat évenként június 30-ig, a szakközépiskolák és szakiskolák igazgatói javaslattal továbbítják az egyesület elnökének. Az Erdészcsillag Alapítvány kuratóriuma legkésőbb augusztus 19-ig dönt az ösztöndíjak odaítéléséről.

Az ösztöndíjat pályázati úrlapon lehet igényelni, amelyet az adott oktatási intézményben lehet átvenni.

Az egyesületi ösztöndíj átadására az érintett oktatási intézmények évnvtőin kerül sor.

Amennyiben a hallgató, tanuló hallgatói, illetve tanuló jogviszonya bármilyen okból megszűnik vagy szünetel, az ösztöndíj tovább számára nem folyósítható. Ugyancsak fel kell függeszteni az ösztöndíj folyósítását, ha a hallgató, tanuló ellen jogerős, elmarasztaló fegyelmi határozat születik.

Gémesi József
Erdészcsillag Alapítvány
Kuratóriumának elnöke

Egy volt erdőgondnok visszaemlékezése a MÁLLERD időkre

Úgy vélem, már csak kevesen lehetnek életben azok, akik a Magyar Állami Erdőgazdasági Üzemek (MÁLLERD) erdőgondnokai voltak. Talán nem érdektelen az akkori időkre visszaemlékezni, hogy a ma élő erdész nemzedék lássa, hogyan zajlott akkor az erdőgazdálkodás.

Rövid történeti visszapillantás

A második világháború (1939-1945) befejeztével – bár a német megszállást az orosz (szovjet) követte – a Debrecenben megalakult Ideiglenes Nemzetgyűlés és kormánya polgári színezetű volt. A kormányba – kényszerből – a Magyar Kommunista Párt három tagja mégis bekerült. A debreceni kormány első intézkedéseinek egyike az államosításról szóló 600/1945 ME számú rendelet volt, amely a bányák, a gyárak, bankok állami tulajdonba vétele mellett a 100 kataszteri holdnál (57,55 hektár) nagyobb erdőbirtokok állami tulajdonba vételét is elrendelte. Kivételt az erdőbirtokossági, legelő- és közbirtokossági erdők képeztek. Az állami tulajdonba vételt az állami erdőigazgatóságok vezetésével alakított bizottságok végezték. Ez a munka lényegileg befejeződött. Az egyes uradalmak erdőhivatalai mint állami erdőhivatalok működtek tovább a régi személyzettel, akiket az állam ugyancsak átvett. Az állami tulajdonba vett kisebb erdőterületeket vagy az erdőhivatalokhoz csatolták, vagy – ha lehetett – összevonva új erdőhivatallá szervezték. A 11 erdőigazgatóság 241 erdőgondnokságán folyt a gazdálkodás.

1946. május 14-én a 3166/1946 FM számú rendelettel alakult meg a magyar erdőgazdálkodás új vezető szerve: a Magyar Állami Erdőgazdasági Üzemek (MÁLLERD) és annak Központi Igazgatósága, amely átvette az állami tulajdonba vett erdőkben a gazdálkodás irányítását, továbbá az erdő- és a közbirtokossági erdők állami kezelési feladatait is. Az eddigi állami erdőigazgatóságokat és erdőhivatalokat mint MÁLLERD erdőigazgatóságok, illetve erdőgondnokságok működtette tovább.

Az erdők állami tulajdonba vételét és a MÁLLERD megalakulását a szakmai körök örömmel fogadták, mert ezzel látták biztosítottak az erdőgazdálkodás egységes szakmai vezetését. A

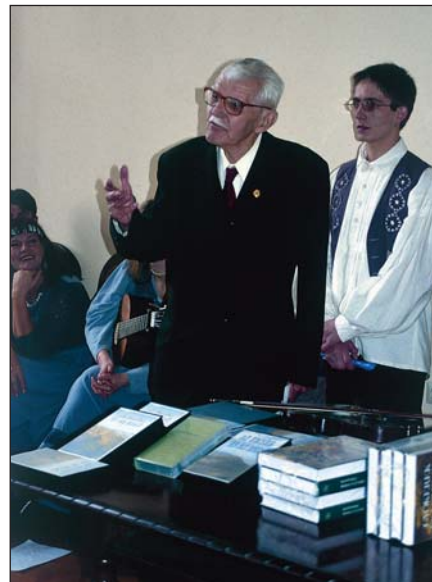
MÁLLERD-et hat főből álló igazgatónács vezette. Ennek elnöke *Barlai Ervin*, nagy elméleti tudással és szakmai gyakorlattal rendelkező erdőmérnök volt. A MÁLLERD 1 433 049 kat. hold (824 720 ha) erdőterületen gazdálkodott. Alkalmazotti létszáma 1948-ban 5834 fő volt. Ebből 580 erdőmérnök és 2118 erdész. A Központi Igazgatóság 439 fős személyzetéből 47 volt az erdőmérnök.

A MÁLLERD vezetősége szükségét látta annak, hogy közvetlen kapcsolat létesüljön a Központi Igazgatóság és az erdőgazdálkodást közvetlenül végzők között, ezért még 1946-ban ERDŐGAZDASÁG névvel üzemi lapot adott ki, amelyben az aktuális szakkikkek mellett az erdőgazdálkodással kapcsolatos rendeletek, megbízások, áthelyezések stb. jelentek meg. A szaklapot valamennyi erdőigazgatóság és erdőgondnokság megkapta.

Azért, hogy az erdőigazgatóságok és az erdőgondnokságok a gazdálkodás eredményeit megismerjék, a Központi Igazgatóság 1948 augusztusától „Statistikai Közlemény”-eket jelentetett meg. Ezekből mindössze nyolc szám jelent meg. Az utolsó 1949. év április 1-jével, amikor is a szakmai vezetést pártvezetés váltotta fel, s tovább mint „Erdőközpont” működött. Ezután csaknem tíz éven át, általában két évenként sikertelen átszervezések történtek.

A MÁLLERD árpádtetői erdőgondnoksága

A MÁLLERD pécsi erdőigazgatósága 24 erdőgondnokságának egyike az árpádtetői volt. Üzemterv szerinti területe 4920 kat. hold (2835 ha) volt, amely mellett

még 1645 kat. holdon (947 ha-on) állami kezelési feladatot látott el. Az erdőgondnokság vezetését 1946 őszén, az 1946/47-es gazdasági év elején vettem át. Első ténykedésem volt a megfelelő tájékozódás: a folyamatban volt munkák helyszíni ellenőrzése, a kerületvezetői lakások és melléképületeinek állapotvizsgálata, az akkor még érvényes húsz évre készült üzemterv vezetése. Az erdő múltjával kapcsolatos feljegyzések különösképpen érdekelték. Különös figyelemmel kísértem a vállalkozói fakitermelést, amely az erdőgondnokság pénzügyi eredményére nagy hatással volt. Gondot jelentett a volt székesegyházi uradalom részére – még annak idején – elvégzett, de el nem számolt „robot” munkáért járó faanyagtartozás elrendezése, továbbá az erdőben volt kis belzettek felszámolása. Ezeket az apró idegen területeket sikerült a tulajdonosokkal

Erdőigazgatóság	MÁLLERD				Erdőgondnokság száma
	birtokában		kezelésében		
	erdők				
	kat.hold	hektár	kat.hold	hektár	
Pécs	125 221	72 065	35 540	20 453	24
Kaposvár	158 020	90 941	47 973	27 609	26
Zalaegerszeg	129 601	74 585	35 940	20 684	21
Szombathely	98 911	56 923	23 063	13 273	18
Győr	134 894	77 632	35 524	20 674	21
Budapest	218 569	125 786	44 985	25 889	33
Vác	105 364	60 633	35 305	20 318	17
Eger	128 013	73 671	44 394	25 548	20
Miskolc	148 642	85 543	62 430	35 928	22
Debrecen	85 536	49 224	31 342	18 037	18
Szeged	120 288	69 227	26 119	15 032	21
Összesen	1 453 049	836 230	423 015	243 445	241

rendezni, a robotmunkákat vékony dongor tűzfával megváltani.

A MÁLLERD megalakulásakor anyagi nehézségekkel küszködött. Minthogy az ország újjáépítéséhez szükséges faanyag, a lakosság iparifa- és tűzifaigényét ki kellett elégíteni, az évi fahasználat egy részét olyan vállalkozókkal végeztette el, akik egyúttal az általuk ki-termelt választékokat megvásárolták. A faanyagnak kétféle ára volt, attól függően, hogy a vasúti rakodó a vágásterület-től milyen távolságra volt. Alacsonyabb volt a köbméterenkénti ár, ha az állomás rakodó a vágásterülettől 10 km-nél távolabb; magasabb, ha 10 km-en belül volt a szállítási távolság.

Itt történhetett manipuláció. Az árpádetői vállalkozó a vágásterülettől 6 km távolságra levő komló állomás helyett a 10,5 km-es szállítást igénylő Magyar-széken bérelt vasúti rakodót, amit az erdőigazgatóság – tiltakozásom ellenére – tudomásul vett. A számlákat ennek ellenére minden hónapban a nagyobb egységgel számolva állítottam össze. Az erdőigazgatóság valamennyit „helyesbítette”.

Az erdőgondnokság 1946/47. évi fahasználati feladata 8000 m³ körüli volt, ebből mintegy 3000 m³ kitermelése a vállalkozó feladata volt, aki a kitermelést kétemberes Stihl motoros láncfűrészsel végeztette. A fűrész kezelője mind a láncélesztést, mind a láncszakadás javítását maga végezte. A választékok-kénti anyagfelvétel és a szállítójegyek kiállítása a kerületvezető feladata volt.

Az 1947/48-as gazdasági évtől az erdőgondnokság minden feladatát saját rezsiben végezte. Az erdőigazgatótól elkértem az erdőigazgatóság raktárából a Stihl láncfűrész, ugyanakkor a volt vállalkozó - akkor munkanélküli - motorfűrész-kezelőjével úgy egyeztem meg, hogy a Központi Igazgatóság által a kézi fakitermelésre megállapított köbméterenkénti munkabéren felül a munka folyamán felhasznált benzin és gépolaj árát az erdőgondnokság magára vállalta. A fűrészgépkezelő és három cigányember négytagú fakitermelő brigádot alakított, amely a munkáját úgy szervezte, hogy a döntési és a darabolási napok egymást váltották. A ledöntött fák hosszoltását, az anyag felvételét, a rönkök számozását és minősítését egy gyakornok segítségével a kerületvezető erdész végezte. A tűzifasarangok magassága 120 cm volt. A rönköket és a sarangokat kék színű zsírkrétával számozták, a rönkök minősítését az alsó bütüre ecsettel rányomott olajfestékes pontokkal jelezték.

A faanyag közelítése az erdei rakodókra lovakkal szekereken, illetve vonszolással történt. A rönkök közelítését tarvágásos természetes felújítás esetén – a lehullott mag részére magágy biztosítása végett – vonszolással, felújító vágásoknál – az újulat kímélése végett – közelítő kerékpárral, hóborítás esetén közelítő szánnal; a tűzifáék szekerekkel, meredek hegyoldalon csúszkorázással (kézi szánnal) végezték. Sok esetben gondot jelentett a szükséges számú fuvarerő biztosítása és az a tény, hogy a völgyek alá lecsúszott rönkök közelítését a fuvarosok csak emelt egységben mellett vállalták.

Az erdőgondnokság kocsislakásokkal és a lovak részére megfelelő istállóval rendelkezett, az erdőigazgató engedélyével három pár ló, szekerek és a szükséges lószerszámok beszerzése megtörtént. A beszerzésüket az erdőigazgatóság mezőgazdasági előadója végezte. Kocsisokat az ingatlanaitól megfosztott, kitelepítéssel fenyegetett német nemzetiségűekkel biztosítottam.

A faanyag rendeltetési helyére (állomás rakodó, Griffaton hordógyár stb.) való szállítása 1947-től részben fuvarosokkal, de ott, ahol az útviszonyok lehetővé tették, első és hátsó meghajtású tehergépkocsikkal történt. Az erdőigazgatóságnak nem volt ilyen a birtokában, ezért a MATEOSZ-szal (Magyar Tehergépkocsi-tulajdonosok Országos Szövetsége) tárgyaltam. Ennek eredménye: megfelelő tehergépkocsi biztosítása olyan feltételekkel, hogy a faanyag köbméterenkéntiállításának költsége a fel- és leterheléssel együtt alul maradt a fuvarosok részére megállapítottakénál. A kocsikísérő (fel- és leterhelő) munkásokról az erdőgondnokságnak kellett gondoskodnia.

A faanyag szállítása kizárólag fuvarjegy kíséretében történhetett. Ezen a címzett és a fuvaros nevének feltüntetésén kívül, rönkszállítás esetén annak faja, felvételi sorszáma, minősége és köbtartalma, tűzfánál a faj, a választék és az úrköbméter szerepelt. A szállító-(fuvar-) jegyek kiállítása a szállításért felelős erdész feladata volt, legtöbbször a kerületvezető erdészé. A címzett az anyag átvételét a fuvarjegyen aláírásával igazolta. Ezt az erdész részére át kellett adnia, ami az elszámolás alapját képezte. A fuvarosok elszámolásával azonos módon történt a fogatgazdaság munkáinak elszámolása is. Ezek főleg nehéz közelítési munkát és illetményfa szállítását végezték.

A rönk és a tűzifa felvételi számainak a szállítójegyeken történő feltüntetésével vált lehetségessé annak megállapítása, hogy valamennyi választék elszállításra került. A naponta elszállított választékokat az erdész – lehetőleg naponta – a szállítójegyek alapján a felvételi könyvekben kipipálta. A szállítás befejezését követte a terület alapos bejárása annak a megállapítása végett, hogy számba nem vett anyag nem maradt-e a vágásterületen.

A közelítés, kiszállítás befejezését a vágástakarítás követte. Ez sarjleverésből és a gallyak rönzekötegekké történt feldolgozásából állt. Hulladékégetésre nem került sor, mert a hulladékok legnagyobb része a rönzekötegekbe került. A rönzekötegek átmérője 50 cm körüli volt.

A második világháború folyamán fel-szaporodott erdősírtési hátralék 136 kataszteri hold (78 ha) volt. Ennek felszámolása már az 1945/46-os gazdasági évben megkezdődött, és 1949-re befejeződött.

A fahasználatnál az iparifa-százalék növelése mellett az erdőművelési igények kielégítése volt a másik cél. Az állományok döntő többségét gyertyános-kocsánytalan tölgyes, ezüst hárs, mardárcseresznye, hegyi juhar eleggyel, továbbá extrazonális bükkösök képezték. Ahol lehetett, a természetes felújítás valamelyik módszerét alkalmaztuk: tölgy-nél a fokozatos felújítást, de makktermés esetén tarvágásos természetes felújítást; a bükknél a Gayer-féle csoportos természetes felújítást alkalmaztuk. A természetes felújításoknak a tarvágásoknál magasabb költségeit a felferő-dött újulat bőven fedezte. A felújulás sikeréhez az erdőtalaj minősége (agyag-bemosódásos barna erdőtalaj) is hozzájárult.

Az erdőművelés feladata volt a fel nem újult területeknek makkvetéssel, illetve elegyfák csemetéivel történő be-erősítése, bepótlása, a sarjak leverése.

Nagyobb gondot okozott a háború folyamán elmaradt nevelővágások felszámolása. A mintegy 120 kat. hold (69 ha) tisztítandó területen a munka csak 1948-ban kezdődött, ezt csak később az utódok fejezte be. A gyérítések végrehajtása volt a gyorsan elvégezhető feladat annak ellenére, hogy területe 340 kat. hold (196 ha) volt. A gyérítések megkezdése előtt az egységes szemlélet kialakítása végett valamennyi kerületvezető erdész és gyakornok részvételével gyérítési bemutató gyakorlattal egybekötött előadást tartottam, ame-

Tiszteletbeli tagok.

a) Hazaiak: Hajós József királyi tanácsos.

Kemény Gábor báró, közmunka- és közlekedési m. kir. miniszter és föld-birtokos.

Korizmics László, az orsz. gazd. egylet alelnöke.

b) Külföldi: Weber Henrik, erdészeti író.

Pártoló tag.

Albrecht Császári és királyi Ausztriai Főherczeg Ő Fensége.

(EL 1885, december, 1286. oldal)

lyen a MÁLLERD központi felügyeleti tisztje is részt vett. Az előadást követően valamennyien egyéni jelöléseket végeztek, majd a kivágásra kijelölt fa jelölését meg kellett indokolniuk.

A munka megkezdése előtt még egy kijelölési (gyérítésjelölési) gyakorlatot tartottunk. A gyérítéssel kitermelt tűzifa 50%-a a munkást illette; a bányafa vastagsági méretét elérő törzset bányafának kellett feldolgozni, ezért köbméterenként megállapított munkabér járt.

Azért, hogy a munka minősége egyénileg elbíráható legyen, a gyérítendő terület a munkavállalók között felosztásra került. A munka megkezdése előtt az erdész kijelölte a kivágandó fákat. A munka állandó erdészeti ellenőrzés mellett zajlott. A munka befejezését követően a Központi Igazgatóság által kiküldött bizottság a munkát irányító erdészeket dicséretben és pénzjutalomban részesítette. A munkásrészt kiadása a jelenlétemben történt.

Az erdőgondnokság feltártsága aránylag jónak volt mondható. Az erdőgondnokság területén át vezetett a Bécs-Komló országút, a Pécs-Szent István-aknai bányász (makadám) út, az Árpádtetőről Zobák-puszta felé vezető, mintegy 4 km hosszú erdőgazdasági (makadám) út, amelyet a volt székesegyházi uradalom építtetett. A földutak közül az Árpádtető-Mánfa irányában, az országúttal közel párhuzamosan vezetett az „Erzsébet út”. A csekély lejtőű széles nyiladékok alkalmasak voltak – száraz időben – még gépkocsival történő szállításokra is. A földutakon keletkezett mély keréknyomokat – szükség esetén akár naponta – a szállítások befejezése után az üzemi fogatok boronával kiegyengették. Esős időben csak indokolt esetben szállítottak a földutakon. Ilyenkor az anyagszállítást a kövesutak mellett tárolt anyagból végezték.

A háború után az erdővédelem a tövön száradt és a kidőlt fák feles arányában történt kitermelését jelentette. Ezt a munkát a gyakornokok felügyelték. Az erdőtvény az erdei legeltetést ugyan

tiltotta, azonban a háború utáni szegénység és általános tejhiány miatt a bányászok kecskéinek a legeltetését egy évre engedélyezte (1947). Tavasszal és hosszan tartó szárazság esetén a misinatói kilátóban tűzfigyelő szolgálat működött.

A második világháború vége felé a katonaság állandó mozgása következtében az erdőben mind a csülkös, mind az apróvad csak elvétve fordult elő, így vadásatról szó sem lehetett.

A kerületvezetők részére sürgős utasítást egy hivatalsegédként alkalmazott küldönc továbbította, aki az iroda takarítását is végezte. Feladata volt még a környezet tisztán tartása és a napi levelezés postai feladása.

Az erdőgondnokságnak mindig rendelkezésére állt a szükséges munkáslétszám. Ennek két oka volt. Egyrészt, mert az erdőgondnokság a munkásoknak mindig az adható legmagasabb munkabért fizette, másrészt az akkor még fennálló jegyrendszer által a nehéz testi munkások számára megállapított – nem elegendő – fejadagot az erdőgondnokság a közeli péknek eladott rőzsekötegekért kapott kenyérrel pótolni tudta.

Az erdőgondnokság állandó munkásainak javát az erdőben három helyen táborozó, mintegy 40 cigány és szabadidős bányász alkotta.

Tisztelt szerkesztőség

A januári számban Apatóczy István szerző írásában hibásan alkalmazta a 150 évre a „harmadfél-száz-éves” kifejezést. Az ugyanis 250 éveset jelent! Bár csak megélnénk!

Magyar Nyelv Értelmező Szótára: „harmadfél szn, törtszn (mn-i) (nép v. vál) Két és fél. ~ éves; ~ millió rádióhallgató. stb.”

Én például hatodfél évtizede „erdészkedem”, 1957 óta (ott kezdtem az egykori „Ságvári-ligetben”, ahol most a Könyvtárunk is van...).

További sikereket kívánva üdvözléssel,
Rumpf János

A szorosan vett erdőgazdasági munkákon kívül az erdőgondnokságnak 1946-ban a MÁLLERD Központi Igazgatóság utasítására az országos erdőleltár megbízhatóvá tétele sok helyszíneléssel járó és erős szellemi igénybevételt jelentett.

1947-ben a harmadéves erdőmérnök-hallgatók tanulmányútkon az erdőgondnokságnál alkalmazott természetes felújítási módokat tekintették meg.

1949 februárjában az esztergomi Erdőgazdasági Középiskolához történt áthelyezésem miatt az erdőgondnokság vezetését utódomnak úgy adtam át, hogy az 1948/49. évi főhasználatok befejezést nyertek, a faanyag közelítése már folyamatban volt.

Természetesen nehézségek is adódtak. Így mindjárt, ahogy az erdőgondnokság vezetését átvettem, a kecskék legeltetését a törvény szellemében azonnal letiltottam. A mecsekszabolcsi kecsketulajdonos bányászok azt üzenték felháborodva, hogy testületileg Árpádtetőre jönnek az erdőgondnok eltávolítására. Ezt jelentve az igazgatónak, aki erre, valamint a bányászcsaládok tejjelvitására tekintettel egy évre engedélyezte a kecskelegeltetést. A következő évben a közellátás javulása folytán ezzel probléma már nem volt.

A kerületvezető erdészek jó gyakorlati tudással rendelkeztek, kivéve a nevelővágással kapcsolatos eljárások ismeretét. Fegyelmezettségük sem hagyott kívánnivalót, ha valamely rendelkezés végrehajtásánál nehézség adódott, azt azonnal jelenteniük kellett. Fegyelmi vétséget is csak egy követett el. A vizsgálat eredményeképpen: áthelyezés és más beosztás.

Kozármisleny, 2008. január 9.

Dr. Kollwenz Ödön

okl. erdőmérnök (képünkön)

Hirdessen az Erdészeti Lapokban!

Erdész-vadász könyvek

Az alábbi témákban könyveket, illetve folyóiratokat keresek: erdészet, vadászat, halászat, horgászat, madarászat, állattan, növénytan, gombászat, méhészet, útleírás, néprajz. Akár egy darab könyve van vagy esetleg egész könyvtárat, hagyatékot adna el, keressen meg bizalommal!

Berdó József, tel.: +36 30 938 6178
e-mail: berdojosef@t-online.hu

Jegyzőkönyv

az Országos Erdészeti Egyesület Elnökségének

2012. április 19-20-án, 15.00-kor kezdődött Dél-Alföldi régióba

kihelyezett üléséről

Az ülés helyszíne: Szekszárd-Keselyűs, Gemenc Zrt.

Jelen vannak:

Elnökség tagjai: Zambó Péter elnök, Kiss László általános alelnök, Mocsk András magánrendőrs alelnök, Szabó Vendel technikus alelnök, Haraszti Gyula EL SZB elnök, Cserép János, Gencsi Zoltán, Nagy Imre, Ripszám István, Szabó Tibor régióképviselek (10 fő).

Kimentését kérte: Csépanyi Péter régióképviselek

Tanácskozási joggal: Bak Julianna EB elnök, Lomniczi Gergely főtitkár, Pápai Gábor főszerkesztő, dr. Sárvári János a Könyvtár őre, Sulyok Ferenc, Bálint Sándor, Bognár Gábor, Ferencz László, Fodor Mihály, Gerner Gábor, dr. Göbölös Antal, Halápi Nándor, Keller József, Koczka Zoltán, Lipák László, Puskás Lajos, Sere Ferenc, Sódar Pál, Szani Zsolt.

Az ülést megnyitva Zambó Péter elnök köszöntötte az elnökségi ülésen megjelent elnökségi tagokat, meghívottakat. Megállapította, hogy az elnökség 10 fővel határozatképes. A jegyzőkönyv vezetésére Lomniczi Gergelyt, a jegyzőkönyv hitelesítésére Haraszti Gyulát és Szabó Tibort kérte fel, majd ismertette a napirendet. Fentieket az Elnökség egyhangúan elfogadta. Házigazdaként Keller József, a Bajai HCS elnöke köszöntötte a megjelenteket.

Az első napirendi pont keretében Szabó Tibor régióképviselek ismertette a Dél-Alföldi régió természeti adottságait, és ebből következően az erdőgazdálkodás helyi sajátosságait. Előadásában kiemelte, hogy az 1930-as években kezdett alföldfásítás óta a térség erdőgazdálkodásának van jövője. Az Alföldi erdőgazdálkodás értéket teremt, élhetőbbé teszi a tájat. Külön megemlékezett Kiss Ferenc, Bakkay József és Kaán Károly munkásságáról. Az OEE szerepét a pozitív erdészeti kép kialakításában látja. A színvonalas előadás után a régióba tartozó helyi csoportok számoltak be tevékenységükről. A Bajai HCS nevében Ferencz László a „Nyitott Gemenc” programban való részvételt, a szokásos éves tanulmányutat és anyudíjas klub indítását emelte ki. A Békés Megyei HCS életéből Puskás Lajos az aktív és nyugdíjas tagságot sikeresen összekovcsoló erdész-piknik programokat említette. A helyi csoport tisztségviselők januárban minden egyes tagot végiglátogattak. Az Egyesület legfontosabb értékének az önbecsülés megőrzését említette. A Csongrád Megyei HCS tevékenységét Sere Ferenc mutatta be. A sok magánrendőrs tulajdonosi és gazdálkodó tagot is magába foglaló helyi csoportban igen aktív a nyugdíjas klub élete, a tagok általában igénylik a személyes kapcsolattartást. Minden évben sikeres az Ópusztaszeren rendezett majális. Sok program a szegedi szakközépiskolával közösen, bár jelenleg viszonylag kevés a diák tag. Az ország legnépesebb csoportjai közé tartozó Kecskeméti HCS életéről Koczka Zoltán számolt be, ismertette az igen aktív csoport havi rendezvényeinek tematikáját. A na-

pirendi pont zárásaként Zambó Péter elnök kiemelten megköszönte a helyi csoport titkárok és tisztségviselők munkáját az év eleji adategyeztetésben. Az Egyesület 3000 fő fölötti létszámát nagyrészt az ő aktivitásuknak köszönheti. Megköszönte a segítséget az Egyesület anyagi és gazdálkodási függetlenségét segítő új tagdíjrendszer bevezetése körüli munkában.

A második napirendi pontban meghívott vendégként Sódar Pál, az Alföldi Erdőkért Egyesület elnöke ismertette a térség meghatározó szakmai szervezetének működését és munkáját. Az egyesületi munka java része a szakbizottságokban zajlik, köztük kiemelkedik az erdőművelési. Szakmai kérdések között az akác és a nemesnyár-kérdés áll a középpontban. Az elmúlt időszakban az OEE Gépesítési és Kereskedelmi Szak-osztályaival voltak közös programok. A két szervezet célja a mindennapokban amúgy is meglévő együttműködés intézményesítése, tudatos alakítása.

Harmadik napirendi pontként Zambó Péter elnök elővezette az Alapszabály módosításának szükségességét. Az átdolgozást sürgeti az idén életbe lépett civil törvényhez való alkalmazkodás, a tagsági kedvezményrendszer bevezetése, a választási rendszer átdolgozásának igénye, a szervezeti működés javításának szükségessége. Az új Alapszabály koncepcióját egy, az egyesületi életben aktív személyekből álló munkacsoport végezheti. A munkacsoport feladata az Alapszabály koncepciójának kidolgozása, jogászok közreműködésével tervezet készítése. A munkacsoport folyamatosan konzultál az egyesületi élet elismert személyiségeivel. A tervezetet a tagság széles körben megvitathatja, majd az Elnökség dönt a tervezet Közgyűlés elé terjesztéséről. Az Alapszabály átdolgozásának következtében szükséges lesz a Kiegészítő Szabályzat és a Választási szabályzat átdolgozása, valamint a többi szabályzat felülvizsgálata. Sere Ferenc hozzászólásában kiemelte, hogy csak alapos indokkal szabad az Alapszabály módosítását megkezdni. Nagy Imre régióképviselek elmondta, hogy az elnökségi ciklus elején alaposan áttanulmányozta a szabályzatokat, amik több helyen nincsenek összhangban, több sebből véreznek. Megfogalmazása szerint ezen saját igényességünk okán is javítani kell. Sódar Pál példaként említette az Alföldi Erdőkért Egyesületnél nemrég lezajlott ügyészségi vizsgálatot, szükségesnek nevezve jogász bevonását. Göbölös Antal díjbizottsági tapasztalatai alapján is szükségesnek nevezte a szabályzatok átnézését.

10./2012. (04.19.) elnökségi határozat:

Az Elnökség munkacsoportot hoz létre az új Alapszabály tervezetének kidolgozására. A munkacsoport tagjainak az Elnök a következő személyeket kéri fel: Haraszti Gyula, Göbölös Péter, Kárpáti László, Lomniczi Gergely, Puskás Lajos, Sárvári János, Varga Attila. A munkacsoport tevékenységének tanácsadói segíté-

sére az Elnök Göbölös Antalt, Holdampf Gyulát, Kondor Endrét, Kosztka Miklóst, Oroszi Sándort és Wisnovszky Károlyt kéri fel. A munkacsoport az Alapszabály tervezetét az Elnökség elé terjeszti megvitatásra.

A szavazáson jelen van 10 fő elnökségi tag. Szavazatok: 9 igen, 1 tartózkodás, 0 nem.

Negyedik napirendi pontban Haraszti Gyula Szerkesztőbizottsági elnök beszámolt az Erdészeti Lapok 150 éves jubileumának eddig megvalósult eseményeiről. Elkezdődött egy kapcsolódó kiadvány tervezése és lépéseket tettünk az eddig ismeretlen, érdekes részek feltáró kutatás elindítására. Az Elnökség tárgyalta az ősszel Selmechányán rendezendő jubileumi program lehetőségeit. Az Erdészeti Lapok első példánya 150 évvel ezelőtt Selmechányán jelent meg. Indokolt a jubileumi év kiemelt eseményét e helyszínen rendezni. Haraszti Gyula ismertette az eddigi előkészítő munka alapján körvonalazódó lehetőségeket, melyek megvalósítása azonban nagyban függ a szlovák fél fogadókészségétől.

11./2012. (04.19.) elnökségi határozat:

Az OEE 2011. október 13-ára szervezi az Erdészeti Lapok 150 évfordulójára való megemlékezés selmechányai eseményét, mely csatlakozik az „Akadémisták Selmeceen” programhoz. A program lényeges eleme a Wagner Károly emlékkő felállítása a Botanikus Kertben, melynek megvalósulásáért mindent megtesz az Egyesület. Fogadókészség hiánya esetén az Elnökség, az SZB és az újsághoz kötődő egyesületi tagok részvételével szűkebb megemlékezésre kerül sor.

A szavazáson jelen van 10 fő elnökségi tag. Szavazatok: 10 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

Az ötödik napirendi pont keretében Zambó Péter elnök tájékoztatta az Elnökséget döntéséről, miszerint az Erdészeti Lapok főszerkesztői tisztére pályázata alapján Nagy Lászlót kéri fel. A 2012. március 1-én kiírt, az OEE honlapján és az Erdészeti Lapokban megjelent főszerkesztői pályázatra az április 16-i határidőre 3 pályázat érkezett. A pályázatokat 2012. április 18-án Pápai Gábor, Haraszti Gyula és Lomniczi Gergely bontották fel, akik megállapították, hogy mindhárom pályázat elbírálásra alkalmas, a személyek a pályázat feltételeinek és a feladatkör támasztotta követelményeknek megfelelnek. Ezt követően döntött az elnök Nagy László alkalmazása mellett, mely döntéshez kéri az Elnökség megerősítő támogatását. Nagy László 1976-os születésű okleveles humánökológus, történelem-földrajz szakos tanár. Széleskörű honlap- és kiadvány szerkesztési tapasztalatokkal rendelkezik. Egyesületünk tagja, aki 2011-ben a Zalaegerszegi Vándorgyűlésen az egyesületi honlap fenntartásával és az Erdészeti Lapok digitalizálásával kapcsolatos munkájáért Elismerő Oklevelet vehetett át. 2009-ben ő szerkesztette a Selmechányai Vándorgyűlésre Bartha Dénes és Oroszi Sándor tollából megjelent „Ha Selmec hív...” című könyvet.

12./2012. (04.19.) elnökségi határozat:

Az Elnökség tudomásul veszi az Elnök tájékoztatását, és támogatja Nagy László határozatlan idejű munkaviszonyban való alkalmazását az

Erdészeti Lapok főszerkesztői posztjára. Az Elnökség ezúton is elismerését fejezi ki *Pápai Gábor* nyugdíjba vonuló főszerkesztő 20 éves tevékenységéért, többek között az Erdészeti Lapok címének és egyesületi jellegének visszaállításáért.

A szavazáson jelen van 10 fő elnökségi tag. Szavazatok: 10 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

Az egyebek között *Zambó Péter* ismertette az állami erdőgazdaságoknál dolgozók számára tervezett képzési programot, mely mintául szolgálhat az ágazat képzési programjának kialakításához. A programban az egyesület szakmai rendezvényeinek is szerepük lesz, amennyiben beszámítanak a kötelezően megszerzendő továbbképzési pontszámokba. *Nagy Imre* régióképviseelő kifejtette, hogy a szakma elemi érdeke, hogy a továbbképzéseket maga megszervezze. *Halápi Nándor* elmondta, hogy a szakképzési törvény értelmében változott, a Kormányhivatalokhoz került az erdészeti szakközépiskolák fenntartása. Kérte az Egyesület segítségét az országos képzési jegyzék módosításával kapcsolatban és az erdészeti iskolák VM alá tartozásának megőrzésében. *Zambó Péter* elnök az Oktatási Szakosztály helyzetelemzését, és javaslatát el

kérte a kérdésben. Lomniczi Gergely főtitkár elmondta, hogy a hónap elejétől helyreállt az Erdészeti Lapok terjesztési rendje. A terjesztést mostantól a Magyar Posta Hírlapterjesztési részlege végzi. A Lapokat mostantól rögzített dátum szerint, a hónap közepén kapják meg a tagok. Az új honlap május végére készül el. Ekkorra gyártják le a tagsági kártyákat, amit várhatóan június folyamán vehetnek kézhez a tagok. Az adatlapok feldolgozása a szakosztály-tagság kérdésében még folyamatban van. Ezt követően *Zambó Péter* elnök megköszönte az elnökség aktív munkáját és az ülést bezárta.

Az Elnökség kihelyezett ülése április 20-án délelőtt a gemenci ártéren tartott szakmai programmal folytatódott.

kmf.

Zambó Péter
elnök
Lomniczi Gergely
jegyzőkönyvvezető
Hitelesítők:
Szabó Tibor
régiónképviseelő
Haraszi Gyula
SZB elnök

Jegyzőkönyv

az Országos Erdészeti Egyesület Küldöttközgyűlésének 2012. április 24-én, 10.30-kor kezdődött üléséről

Az ülés helyszíne: Budapest, Erdészeti Információs Központ

Az ülést megnyitva *Kiss László* alelnök köszöntötte a megjelent küldötteket, az elnökség tagjait, *Bak Julianna* EB elnököt, dr. *Kosztka Miklós* DB elnököt és az érdeklődő tagokat. *Zambó Péter* hivatali elfoglaltsága miatt kimentését kérte. *Kiss László* megállapította, hogy 57 fővel a Küldöttközgyűlés határozatképes. A küldöttek ezt követően egy perc néma csenddel emlékeztek *Halász Aladárra*, az Egyesület napokban elhunyt tiszteletbeli tagjára. Az Alelnök a jegyzőkönyv vezetésére *Lomniczi Gergely* főtitkárt, hitelesítőkné *Csepányi Pétert* és *Dobre-Kecsmár Csabát*, Szavazatszedő Bizottság elnökének *Sere Ferencet*, tagjainak *Puskás Lajost* és *Nagy Frigyeszt* javasolta, melyeket a Küldöttközgyűlés egyhangúan elfogadott. Ezután ismertette a napirendet, melyet a küldöttek tartózkodás és ellenszavazat nélkül egyhangúan elfogadtak.

Az első napirendi pont keretében Dr. *Kosztka Miklós*, a Díjbizottság elnöke beszámolt a 2012. évi egyesületi kitüntetések jelölési folyamatáról és a Díjbizottság ezzel kapcsolatos munkájáról. Külön javaslatot fogalmazott meg arra vonatkozóan, hogy a szabályzatban rögzített formai követelmények mellett a jövőbeli kiírások alkalmával a Díjbizottság az előterjesztések tartalmi kialakítására is javaslatot fog tenni. *Kiss László* alelnök ismertette a tiszteletbeli tagsági oklevélre javasolt Dr. *Bondor Antal* életútját és egyesületi tevékenységét. A jelöléshez a Kecskeméti HCS nevében *Koczka Zoltán* támogatólag szólott hozzá. Ezt követően megkezdődött a szavazás, melynek rendjét a Szavazatszámoló Bizottság elnöke, *Sere Fe-*

renc részletesen ismertette. A szavazatszámolás alatt második napirendi pont tárgyalása kezdődött.

Kiss László alelnök a 2011. év tevékenységét és gazdálkodását értékelve bemutatta a küldötteknek írásban előre megküldött mérleg, eredménykimutatás és közhasznúsági jelentés lényeges adatait. A 2011-es év gazdálkodását az NFA támogatás kiesése miatti szükségszerű takarékoság jellemezte. Ez legelőször a bérek területén mutatkozott, személyei változásokat vonva maga után. Az új főtitkár csak év közepétől állt alkalmazásba, aki mellett alkalmazottként csak a nyugdíjas titkárságvezető és a főszerkesztő dolgozott 2011-ben. Részben gazdasági kényszerből, részben tudatos döntés eredményeként csökkent az Egyesület a Budakeszi úti irodába, ami olcsóbb működést tett lehetővé. A pályázati források csekély voltát és a jogszabály változások miatt csökkenő SZJA bevételeket a pártoló tagok szerepvállalása segítette ellensúlyozni. Nem tett le az Egyesület a Székházban történő birtokon belül kerülésről, ezt mutatja az ismét itt rendezett évváró Küldöttgyűlés. A 2011. év rendezvényeiből többek között kiemelte a *Wagner Károly-év* zárását, a Vándorgyűlést, a Múzeumok éjszakája programon való részvételt, a Muzsikál az Erdő rendezvényeit, az Akadémisták Selmeceen programjait. Nemzetközi kapcsolataink ezen a költségszinten megfelelően nevezhetők. Belső kommunikáció területén kiemelte, hogy az Elnökség kiemelt feladatként mindent megtett a nyomtatott sajtótermékünk megjelenítéséért, de emellett nem lehet elhanyagolni az egyre több látogatót vonzó online felület fejlesztését sem. A Könyvtár látogatottsága nőtt, a költozés óta aktívabban kapcsolódik az egyesületi életbe. Az Erdészcsillag Alapítvány 10 éves jub-

leumát ünnepelve működött 2011-ben. Az érdekképviseleti tevékenység hatékonyságán szükséges javítani, ennek kezdete a MEGOSZ-szal és FAGOSZ-szal közös állásfoglalások kiadása. A tervezettnél jobb eredmény előre nem látott, év végén érkezett támogatások következtében alakult.

Az Ellenőrző Bizottság nevében *Bak Julianna* elnök elfogadásra javasolta a 2011. évi beszámolót. Kiemelte, hogy a 2012. év működési bizottságát javítja a céltartalék képzése. Örvendetesnek nevezte a tagdíj reform elindítását, ezáltal az Egyesület fix bevételeinek növelését. Külön köszönetet mondott a Küldöttgyűlésnek az ebben való partnerségért. 2011-ben kártyák elkészítésére. A bevétel az egyéni tagdíjak növekedésének köszönhetően jelentősen növekszik. Ezzel párhuzamosan költségnövekedést az Erdészeti Lapok megnövekedett példányszámának köszönhető többlet és a személyi kiadások növekedése okoz. Emellett a működést 2012-ben is az előző év takarékosága jellemzi. Lehetséges lesz azonban a helyi csoportok és szakosztályok működésének támogatása, kisebb informatikai fejlesztések megvalósítása, az egy-séges arculat kialakítása. A hagyományos programok jobb színvonalon valósíthatók meg. A megnövekedő pénzeszköz állománynak megfelelően 10 millió forintra nő az éves befektetési terv összege. A fő gazdasági cél az éves működés biztonságos finanszírozása.

A 2012-es év terveit és programot ismertette *Kiss László* alelnök beszámolt a tagsági reform aktuális állásáról, miszerint több mint 3000-en erősítették meg tagságukat az Egyesületben. Külön megköszönte azok munkáját, akik ebben közreműködtek, és sokat tettek a tagság megőrzéséért. Kérte a kitartást a munka befejezéséhez. Gazdasági téren az Egyesület 1,8 millió forint céltartalékot képzett a tagsági kártyák elkészítésére. A bevétel az egyéni tagdíjak növekedésének köszönhetően jelentősen növekszik. Ezzel párhuzamosan költségnövekedést az Erdészeti Lapok megnövekedett példányszámának köszönhető többlet és a személyi kiadások növekedése okoz. Emellett a működést 2012-ben is az előző év takarékosága jellemzi. Lehetséges lesz azonban a helyi csoportok és szakosztályok működésének támogatása, kisebb informatikai fejlesztések megvalósítása, az egy-séges arculat kialakítása. A hagyományos programok jobb színvonalon valósíthatók meg. A megnövekedő pénzeszköz állománynak megfelelően 10 millió forintra nő az éves befektetési terv összege. A fő gazdasági cél az éves működés biztonságos finanszírozása.

A 2012-es év terveivel kapcsolatban *Bak Julianna* kiemelte annak fontosságát, hogy a programok a biztos bevételekkel szinkronban legyenek. A terveket elfogadásra javasolta. Felhívta a figyelmet az új civil törvénynek megfelelően az Alapszabály és egyéb szabályzatok felülvizsgálatának szükségességére.

A küldötti vélemények sorában *Schmötzer András* megjegyezte, hogy a közhasznúsági jelentés tanúsága szerint sok az olyan csoport, aki nem küldött beszámolót. Felvetette, hogy azok a csoportok, akik nem teljesítik ezirányú kötelezettségeiket, ne részesüljenek működési támogatásból. Kérdésére, miszerint lesz-e Év Erdésze Verseny, *Kiss László* elmondta, hogy az éves tervben benne van, a szervezés egyedi feltétele a lebonyolító cég megtalálása. *Ferenczi Tamás* erőteljesebb 1%-os kampány lehetőségét vetette fel.

1./2012. (04.24.) Küldöttközgyűlési határozat: A Küldöttközgyűlés az OEE 2011. évi pénzügyi beszámolóját 25.878 eFt mérlegfőösszeggel és 837 eFt közhasznú tevékenységből származó eredménnyel; a 2011. évi pénzügyi befektetési beszámolót 14.951 eFt átlagos befektetési állománnyal; és a 2011. évi közhasznúsági jelentést külön-külön elfogadja és felkéri a

főtitkárt a határidőben történő letétbe helyezésre.

A szavazáson jelen van 54 fő küldött.

Szavazatok: 54 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

(A szavazáson nem vett részt a kitüntetésekkel kapcsolatos Szavazatszámmláló Bizottság 3 tagja.)

2/2012. (04. 24.) sz. Küldöttközgyűlési határozat:

A Küldöttközgyűlés a 2012. évi programot, a pénzügyi tervet 54.386 eFt bevétellel, 54.335 eFt kiadással és 51 eFt eredménnyel, valamint a befektetési tervet 10.000 eFt átlagos befektetési állománnyal külön-külön elfogadja.

A szavazáson jelen van 54 fő küldött.

Szavazatok: 54 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

(A szavazáson nem vett részt a kitüntetésekkel kapcsolatos Szavazatszámmláló Bizottság 3 tagja.)

Az Egyesületi kitüntetésekkel kapcsolatos szavazás eredményeként a Küldöttközgyűlés a következő határozatot hozta:

3/2012. (04.24.) sz. Küldöttközgyűlési határozat:

A Küldöttközgyűlés a következő tagsáknak adományoz kitüntetéseket.

Tiszteletbeli tagsági oklevél:

Dr. Bondor Antal

Bedő Albert Emlékérem:

Bak Julianna

Andrésiné dr. Ambrus Ildikó

Kovács Gábor

Kaán Károly Emlékérem:

Burián Endre

Steiner Józsefné

Limp Tibor

Decrett József Emlékérem:

Stix Józsefné

Gombási Károly

Homoki Nagy István

Elismerő Oklevél:

Balás Mária Éva

Borosán István

Csapó József

Dudás Pál

Gembiczki Ferenc

Gembiczki Ferencné

Gyenes István

ifj. Partos Kálmán

Jancsó György

Laki László

Léránt János

Molnár József

Orbók Ilona

Puskás Mihály

Rabi Attila

Rácz Imre

Schweighart Ottó

Végh Gábor

Az egyebek napirendi pont keretében Kiss László alelnök elsőként a határon túli tagok tagdíjának kérdését vezette elő. Cél a tagsági kedvezményként kiküldött Erdészeti Lapok minél szélesebb körnek történő eljuttatása, különös tekintettel a magyar erdész szakmai

nyelv megőrzésének fontosságára a határon túli magyar közösségekben.

4./2012. (04.24.) Küldöttközgyűlési határozat: A Küldöttközgyűlés a 2012. évtől kezdődően a Kárpát-medencei és euróatlanti szakmai integráció erősítése céljából a határon túli tagok számára havi 100.- Ft, azaz évi 1.200.- Ft-ban állapítja meg a tagdíj mértékét.

A szavazáson jelen van 54 fő küldött.

Szavazatok: 54 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

Bak Julianna beszámolt a 2012. július 6-7-én Miskolcon rendezendő 143. Vándorgyűlés előkészületeiről.

Kiss László alelnök ismertette az elnök döntését, miszerint Nagy László veszi majd át az Erdészeti Lapok főszerkesztői feladatait. A döntést az Elnökség tudomásul vette és támogatta. Lomniczi Gergely főtitkár beszámolt a MTESZ Fő utcai épületének értékesítéséről és a MTESZ anyagi helyzetéről. Holdampf Gyula felvetette a MTESZ-ből való kilépés lehetőségét.

gét, hogy egyesületünk ne legyen egy elhúzó agónia további részese. Kiss László ígérete szerint az Elnökség napirendre tűzi és megvizsgálja a kérdést. Lomniczi Gergely beszámolt az Erdészeti Lapok terjesztési rendjének átalakításáról, és az új honlap kialakításáról, melynek terveit is bemutatta. Kiss László ismertette az őszi selmecbányai rendezvény tervét, mely az Erdészeti Lapok jubileumához kapcsolódna. A Küldöttközgyűlés következő ülését az Alapszabály módosítással összhangban, leghamarabb ősszel tartja.

Az ülés végén Kiss László alelnök megköszönte a nagy létszámban megjelent küldöttek aktív részvételét, és bezárta a Küldöttközgyűlést.

kmf.

Kiss László

levezető elnök

Lomniczi Gergely

jegyzőkönyvvezető

Hitelesítők:

Dobre-Kecsmár Csaba

Csepányi Péter

OEE Erdészcsillag Alapítvány pályázati felhívása

Az erdőgazdálkodásban dolgozók, erdészeti nyugdíjasok és családtagjaik támogatására.

A felhívás célja: A rászoruló támogatása, családsegítés, időskorúak gondozása.

Támogatásra jogosult: Az erdőgazdálkodás területén dolgozók és családtagjaik, az erdészeti nyugdíjasok. Családtagnak minősül a feleség, (özvegy) és gyermekek (18 éves korig).

Feltétel: legalább 5 éves e területen végzett, igazolt munkaviszony. Az OEE tagság nem feltétel.

Támogatás igényelhető:

1. Elhunyt erdészek és erdészeti dolgozók gyermekeinek megsegítése, esélyegyenlőségük megteremtése, anyagi helyzetük javítása érdekében.
2. Nehéz anyagi körülmények között élő erdészek és családjuk helyzetének javításához.
3. Időskorú, nyugdíjas erdészek szociális helyzetének javításához.

A pályázat tartalmi és formai követelményei:

A pályázatokat augusztus 31-ig (**2 példányban**) kell benyújtani (a szükséges mellékletekkel együtt) az **OEE Erdészcsillag Alapítvány 1021. Budakeszi út 91. címre.**

A pályázatot beadhatja a jogosult, illetve egyesületi helyi csoport, vagy szakosztály, illetve munkahelyi közösség is a kedvezményezett megjelölésével, amennyiben a rászorultság körülményeit és a szükséges adatokat ismeri (adatlap).

A beadott pályázathoz mellékelni kell: a kitöltött „Adatlap”-ot (1.sz. melléklet), az Országos Erdészeti Egyesület Helyi Csoport titkárnak véleményével.

Az Adatlap információin kívül, röviden indokolni kell a rászorultság körülményeit.

A pályázat elbírálásának rendje és az elbírálás főbb szempontjai

A pályázat évente egy alkalommal kerül kiírásra.

A pályázatokat az Alapítvány kuratóriuma október 31-ig elbírálja és döntéséről értesíti a pályázókat, valamint az OEE illetékes helyi csoportját.

A kuratórium a pályázatok elbírálása során az alábbi szempontokat vizsgálja:

- A közös háztartásban élők egy főre eső havi jövedelme és a mindenkori minimálbér viszonya,
- a kérelmező egészségi állapota, betegállományának hossza, kórházi kezelése, esetleges balesete, leszámálékolása, esetleg haláleset, stb.
- a család összjövedelmét, illetve kiadásait befolyásoló lényeges változások,
- eltartottak, gyermekek száma,
- árvaság,
- az igény gyakorisága,
- helyi csoport véleménye.

A segély alsó és felső határértékét a rendelkezésre álló szabályozás és keretek ismeretében a kuratórium határozza meg, melyet az indokok súlyossága és az igénylők száma befolyásol.

Gémesi József
a kuratórium elnöke

Végső búcsú Halász Aladártól (1921–2012)

2012. április 19-én, életének 91. évében elhunyt Halász Aladár, okleveles, Pro Silva Hungariae díjas, Ember az Erdőért díjas, Bedő Albert díjas erdőmérnök, az Országos Erdészeti Egyesület tiszteletbeli tagja.

Halász Aladár a II. világháború utáni erdész-nemzedék kiemelkedő erdész-közigazdásza volt – egyike azoknak, akik jellemformáló tartásukkal, elkötelezett hazafiságukkal hitelesítették az erdészet gazdasági és közéleti megjelenítését.

Az OEE április 24-i Küldöttgyűlésének résztvevői egyperces néma felállással emlékeztek az Egyesület tiszteletbeli tagjára.

Családtagjai, barátai és tisztelői 2012. május 14-én búcsúztatták Budapesten, a Kékgolyó utcai Budahegyvidéki evangélikus templomban, majd hamvait a Farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra.

A kortársak nevében dr. Szőnyi László búcsúztatta

Elhunytát megelőzően néhány hónappal találkozhattunk Halász Aladárral. Személyesen, maga hívott otthonába. Családja, és akkor még közöttük kedves felsége, Piroska körébe.

Legrégebbi társaival akart együtt lenni. A 90 nyarasokkal. A félszáznyiból megmaradt négyünkkel. Térdünk között már ott szorult a bot. Száradó arcunkon átsugárzott a derű. Előntött bennünket az emlékezés.

A Főiskolán időztünk először. 1939. Láttuk, de még nem ismertük meg egymást. Tudtuk, hogy Halász Aladár a négy soproni licista egyike. Egymásra a második évben figyeltünk fel. Nem voltak **tankönyveink**. Elkezdtek kiadásukat, sorozatban egymást követően. Gyorsírní, szöveget kézírással, később gépre áttenni tudók, nyomtatott türelmesen végzők találtak hónapok alatt egymásra. „Halász Ali” a rajzokban, a képletírás pontosságában tűnt ki. Ekkor ismertük meg szinte önpusztító munkatempóját, terhelhetőségét, minőség iránti igényét, készségét együttműködésre. Ezt ismerhette fel Modrovich Ferenc, az Út- és Vasútépítési Tanszék könyvtárban segítően együtt dolgozó tanára, hívta meg tanszékére, készítette elő első külföldi ösztöndíját. Másfél évet töltöttünk itt – együtt. Oktatásban és „Modró” mellett az életre felkészítő nevelésben is. Az ország megnövekedett. 1944-ben kaptuk meg diplománkat. Elhívtak bennünket a nagy erdők nagy erdőgazdaságai.

Nyári gyakorlatra már a keleti Felvidék és Észak-Erdély erdőigazgatóságaihoz osztottak be. Hétvégeken a gerinceken jártunk. El-elhamvadó tűz mellett

fatönkön éjszakáztunk. Szédülten kerestük, élveztük a **csúcsokat**, nem a ridegségét, de a határtalan végtelenséget. Ali élete végéig csúcsokon maradt, azokat összekötő gerinceken járt. A távlatokban élt, metszően éles levegőben. Sokszor egyedül, néha magányosan, de talpon kellett maradnia.

Az ember azonban völgyi életre született. Erőt méríteni oda kell visszatermnie. Ott él a **család**. Ott él a feleség. Otthoni helyét nyugalomba szorultán, már a völgyben keresve ismerte fel: fentről hozhatta magával a megtartó erőket, éltette generációja gyermekeit, szellemi értékeit unokáinak adta át. Ugyanazt tettük ismét: a nyelvtanulásnak adtunk előnyt. Közben vezettük őket a kultúra, a család története, a hagyományok ösvényeire falainkon belül és kívül.

A csúcsokon nyert, kifejezhetetlen boldogságot nem lehet felejtetni. A völgybe érve, már jutva esetleg – jelentkezik a múlt. Levéltárak, a szájhagyományok sokféle fajtája állt össze asztalán **alapvető hiányművekké**. Az elsők között ismét Sopron: hallgatói társaink „Harcéták” csoportjára emlékezik. Színvonalára utal: történelmi szakfolyóirat közli írását. Dolgozik, magához vonz és szervez együttműködő társakat – mint életében. Nem ritkán elvadult bozótoson át halad. Derűvel, néha erős lendülettel is fűtött munkakedve nem tört meg. Sokfelől kapott, sokfelé továbbnővelt képességei, mindenre éber figyelme, a részleteket értelmes összefüggésbe rendező, céltudatos mozdulatai ott vannak nagyszabású gazdaság- és szakmatörténeti munkáiban.

Szellemeinek magasságaiba, tisztaságába azonban csak közeli barát pil-

lanthatott be. Örööm egyik levelét, amelyben szinte önmarcangolóan keresi a tanácsot megbántani vélt munkatársa kiengesztelésére. Felismerhette azt is, hogy életében vett sok ajándékáért fel kell néznie arra, akitől azokat kapta. A közelmúltban egyszer nem találtam otthon. Felesége, Piroska mondta: egyháza diakóniai szolgálata keretében soron lévő rászorulókat keresett fel. Csúcsok és a völgy embere...

Halászak lehet szakmánk nagy közössége keretében kiknek útját rendezte, kiket személyes dolgaiban segíthetett. Boldogok, kik közvetlen barátságával élhettek. 70 esztendőn át...

Zambó Péter az OEE elnöke az Egyesület tiszteletbeli tagját búcsúztatta

Fájdalmas leckét osztott ránk a Mindenható – búcsúzni jöttünk.

Búcsúztunk Halász Aladártól, az igaz Embertől, a családfőtől, a Pro Silva Hungariae díjas, Ember az Erdőért díjas, Bedő-díjas erdőmérnöktől, az Országos Erdészeti Egyesület tiszteletbeli tagjától, a huszadik századi nagy erdészgeneráció egyik utolsó képviselőjétől.

Legendás firma volt – meghatározó azok között, akik jellemet formáló tartásukkal, elkötelezett hazafiságukkal hitelesítették szakmánk megjelenését, akiket példaképként tisztelhetünk.

A háborút követő nemzedék egyik legkiválóbb erdész-közigazdászaként,

alakítójává vált a magyar erdőgazdálkodásnak.

Idézzük fel most egy kimagaslóan tartalmas életút fontosabb állomásait!

Halász Aladár 1921. szeptember 5-én született, a répceszemerei körorvos harmadik gyermekeként.

Az édesanyját korán elvesztő, az olvasás szenvedélyével megáldott ifjú a Soproni Evangélikus Líceum padjaiban alapozta meg kivételes műveltségét.

Számára a keresztény hit és a cserkészélet az erkölcsiségét meghatározó élményt, az aktív természetjárás az élő környezet, az erdő megismeréséhez vezető utat jelentette.

Kiválóan tanult. Természettudományos érdeklődése és Sopron szelleme a Főiskolára vonzotta Őt.

Hallgatói éveit, majd pályakezdését beárnyékolta a második világháború.

Ebben a férfivá érlelődő időszakban, az Ifjúsági Kör tagjaként ismerkedett meg a Selmecen gyökerező hagyományok, szakmai, nemzeti és emberi értékek fontosságával. Olyan firmák keresztelték balekká, akik azután az egész életére hatással lettek: Madas András és Hibbey Albert.

Kitűnő minősítésű erdőmérnöki oklevelét 1943-ban szerezte meg.

Éppen csak munkába állt a főiskola útépitési tanszékén, máris a nyugati frontra vezényelték.

Szolgálatára során, majd a hadifogságban kiválóan megtanult angolul, amit egész pályafutása alatt eredményesen kamatoztatott.

Hazatérése után a Balassagyarmati és a Szombathelyi Erdőgazdaságnál szerzett üzemi gyakorlatot. Később a soproni szakiskolában tanított, műszaki és matematikai tankönyveket szerkesztett volt évfolyamtársai, Szőnyi László és Tuskó László kollégájaként.

Ezek egyben a családalapítás évei is – 1946-ban összeházasodott gyerekkori szerelmével, Gőcze Piroskával.

A rákosista diktatúra poklában a szakmánknak egy valóban kivételes lehetőség adódott.

1949-ben Madas András megbízást kapott az ország öt legjobb erdőmérnökének összegyűjtésére, hogy azokkal a Tervhivatalból irányítsák a magyar erdészetet.

E munkatársak egyike lett Halász Aladár.

Működésük első fegyverténye az volt, amikor megalapozott számításokkal, a hatalommal szembeszálló szakmai érveléssel meg tudták akadályozni a fakitermelések esztelen mértékű fo-

kozását – sőt elfogadtatták, hogy a háborús erdőpusztítások sebeinek begyógyítása jelentős erőforrásokat igényel.

E minden korábbi elképzelést felülmúló program új szakmai távlatokat, korszakot nyitott, amit sokan, világnézeti különbség nélkül az erdőművelés aranykorának tekintenek.

A következő, nagyhatású évtizedben Halász Aladár az Országos Erdészeti Főigazgatóság főigazgató-helyetteseként, a Tervfőosztály vezetőjeként, majd a MÉM Erdészeti és Faipari Osztályának vezetőjeként dolgozott.

Az erdőgazdálkodás országos szintű tervezésében leginkább jártas szakemberek egyike volt. Ismereteivel, koordináló képességével, lényeglátásával meghaladta korát és kortársait.

Tevékenységevel megnyíltak a közgazdasági feltételek az ország erdőszűcsének növelésére és hosszú távú faelátására.

Megteremtette a korszerű üzemtervezés hátterét. Akadályokat nem ismerő, szívós következetességgel munkálkodott azon, hogy a magyar erdőgazdálkodás fejlesztése lépést tudjon tartani a nemzetközi színvonallal.

Kidolgozta a fatermelés és forgalmazás nemzetközi statisztikai rendszerét, sémákat adott a vállalati tervezéshez, megalapozta a valuta- és az árrendszer szabályozását az akkori gazdasági környezetben.

Az Ő nevéhez is fűződik az Erdőfenntartási Alap létrehozása és több évtizedes működtetése.

Őszinte, rendkívül fegyelmezett ember volt, mindig megadta a tiszteletet partnereinek.

Vezetőként soha nem szakadt el munkatársaitól és a gyakorlati élettől, nem bűjt az íróasztala mögé.

Expedíciói során eljutott a Kárpátaljára, Erdélybe, Albániába, Európa számos országába, Szibériába és Kanadába. A tapasztalatait összefoglaló dolgozatok rendkívül tanulságosak az utókor számára is.

Szakmai tekintélye és nyelvtudása révén részt vehetett az EGK és a FAO erdészeti bizottságaiban, ahol globális szintű gazdasági kérdésekkel, például a faszükséglet kielégítésével foglalkozott.

Ott ült Madas András mellett Buenos Airesben az Erdészeti Világkongresszuson, ahol közösen vitték be a köztudatba az erdők hármaskörének megváltoztatását.

1975-ben Halász Aladárt megválasztották a FAO Erdészeti Bizottsága elnökének, ami az egész magyar erdészeti számára jelentős megtiszteltetés.

Az MSZMP-be sosem lépett be, ezért a rezsim erős felügyelet alatt tartotta Őt.

Bár korai, váratlan nyugdíjazásával a hivatali és vezetői pályája méltatlan véget ért, a szakmai életútja még korántsem fejeződött be.

Szaktanácsaival segítette az ERTI tevékenységét, felszabaduló energiáját szakirodalmi munkásságának kiteljesítésére fordította.

Művei forrásértékkel tudósítanak a korszak lényeges gazdasági folyamatairól – egyebek mellett ilyen „A magyar erdészet 70 éve számokban”, az „Erdészeti adattár” vagy a „Faárrendszerünk és az erdőművelés finanszírozási rendszerének történeti áttekintése”. Egyedülálló és hiánypótló az általa megalkotott Angol-magyar és magyar-angol erdészeti, vadászati és faipari műszaki szótár.

Visszaemlékezést írt az albániai expedícióról és megírta a háborúban visszatartott országok erdészettörténetét is.

Hét évtizeden át Egyesületünk hűségese tagja volt.

A Gazdasági Szakosztály megalapítása az Ő nevéhez fűződik - ezen túl, az OEE egyéb fórumain is kezdeményezte az újabb üzemgazdasági, technológiai ismeretek megvitatását, alkalmazását. Szakszerű, igényesen rendszerezett, kulturált érvelésével a nehéz helyzetekben is jól szolgálta a szakma érdekeit.

A Szeniorok Tanácsának köztiszteletű tagjaként is aktív szerepet vállalt. Ismereteit több esetben figyelmeztető jelleggel adta közre, amivel nagyban segítette az Elnökség munkáját is.

Gazdag pályafutása során számos kitüntetés érte el.

Az OEE Bedő Albert Emlékérmét 1969-ben vette át, majd az „Ember az erdőért” alapítványi díjat, melyet 2010-ben az Egyesület legnagyobb elismerése, a Tiszteletbeli Tagsági Díszoklevél követett.

A miniszteri kitüntetések közül 2004-ben megkapta a Pro Silva Hungariae emlékérmét, majd 2011-ben az Életfa Emlékplakett arany fokozatát vehette át.

Személyiségének példás megnyilvánulásai egy teljes korszakra voltak hatással, illetve még ma is hatnak. Mindezekelőtt az erkölcsöt, a kitartást, a tehetséget és a teljesítményt értékelte.

Halász Aladár azt vallotta:

Tiszteld a felmenőidet, hogy majd téged is megbecsüljenek! Okulj az erőnyelvből és a hibáikból!

Vezérlő elvei voltak: *a keresztyén hit, a család szentsége, az élethosszig*

való tanulás és a természet megismerésének fontossága. Iránymutatója volt egy ige Pál apostol Filippibeliéhez írt leveléből: „Mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem meg-erősít.”

Családi krónikájában az utódainak szánt, legfontosabb intés:

„Az imádságról és bálaadáról soba meg ne feledkezzetek!”

A selmeci erdész-óriások méltó utódaként, egyenes derékkal, fegyvelmezeten, tiszta lelkiismerettel élt és dolgozott. Becsületét sem a háború, sem a diktatúra nem tudta eltorzítani.

Szilárd akaraterejével dacolt a sors-sal, a hitére támaszkodva igyekezett lélekben úrrá lenni szerettei elvesztésének tragédiáin.

Magam is azok közé tartozom, akiket Halász Aladár a bizalmába fogadott. A tanácsaival nekem is segített túllépni a

nehéz időszakokon, megosztotta velem kivételes tudását, tapasztalatait.

Személyiségéből olyan erő sugárzott, amelyet a klasszikus irodalomból ismerhetünk.

Az elért eredményeiben jó barátjához, dr. Madas Andráshoz, az Egyesület Örökös tiszteletbeli elnökéhez hasonlítható, kivételes nagyság.

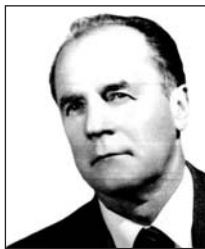
Kedves Ali Bátyánk!

Személyes példával vezetél rá bennünket arra, hogy mi volna a dolgunk erdészként, vezetőként és emberként. Nehéz lesz a mindennapok kihívásainak Hozzád méltóan megfelelni!

Őszinte tisztelettel búcsúszom Tőled az Országos Erdészeti Egyesület, a magyar erdészek nevében. Köszönjük mindazt, amit az erdőért, a hazáért és értünk tettél!

Jó Szerencsét, Isten Veled!
Nyugodj békében!

Bacsó Lajos (1938–2012)

Életének 74. évében elhunyt Bacsó Lajos erdésztechnikus, nyugalmazott kerületvezető erdész.

Szakmai pályafutásának kezdete óta tagja volt az Országos Erdészeti Egyesületnek.

Búcsúztatójára 2012. április 30-án került sor Putnokon.

1938-ban született Putnokon, itt nevelkedett, s itt kezdte tanulmányait. Az általános iskola elvégzése után 1953 szeptemberétől a Soproni Erdészeti Technikum kiváló tanárai készítették fel az eljövendő erdész életre. 1957-ben szerezte meg erdésztechnikus képesítését, s ezen év augusztusában megkezdte a munkát szülőföldjén, Putnokon, mint beosztott erdész az Észak-Borsodi Állami Erdőgazdaság kötelékében. Az 1957. októberi átszervezést követően a Keltbükki Állami Erdőgazdaság vált munkaadójává.

1958-ban kinevezték a putnoki község-határban lévő „Zsuponyó-völgyi” erdész-kerület vezetőjének. Az erdőgazdaságot és a Putnoki Erdészetet egyaránt több ízben átszervezik, de Ő mindig a helyén maradt. A néhány hónapos katonai szolgálatot követő sajómercsei „kitérő” kivételével egész pályafutását szeretett erdejének szentelte, neve örökre összeforrt a Zsuponyó-völgygel.

A Hűség Városában tanáraitól kapott erdőszeretet mély hatást gyakorolt rá, s végigkísérte életútján. Ezt örökölte tovább a nagyszámú erdészgyakornokoknak is, akiket istápoli pályájuk kezdetén.

1985-ben alapító tagja volt az Erdész Diákok Baráti Körének.

Az 1980-as évek elejétől több alkalommal látott el a kerülete mellett az erdészetről műszaki vezetői feladatokról is.

1995-ben a privatizáció során erdészkerületének nagyobbik hányada magántulajdonba került, s Ő nyugállományba vonult. Ugyanakkor szeretett erdejét nem hagyta el, hiszen szakirányítóként tovább munkálkodott az időközben alakult Zsuponyó-völgyi Erdőbirtokossági Társulatnál. Tevékenységét egészen addig folytatta, míg erőnléte ezt lehetővé tette.

2005-ben megromlott egészségi állapota miatt végleg befejezte aktív pályafutását, a birtokoságtól is elköszönt.

Bizton állíthatom minden erdész ismerősöd nevében, hogy őrizzük emlékedet! S őrizik azt a Zsuponyó-völgy tölgyesei az idők végezetéig!

Nagy Lajos

Faragó Barnabás (1939–2012)

Bükkaranyos szülőlte voltál és az atyai házból kaptad az indítást és a dicső természet szeretete iránt. Vadász édesapád fogta a kezét és segített az indulásban, hogy mielőbb képezhesd magad a szívedben érzett erdész- és vadászszakmában. Az ásvóhalmi erdész szakiskola megadta az indítást, és már az 1950-es évek vége felé a Kékmezőn találd magad mint erdészgyakornok. Ebben az évben már együtt járhattuk Browniingoddal a válladon a Cseh-völgytől a Ruda vonulatáig az erdős bérceket.

Szakmai tudásod által a sors a Tormai karszt vidékére szólított, ahol kerületvezető erdészként 9 évet szolgálhattál kis családod-

dal, Ancsával és kislányoddal együtt. A szívedről a csodálatos helyről visszahúzott szülőfalud határába, ahol már mint erdésztechnikus végeztél a kerületvezetői feladatot, miközben az apai házatok mellett felépítettél saját családi fészket. A szakmai munkák sokaságában mindig az élen jártál és hamarosan kiérdemelted, hogy a Mocsolyástelepi Erdészet műszaki vezetője lehettél.

Talán ezek azok az évek, amikor barátságunk még szorosabbra forrhatott. A szilpusztai és bükki üzemi vadászatok élményeit vihetted el szívedben az örök vadászmezők honába.

A több évtizedes állami erdőgazdasági szolgálatod feladva a bükkaljai térségben a termelőszövetkezetek és magánerdők kezelője lettél.

Emlékedet kegyelettel őrzik a volt munkatársak, a sok száz hektáros erdőállományok, amelyek nevedhez fűződnek, a természet némaságában állnak őrten emléked felett.

*Az örök vándornak nincsen nyugalma,
ha megfáradt testét a betegség nyomja.
Íme most véget ért a dolgozó földi pályája,
Fogadj, óh természet, dicső oltalmadba.
Isten veled! Nyugodj békességben!*

A mocsolyási munkatársak nevében is

Csizmadia Sándor

Gránitz András (1973–2012)

Megrendülten értesültünk, hogy kiváló munkatársunk, Gránitz András, a HM Budapesti Erdőgazdaság Zrt. Lovasberényi Erdészeti Igazgatósága vadászati műszaki vezetője tragikus körülmé-

nyek közt elhunyt.

András a szakmai pályafutását Lovasberényben 1995-ben kezdte vadászati szakmunkás munkakörben. A vadászat iránti elkötelezettségéből adódóan a vadgazdálkodás valamennyi területén bizonyította rátermettségét, így 2001-től beosztott vadász, 2005-től kerületvezető vadász, majd 2007-től vadászati műszaki beosztást töltött be munkatársai és vezetői meglegedésére.

Elhivatottsága és szakmai képzettsége a 2004-ben megszerzett agrármérnöki diplomával, valamint a 2008-ban megszerzett vadgazdálkodási szakmérnöki oklevéllel vált teljessé. 2004 óta volt Egyesületünk tagja.

Munkája volt egyben a hobbi is. Kimagasló érdemeket szerzett a lovasberényi dämállomány minőségi kialakításában, a vad-disznóskert megtervezésében és létrehozásában. A dämzarvas – mint a lovasberényi vadállomány meghatározó tényezője – volt a szívügye. Szakmai erőfeszítéseit több 5 kg feletti trófea igazolta. Az általa szervezett hajtásokat, terelő vadászkatokat és egyéni vadászkatokat szinte kivétel nélkül siker koronázta.

A rövid, de igen eredményes szakmai pályafutás hirtelen megszakadt. Sírjánál elhangzottak az utolsó lövések a szeretet és a megbecsülés kifejezéséeként.

Nyugodjál békében, emléked megőrizzük.

Könyvismertető

Természetvédelmi növénytan

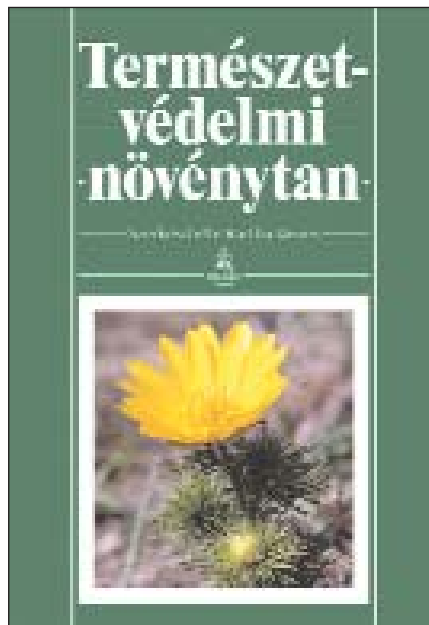
Szerkesztette Bartha Dénes,
Mezőgazda Kiadó, 2012

Az intézményes természetvédelem kezdetétől eltelt kerek nyolc évtized második felében a természetvédelemmel (is) foglalkozó írások, kiadványok száma soha nem remélt és nem tapasztalt mértékben megnövekedett. Ezt az év elején megjelent tankönyv is meggyőzően bizonyítja. Ennek a szerzők „a felhasználó és ajánlott irodalom” megnevezésű 12. fejezetében több mint háromszáz művet sorolnak fel. E lista részletesebb vizsgálata során kiderült, hogy az időszak első negyven évében (1930-1970 között) 25 (vagyis kétfévente 1), a második felében (1970-2010), ugyanennyi idő alatt pedig 275 írás, (vagyis évente 8) látott napvilágot. Nyilvánvaló, hogy a kiadványok számának tizenhat-szorosára való emelkedését a védett természeti értékek állományának rohamos növekedése segítette és tette szükségessé. Természetesen tekinthető az is, hogy a természetvédelem első évtizedeiben a kiadványok nagyobbik része ismeretterjesztő volt, később pedig zömmel szakmai tapasztalatokra és a tudományos kutatások eredményeire támaszkodott.

A természetvédelmi tevékenységet hazánkban általában hat nagy szakterületre osztjuk, melyek közül a négy legalapvetőbb: a földtani, a víztani, a növénytani és állattani. A nemzeti parkok és egyéb védett területek monográfiaszerű bemutatása, valamint a védendő és védett növény- és állatfajokat ismertető írásművek megjelenése után viszonylag későn került sor a szakmai csoportosítás szerint megírt egyetemi és főiskolai tankönyvek megjelentetésére. Ennek első mérföldköve a Debreceni Egyetem Mezőgazdaság tudományi Karának koordinálásában megjelent *dr. Juhász Lajos* egyetemi docens által szerkesztett, a Mezőgazda Kiadó gondozásában 2007-ben kiadásra került Természetvédelmi állattan című tankönyv. Ezt követte – viszonylag gyorsan – ez a növényvilágot bemutató könyv.

De ne legyünk szégyenlősek, ez a mű nemcsak könyv, hanem mintapéldája lehet annak, hogy ha az erdészek, a mezőgazdák, a botanikusok, a természetvédők összefognak, mire képesek. Ilyen eredmények szülehetnek, ha a szakemberek egymás legyőzése helyett

egymás támogatását tűzik zászlajukra. Nem azon kellene csámcsognunk, hogy ki és mikor kezdte el a természetvédelem bölcsőjének ringatását, ki a magyar és ki a még magyarabb, hogy Kaán Károly erdésznek volt e nagyobb, vagy természetvédőnek kisebb, hogy az erdésznek, az erdésznek vagy az erdőnek van e nemzetisége. A lényeg ugyanis nem ez, hanem az, amit a könyv

tiszteletre méltó szerzői megírtak, az nemcsak a Bükkben igaz, hanem a Kassa melletti erdőkben is. Nincs külön magyar és szlovák bükkös. Csak bükkös van. E könyv szerkesztője már többszörösen bebizonyította, hogy a különböző iskolákban végzett, különböző munkahelyeken dolgozó, más-más szakmát gyakorló és jó szándékú emberek tudnak egységet teremteni, a szakmát nem elszigetelni, hanem gazdagítani. A kimagasló egyéni teljesítmények mellett szükséges és lehetséges kisebb szellemi közösségek, alkotóműhelyek létrehozása és működtetése. Nem sértegetésnek szánom, hiszen 18 éven keresztül én is „tő mellett” kerestem a kenyerem, de arra is felhívom a figyelmet, hogy az egyes kollégák szerinti „mindenek fölötti tömellettség” nem valamennyi betegséget gyógyító orvosság. Tő mellett is lehet számárságokat kitalálni, meg írásztal mellett, tanszéken, laboratóriumban, sőt minisztériumban is értékes gondolatokat megfogalmazni.

A természetvédelemben az egyik vitán felül álló varázsszó a biodiverzitás,

az élet sokszínűsége. Mint sok mindent, ezt sem lehet azonban határtalanul alkalmazni, mindenek fölöttinek tekinteni. A könyv erre is ad példát. A felsőfokú természetvédelmi képzés és továbbképzés 35-40 esztendő. Az elmúlt évtizedek alatt szinte valamennyi „valamire való” felsőoktatási intézmény bevezette a tantárgyai közé. Ez azonban nem a jó értelemben vett sokszínűséget jelentette, hanem sok esetben az áttekinthetetlen, egymásnak ellentmondó káoszt. Számítatlan példa van arra, hogy az ugyanazt a tantárgyat oktató tanárok és hallgatók nincsenek egymással beszélő viszonyban, de nem azért, mert haragszanak egymásra, hanem mert nem értik egymás nyelvét. E tankönyv ennek alátámasztására két példát is ad. A természetvédelmi tárgyú szak- és tankönyvek átlapozgatása után kiderült például, hogy „a növény- és gombafajok természetvédelmi jelentőségének megítélése és szempontjai” című fejezet tartalma mindenütt más és más. Az egyik tankönyv ezeket öt pontban sorolja fel, Bartha Dénes pedig tizenötben. (Pl. sokféleség, ritkaság, elterjedtség, pótolhatatlanság, szépség stb.).

Hasonló a helyzet a növényvilág veszélyeztetettségét ismertető fejezetben is. Ez a fejezet cím több tankönyvben nem szerepel, másokban néhány tényező kerül felsorolásra, ebben a tankönyvben pedig ugyancsak tizenöt. (Pl. legelési kár, rágáskár, gyomirtás, tudományos célú növénygyűjtés, ill. fényképezés stb.)

Ez a könyv egy új, együttműködésre született, korszerű szellemiség írásba foglalt jelképe. Egy – a konfrontációra berendezkedett vagy arra ítelt – világban, amelyben mindenki minden alkalommal a saját himnuszát akarja énekelni és a saját zászlaját lobogtatni, ahol már a termőhelynek, a talajnak és a fának is van nemzetisége, az oktatásnak és képzésnek nagy szüksége van az ilyen szellemi alkotásokra. Néhány rossz sarkított példa:

– Tisztelt 150 éves folyóiratunk egyik számában olvastam, hogy egyesek (nyilván a gonoszok) szerint sok embernek a nyírfát az oroszokat jelképezi, ezért aki szereti az oroszokat, az szereti a nyírfát, aki pedig nem, az nagy ívben elkerüli. (Tisztázatlan, hogy itt a cári, a szovjet vagy a fehéroroszokról van-e szó!)

– Természetvédelmi pályafutásom alatt egy kollégaszerű úr udvariasan ugyan, de egy kicsit féltősségrevonás-

szerűen kérdezte meg, miért nem nyilvánítottam már védetté a magyar tölgyet (*Quercus frainetto*). Azt válaszoltam, hogy hasonló oknál fogva, mint a zsiráfot sem, mert egyik sem él Magyarországon. Csúnyán nézett rám.

– Annak, hogy Magyarországon természetes körülmények között nem található magyar tölgy, nyilvánvalóan Trianon az oka, de mit kezdünk a fekete nyárral (*Populus nigra*), ami ugyancsak veszélyeztetett, de nem a határmódosítás, hanem a folyószabályozás miatt.

Lapunk főszerkesztőjének kérésére áttanulmányoztam a folyóirat és a természetvédelem 150 éves kapcsolatát. Ebből többek között kiderült, hogy a másfél évszázad alatt megjelent természetvédelmi vonatkozású írárok több mint felének szerzője Bartha Dénes tanszékvezető egyetemi tanár. Nehéz megállapítani, hogy a professzor úr elsősorban mérnök, tanár, botanikus, természetvédő, erdész vagy ezen diszciplínák oktatója. Lehet, hogy művésze is.

Rakonczay Zoltán

Bartha Dénes (szerk.): **Magyarország ritka fa- és cserjefajainak atlasza**

A Kossuth Kiadó Kossuth Természettár címen egy nagyszabású természettudományos sorozat kiadását határozta el. E könyvsorozat negyedik köteteként jelent meg Bartha Dénes szerkesztésében a Magyarország ritka fa- és cserjefajainak atlasza. A 352 oldal terjedelmű, bőségesen illusztrált könyv a ritkának számító fás növények kismonográfiáit tartalmazza. Irányultsága alapján a kiadványnak

akár a Természetvédelmi Dendrológia címet is lehetett volna adni.

A könyv elején a szerző 8 oldalt szentel a hazai dendrológia történetének és a tárgy nevesebb művelőinek. Ugyancsak itt a bevezetőben külön fejezet tárgyalja a fás szárú növények általános morfológiai és élettani jellemzőit, köztük a nevezéktani ismereteket, különös figyelmet fordítva a tudományos nevek eredetére, majd a fa- és cserjefajok szaporodásbiológiáját és a fajok belüli változatosságot ismerteti. A fajok elterjedésével és a hazai előfordulásukkal kapcsolatosan részletesebben tárgyalja az őshonosság kérdését. A bevezető fejezetet a fa- és cserjefajok természetvédelmi vonatkozásai, illetve a vörös könyvek és vörös listák veszélyeztetettségi fokozatainak ismertetése zárja.

A 285 oldalnyi, több száz fényképpel illusztrált kismonográfia-sor képezi a kiadvány atlasz jellegét. A kiválasztás alapját a faj ritkasága, veszélyeztetettsége és védettsége képezte. A válogatásban a néhány centiméteres törpecserjéktől és a fás szárú liánoktól a nagy termetű állományalkotó fáig, különböző életformájú növények szerepelnek. Azoknál a rokonsági csoportoknál, ahol egy nemzetségen belül több faj is szerepel, ott rövid nemzetségjellemzés könnyíti a tájékozódást. A monografikus ismertetés tematikája felöleli a nevezéktan sajátosságait, a faj rendszertani helyét, részleges morfológiai leírását és szaporodásbiológiáját, továbbá elterjedési területét és azon belül a hazai előfordulásokat és végül a természetvédelmi vonatkozásokat a veszélyeztetettségi források megjelölésével. A kismonográfiát a fajjal kapcsolatos irodalomjegyzék zárja. A genetikailag változatos nagyfajoknál (berkenyék, madárbirsek, rózsák) a szerzők kitérnek a lokális elterjedésű „kisfajok” bemutatására, így a kiadvány valójában mintegy 100 fa- és cserjefaj ismertetését tartalmazza. A monográfiásort átfogó irodalomjegyzék zárja.

A tudományos igényű összeállított népszerűsítő stílusú munkában elsősorban a természetvédelmi szempontok érvényesültek. A könyvben szereplő fás növények monografikus feldolgozása közel 20 év kutatásának és adatgyűjtésének eredménye. A feldolgozásban 29 társszerző működött közre, emellett számos hazai és külföldi botanikus nyújtott segítséget. A kiváló minőségű illusztrációk a könyv használati értékét nagyban növelik. A monográfiákban ismertetett fajok több mint 90 százaléka erdőterületen él, állományaik, termőhelyeik megőrzése erdészeti feladat, számunkra hézag-

pótló szakkönyv. A Kossuth Kiadót külön köszönet illeti a könyv igényes, szép kivitelezéséért.

Dr. Vancsura Rudolf

Sonnevend Imre: **Elfeledett gyümölcsseink,** **a házi berkenye és a** **barkócaberkenye** **(Viza nyomda, Veszprém, 2012.)**

Valljuk meg őszintén, még a gyakorló hegy- és dombvidéki erdészeink közül is akad jó pár kolléga – nem beszélve az alföldi zöldkalaposokról –, aki észre sem venné területén az ott észrevétlenül meglapuló, még a koronaszintet is elérő házi berkenyefát vagy a cserjeszintben hosszú évekig szerényen küzdő házi berkenye fiatal példányait. A stúdiumok régen voltak, az ilyen ritka fákat átlapozta hajdanán a legtöbb erdészjelölt, a mai pörgő világban meg ki foglalkozik ilyen „falmelléki” fával? Nem szerepel az erdőtervek elegyarányában, a megjegyzések rovataiban is csak ritkán kerül be, telepítésekben, felújításokban nem ültetik.

Természetesen a barkócaberkenye azért jóval ismertebb erdészeink körében, de ez a faj is elkerüli sokak figyelmét, nem ismerik annak számos érdekes tulajdonságát, hasznosítási lehetőségét.

Ezen próbál segíteni ez a mindössze 86 oldalas füzet, amelynek szerzője hosszú évek óta megkülönböztetett figyelemmel kísérte ezt a két fajtát, figyelte sorsát, regisztrálta azok előfordulási helyeit. Mivel szakmai pályafutása során hosszú évekig erdőtervező, majd erdőfelügyelő, végül pedig a természetvédelem munkatársa volt, bőven volt alkalma megfigyelni ezt a két érdekes fajtát. Elsősorban a Bakonyban, a Balaton-felvidéken, de a zalai dombok között, sőt Vas és Somogy megyében is szétnézett berkenyeügyben.

Az ismeretlenség homályából emeli ki a szerző ezt a két gyümölcsstermő berkenyénket. Mivel a házi berkenyéről még nem született magyar nyelven semmiféle kismonográfia, ezt a fajt ismerteti részletesebben. (A barkócáról „Az év fajtája” kapcsán volt egy cikksorozat az EL-ban). A nevezéktani, morfológiai és a szaporodásbiológiai ismertetést követik az elterjedési területek tudnivalói, melyet a könyv függelékében található igen részletes hazai előfordulási táblázat egészít ki. Ebben feldolgozta a szerző a TTM Növénytár herbáriumi adatait az 1800-as évektől napjainkig, valamint az utóbbi évtizedek bota-

Hetedik évfolyamában jár az Acta Silvatica

Az „Acta Silvatica et Lignaria Hungarica” (ASLH) folyóiratot a gyakorlatban dolgozó tagtársainknak csak kis része ismeri, már csak azért is, mert a cikkek kizárólag angol (kivételes esetben német) nyelven jelennek meg. Feltehetnénk a kérdést, hogy van-e értelme egy tisztán idegen nyelvű tudományos lapot fenntartani ezen a szakterületen, az MTA, valamint az Erdőmérnöki és Faipari egyetemi karok és az ERTI pénzügyi támogatásával? Válaszom erre egy másik kérdés: lehet-e Magyarországon tudománnyal foglalkozni nemzetközi kapcsolatok és elismertség nélkül? Nem igényel különösebb magyarázatot ma már, hogy nem lehet: a kutatási támogatások általános fogyatkozása kötelezően kényszerít nemzetközi szinten a tudományos munkamegosztásra és nemzetközi (EU-s) források igénybevételére. Ehhez nemzetközileg elismert orgánumban kell publikálni. A hazai oktatók, kutatók többsége azonban még egy másik világban szocializálódott, amely a tudományban is „önellátásra” rendezkedett be, és ezért nehezen képes teljesíteni a nemzetközi publikálás egyre keményebb feltételeit.

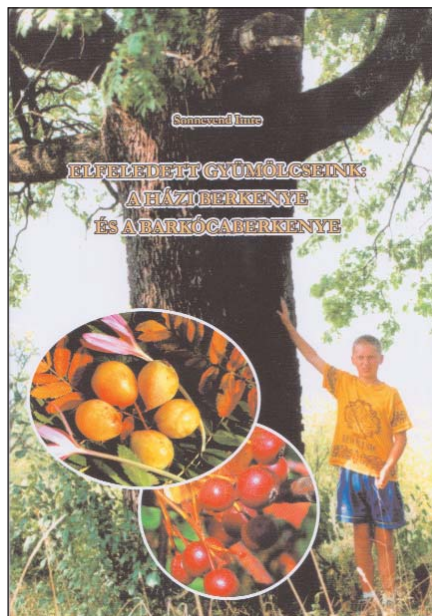
Ezért egy kifejezetten külföldnek szóló erdészet-, faanyag- és környezet-

tudománnyal foglalkozó lap alapítását *Solyms Rezső* akadémikus vetette fel 8 évvel ezelőtt, és az eddig megjelent lapszámok azt bizonyítják, hogy a kezdeményezés életképes. A folyóirat kiadása, hogy a hazai szerzők nemzetközi megjelenését segítse. A publikálás előkészítése során a szerzőket igyekszünk hozzásegíteni a megfelelő színvonal teljesítéséhez, jobban, mint ahogy azt a külföldi lapszerkesztőségek teszik. Az ASLH-ban publikált cikkek ugyanakkor teljesítik az „impaktos, referált cikk” minősítést, a lap lektorálási színvonala és nemzetközi referáltsága ezt garantálja.

Az ASLH legújabb, 2011-es, 7. száma nemrég jelent meg. A cikkek többsége alaptudományi (klimatológiai, hidrológiai, ökológiai) kérdésekkel foglalkozik, de helyet kapott köztük pl. *Rédei K. és munkatársai* tanulmánya is a rövid vágásfordulóú akácgazdálkodásról. A hazai olvasók érdekében valamennyi cikkhez magyar nyelvű összefoglaló is tartozik. A folyóirat eddig megjelent valamennyi számának minden cikke on-line elérhető és letölthető a <http://aslh.nyme.hu> honlapról. A szerkesztőség szívesen fogad közlésre alkalmas kéziratokat a társudományok területéről is, amennyiben a lap profiljának megfelelnek.

Mátyás Csaba

akadémikus, főszerkesztő

nikai szakirodalmának ide vonatkozó, a legkülönbözőbb publikációkban napvilágot látott adathalmazát is. Ugyanezen adatokból felrajzolja a Kárpát-medencei helyzetképet is. A faj termőhelyi igényei, jellemző élőhelyei után szó esik még a házi berkenye természetvédelmi vonatkozásairól is. A kiadvány második felében érdekes adatokat olvashatunk mindkét faj magyarországi előtörténetéről, a helynevekben tapasztalható előfordulásairól, számos győgyásztörténeti érdekességéről.

Mivel a házi berkenye a szőlőhegyek kedvelt termesztett gyümölcse is volt, a kertészeti vonatkozások sem maradtak ki a műből. A füzet végén a házi és a barkócaberkenye terméséről, mint kiváló pálinkaalapanyagról olvashatunk érdekes, eddig ismeretlen adatokkal megtűzdelt tudnivalókat. Hogy milyen szerteágazó e két gyümölcsfánkra vonatkozó ismeretek halmaza és a hozzájuk kapcsolódó megannyi kultúrtörténeti és gasztronómiai érdekesség, jól példázza a szakmai tanulmányokat keretező előhang és prologus. Az előbbi ugyanis *Ambrus Lajos* József Attila-díjas író, a régi gyümölcsfajták avatott szépírói szakértője, az utóbbit pedig a közgazdaságtan nagy öregje, *Kopátsy Sándor* professzor írta, az első magyar barkócaberkenye-pálinka bakonyi, Csetényben történt megszületésének öröme. Hogy ezeknek aztán mennyi köze van a magyar erdészekhez, kiderül a füzet tüzetes elolvasása után.

A szerző ezúton is kéri és gyűjti további idős, méretes vagy érdekes házi és barkócaberkenye-példányok előfordulásának adatait (sonnevend.im-re@chello.hu, mobil: 30-491-00-84).

Erdészeti és vadászati klaszter a határon átnyúló fenntartható fejlődés elősegítésére

A sikeres pályázatnak köszönhetően a Magyarország-Szlovákia Határon Átnyúló Együttműködési Program keretében 367 074 Euro költségvetési összegből megvalósulhat az „Erdészeti és vadászati klaszter a határon átnyúló fenntartható fejlődés elősegítésére” című, HUSK/1001/1.1.2/0022 számú projekt, mely 2012. február elsején elkezdődött, időtartama két év.

A projekt vezető partnere az **Ipoly Erdő Zrt.** Magyar partner a **Nógrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara**, szlovák partnerek: a **Nemzeti Erdészeti Centrum** (Zólyom), a **Regionális Fejlesztési Ügynökség Kirendeltsége** (Nagykürtös), és nem támogatott

partner a szlovákiai **Állami Erdészeti Vállalat** (Besztercebánya).

A projekt megvalósulásával új üzleti, tanácsadói és információs szolgáltatást nyújtó klaszter jön létre. Kiemelt cél továbbá az erdészettel, vadászattal és turisztikával foglalkozó vállalkozások üzleti környezetének javítása, az információs környezet és a határon átnyúló üzleti kapcsolatok fejlesztése.

A projekt közvetlen célcsoportja a létrehozásra kerülő klaszter tagjai, a határ két oldalán várhatóan mintegy 300 klaszter tag, akik magán és állami erdészeti gazdálkodók, erdőbirtokosok, vadászárságok, vadgazdálkodók, erdészeti és

vadászati termékeket előállítók és e termékekkel kereskedők, vadászati szállást kínáló vadászház tulajdonosok, általános turisztikai szolgáltatást nyújtó panziók, amelyek ökoturisztikai szempontból fejleszthetők és az erdei iskolák.

A klaszter honlapján a tagok hozzáférnek majd a klaszter adatbázisához, megismerhetik partnereik elérhetőségét, tevékenységét, szabad kapacitását. Ez lehetővé teszi a tagok közötti aktív gazdasági együttműködést, erőforrásaik jobb kihasználását. Valamennyi információs anyag felkerül a honlapjukra, de a program valamennyi információs anyagát nyomtatott formában is elkészítik.

Magyarország-Szlovákia
Határon Átnyúló Együttműködési
Program 2007-2013

**Partnerséget
építünk**

Európai Regionális Fejlesztési Alap

A projekt az EU társfinanszírozásával,
a Magyarország-Szlovákia Határon Átnyúló Együttműködési Program
2007-2013 keretében valósul meg.

www.husk-cbc.eu – HUSK/1001/1.1.2/0022

→ **stihl.hu**

Látogasson el
megújult honlapunkra!

Aki ért a fához...

Az új STIHL MSA 160 C-BQ akkumulátoros fűrész nemcsak hosszan tartó folyamatos munkát tesz lehetővé, de kifejezetten hosszú élettartammal rendelkezik. A kapacitás észrevehető csökkenése nélkül feltölthető újra és újra és újra... Több száz alkalommal! Ráadásul az akkumulátor ereje még a lemerülési szakaszban is változatlan marad. Tehát semmit nem gyengül a teljesítménye, így állandó és egyenletes munkavégzésre képes a végső lemerülés pillanatáig.

STIHL MSA 160 C-BQ

BUSINESS
Superbrands
4x
'08 '09 '10 '11

ANDREAS STIHL KFT. 2051 Biatorbágy-Budapark, Paul Hartmann u. 4.
Telefon: (06-23) 418-054 · Fax: (06-23) 418-106
www.stihl.hu · E-mail: info@stihl.hu

STIHL®